ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΜΑΡΤΙΟΥ, 1858. ΤΟΜΟΣ Η'. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 191.

ΛΟΓΟΣ Κ. ΑΣΩΠΙΟΥ

Παραδίδοντος τὴν δευτέραν αὐτοῦ πρυτανείαν,

Ἐν Ἀθήναις, τῇ κθ' Σεπτεμβρίου 1857.

(Τέλος. Ἴδε φυλλάδ. 190.)

16. *Οὐσία τοῦ Πανεπιστημίου.*

Ἡ οὐσία τοῦ πανεπιστημίου, φανερά τε καὶ ἀφανής, εὑρίσκεται σημειωμένη ἐν τέλει τῆς ἐκθέσεως· ἐνταῦθα ὀλίγα δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν.

Οὐσία Φανερὰ ἤτοι Κτηματική.

Περὶ κτηματικῆς οὐσίας οὔτε περὶ τῶν τοῦ Μπαγδατλῆ, οὔτε περὶ τῶν τοῦ Παπάζογλου, οὔτε περὶ τῆς οἰκίας Κατριμάτζη ἔχομέν τι νέον ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ἀναγγείλωμεν· μόνον περὶ τοῦ μακαρίτου Καρυάδου ἀγγέλλομεν μετ' εὐχαριστήσεως ὅτι μετὰ χρόνους καὶ δεκαετεῖς προσπαθείας ὁ κύριος ὑπουργὸς τῆς παιδείας διὰ τοῦ ἐν Βουκορεστίῳ γενικοῦ προξένου κατώρθωσε συμβιβασμὸν ὠφέλιμον τῷ πανεπιστημίῳ.

Κωνσταντῖνος Ν. Γαλάτης.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἀρχαίας, νεωστὶ δὲ εἰς τὴν κτηματικὴν τοῦ πανεπιστημίου οὐσίαν προσετέθη καὶ ἕτερον κτῆμα λόγου ἄξιον παρὰ τοῦ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀποβιώσαντος Κωνσταντίνου Ν. Γαλάτου. Ὁ ἀνὴρ οὗτος διὰ διαθήκης τῇ δ' Ἰανουαρίου ἐνεστῶτος ἔτους κατέλιπε τὴν ἐπὶ τῆς ἑρμαϊκῆς ὁδοῦ κειμένην ἰδίαν αὐτοῦ οἰκίαν εἰς τὸ πανεπιστήμιον, εἰς τὸ πολιτικὸν νοσοκομεῖον καὶ εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον τῶν ἀῤῥένων κατ' ἰσομοιρίαν. Ἀλλ' ἡ χρῆσις τῆς οἰκίας ταύτης ἀφέθη εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ θυγατέρα, μετὰ τὸν θάνατον τῆς ὁποίας μεταβαίνει εἰς τὴν κυριότητα τῶν εἰρημένων καθιδρυμάτων. Ἐκτὸς δὲ τῆς οἰκίας κατέλιπεν ὁ μακαρίτης Γαλάτης εἰς τὰ αὐτὰ καθιδρύματα, ἐπίσης κατ' ἰσομοιρίαν, ἀπαίτησιν ἑξακισχιλίων δραχμῶν τοῦ συνταγματάρχου Νικολάου Πιεράκου, ἡ δὲ θυγάτηρ αὐτοῦ Κυρία Σαρδέλη ἔπεμψεν ἡμῖν διάφορα ἔγγραφα εἰς τὸ χρηματικὸν τοῦτο ἀναφερόμενα. Τὴν αἴτησιν τῆς Κυρίας Σαρδέλη περὶ πωλήσεως τῆς

οἰκίας δὲν ἐνέκρινεν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ σύγκλητος, διότι πρέπει νὰ σκεφθῇ περὶ τούτου μετὰ τῶν συγκληρονόμων.

Χρηματικὴ Οὐσία.

Εἰς τὴν χρηματικὴν οὐσίαν τοῦ πανεπιστημίου προσετέθησαν τὰ ἑξῆς·

Θωμᾶς Λάσκαρις.

Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει κύριος Ζαχαρίας Ζαχάρῳ μετὰ προθυμίας καὶ ζήλου ἀξιεπαίνου εἰσέπραξε τὰς ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Θωμᾶ Λασκάρεως καταλειφθείσας εἰς τὸ πανεπιστήμιον πεντακισχιλίας δραχμάς. Ταύτας δὲ λαβόντες κατεθέσαμεν εἰς τὴν ἐθνικὴν τράπεζαν μετὰ τῶν ἄλλων κεφαλαίων τοῦ πανεπιστημίου.

Ὁ Οἰκονόμος.

Ὁ ἀείδιμος διδάσκαλος Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων προσήνεγκε διὰ τῶν κληρονομησάντων τέκνων του δραχμὰς τρισχιλίας, ἵνα ἐκ τοῦ τόκου αὐτῶν ἀγοράζωνται βιβλία χρήσιμα εἰς τὴν τοῦ πανεπιστημίου διδασκαλίαν.

Δημοδιδάσκαλος Μηλάοντος.

Εἰσεπράχθη τὸ δώρημα τοῦ δημοδιδασκάλου Μηλάοντος περὶ οὗ ἀνέφερεν ὑμῖν ὁ προκάτοχός μου, δραχμαὶ διακόσιαι.

Νικόλαος Β. Μακρῆς.

Ἐκ τῶν ἐν Ἱβραΐλᾳ κειμένων ἀποθηκῶν τοῦ μακαρίτου Νικολάου Β. Μακρῆ εἰσεπράχθη ἐπὶ ἓν ἔτος ἐνοίκιον τῶν τεσσάρων μόνον, συμποσούμενον εἰς δραχμὰς 2272, καὶ λεπτὰ 44, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς πρώτης Αὐγούστου 1856 καὶ λῆγον τὴν λά Ἰουλίου 1857· τοῦ δὲ λοιποῦ τὸ πανεπιστήμιον θέλει εἰσπράττει κατ' ἔτος καὶ τῶν ὀκτὼ ἀποθηκῶν τὸ ἐνοίκιον, ἀπαλλαχθεισῶν ἤδη ἐκ τῶν ὑποχρεώσεων, εἰς ἃς μέχρι τοῦδε ὑπέκειντο. Εἰς τοὺς μεγάλους τοῦ πανεπιστημίου εὐεργέτας κατετάχθη καὶ τούτου τοῦ φιλογενοῦς ἀνδρὸς τὸ ὄνομα, καὶ δικαίως, διότι ἐπροίκισεν αὐτὸ ἐτησίᾳ προσόδῳ λόγου ἀξίᾳ.

Διάφορα.

Εἰσεπράχθησαν πρὸς τούτοις ἐξ ἐνοικίων τῶν οἰκιῶν τοῦ πανεπιστημίου, ἐκ τῶν μερισμάτων τῆς ἐθνικῆς τραπέζης καὶ τόκων, ἐκ διπλωμάτων καὶ ἀποφοιτητηρίων, δραχμαὶ περίπου δωδεκακισχίλιαι, κατὰ τοὺς ἐν τέλει τῆς ἐκθέσεως προσηρτημένους πίνακας. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ εἰσπραχθέντα καὶ ἐν χρεσὶν ἤδη· εἰσπραχθησόμενα δὲ ἐν τῷ μέλλοντι τὰ ἑξῆς·

Δημήτριος Πλατυγένης.

Ἡ οὐσία τοῦ μεγάλου εὐεργέτου τοῦ πανεπιστημίου, τοῦ μακαρίτου Δημητρίου Πλατυγένους, εἰς συναλλάγματα καὶ θαλασσοδάνεια τὸ πλεῖστον μέρος οὖσα, ἐγγίζει νὰ συναχθῇ ὁλόκληρος, διὰ τῆς ἀόκνου ἐπιμελείας τῶν ἐν Τεργέστῃ ἐκτελεστῶν τῆς διαθήκης, τῶν ὁμογενῶν κυρίων Ἀμβροσίου Ῥάλλη, Κυριακοῦ Βαρδάκα καὶ Μ. Ῥοδοκανάκη, καὶ τῇ συνεργίᾳ τοῦ γενικοῦ προξένου τῆς Ἑλλάδος, κυρίου Ἀγγέλου Γιαννικέση. Ὁ φιλογενέστατος οὗτος ἀνήρ, καὶ οἴκοθεν κινούμενος καὶ εἰς τὰς παρακλήσεις τοῦ πρυτάνεως ἐνδούς, καὶ ἄλλοτε καὶ ἐσχάτως γράψαντος περὶ τούτου πρὸς αὐτὸν διὰ τοῦ τὴν μεγαλειοτάτην ἡμῶν βασίλισσαν συνοδεύσαντος Κ. Ν. Κωστῆ, καὶ οἱ ἐκτελεσταὶ τῆς διαθήκης, ἐπεδείξαντο εἰς τὴν οὐσιώδη ταύτην ὑπόθεσιν ζῆλον παντὸς ἐπαίνου ἀνώτερον καὶ ἀπαράμιλλον δραστηριότητα, κατορθώσαντες νὰ συναχθῶσι θαλασσοδάνεια λίαν ἐπισραλῆ. Τὰ χρήματα θέλουσι σταλῇ ἐνταῦθα, καθ' ἃ ἡμῖν ἀνήγγειλεν ἐσχάτως ὁ κύριος πρόξενος ἅμα συναχθῇ ὁλόκληρος ἡ οὐσία.

Μιχαὴλ Τοσίτσας.

Ὁ πρὸ μηνῶν ἀποβιώσας ἐνταῦθα Μιχαὴλ Τοσίτσας ἀφῆκεν ἐν διαθήκῃ κληροδότημα εἰς τὸ πανεπιστήμιον δισχιλίων ταλήρων, τὸ ὁποῖον δὲν εἰσεπράχθη ἐπὶ τῆς ἐμῆς πρυτανείας. Περὶ τούτου γίνεται λόγος καὶ κατωτέρω.

17. *Δίκαι πανεπιστημίου.*

Ὡς ἠθικὸν πρόσωπον τὸ πανεπιστήμιον εὑρίσκεται, καθάπερ πᾶν ἄτομον, εἰς δίκας ἐμπεπλεγμένον, τινὲς τῶν ὁποίων ἴσως περατωθῶσι ταχέως, τινὲς ἄλλαι, ὡς ἀφέθησαν εἰς ἐμὲ παρὰ τοῦ προκατόχου μου, οὕτως ἀφίνονται παρ' ἐμοῦ εἰς τὸν διάδοχόν μου κληρονομίᾳ. Οὕτω, π. χ. ἐκ τῶν ἔτι ἐκκρεμῶν δικῶν Βαλέττα, Στεφανοπούλου καὶ οἰκοπέδου Πατρῶν οὐδὲν ἔτι ἐπερατώθη. Μόνον μετὰ τοῦ Κ. Φετσοπούλου ἐκ Κορινθίας συνεβιβάσθημεν περὶ ὁμολογιῶν τινων Ἰωάννου Σούτσου.

18. *Παρατηρήσεις.*

Ἐνταῦθα θέλω ὑποσυνάψει ὀλίγας τινὰς παρατηρήσεις, τὰς ἑξῆς·

Εἰ καὶ κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ κατὰ καιρὸν πρυτάνεως ἐν τέλει τῆς πρυτανείας ἐκδίδεται ἀκριβὴς ἔκθεσις τῆς τε φανερᾶς καὶ ἀφανοῦς οὐσίας τοῦ πανεπιστημίου, δὲν λείπουσιν ὅμως καὶ ἄνθρωποι, οἵτινες, εἴτε διασκεδάσεως χάριν, εἴτε ζῆλῳ τοῦ κοινῇ συμφέροντος καὶ πατρίδος ἔρωτι φλεγόμενοι, εὐαρεστοῦνται νὰ κηρύττωσι καὶ λέγοντες καὶ γράφοντες ὅτι τὸ πανεπιστήμιον Ὄθωνος ἔχει κεκρυμμένους τοὺς θησαυροὺς τοῦ Κροίσου, μετ' ἀπορίας καὶ περιπαθῶς ἐρωτῶντες τί γίνονται τόσοι θησαυροί, διὰ τίνα λόγον καὶ ἐπὶ τίνι σκοπῷ κρύπτονται τὰ οὕτω σεσωρευμένα ἑκατομμύρια.

Πρὸς ταῦτα πάντα, χρέος μου κρίνων νὰ ἀπαντήσω, ἓν μόνον λέγω ὅτι, ἐκτὸς τῶν ἀναφερθέντων καὶ ἐν τῷ πίνακι σημειωθησομένων, ἡ πρυτανεία οὐδὲν ἄλλο γνωρίζει. Περὶ τοῦ κηρυσσομένου ἑκατομμυρίου πρὸς ἔγερσιν ἀκαδημίας ὑπὸ τοῦ κυρίου Σίνα, περὶ ἄλλου ἑκατομμυρίου πρὸς ἔγερσιν μουσείου ὑπὸ τοῦ κυρίου Βεναρδάκη, περὶ ἄλλων κωδωνιζομένων ἑκατομμυρίων καὶ δισεκατομμυρίων, ἡ πρυτανεία γνωρίζει ὅσα καὶ πᾶς ἄλλος. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἀνωτέραν ἀρχήν, καὶ τῆς πανεπιστημιακῆς καὶ πάσης ἄλλης κατωτέρας προϊσταμένην, καὶ ὅστις νομίζει ὅτι ἔχει δικαίωμα νὰ γνωρίζῃ τὰ περὶ τούτου εἰς ταύτην ἀποταθήτω.

Τὸ πλουσιώτερον τῶν δωρημάτων ἐπὶ τῆς ἐμῆς πρυτανείας εἶναι τὸ τοῦ μακαρίτου Πλατυγένους, ἀλλὰ μέχρι τῆς τελευταίας ἡμέρας τῆς πρυτανείας μου οὐδὲν, ὡς προεῖπον, ἐλάβομεν.

Μετὰ τοῦτο ἔρχεται τὸ τοῦ μακαρίτου Μ. Τοσίτζα, περὶ οὗ ἀνάγκη νὰ γνωρίζῃ ἕκαστος τὰ τρέχοντα. Ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀποβιώσαντος Κ. Τοσίτζας, ἀκούσας ὅτι τὸ παρὰ τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ πρὸς τὸ πανεπιστήμιον κληροδότημα δὲν ἐδόθη, ἐπὶ λόγῳ τοῦ ἀβεβαίου ἔτι καὶ ἐκκρεμοῦς τῆς δίκης, ἔγραψε καὶ ἀλλαχοῦ ὅπου ἀνῆκε καὶ πρὸς τὴν πρυτανείαν, λέγων ὅτι, ἔστω τὸ τέλος τῆς δίκης οἱονδήποτε, πάντα τὰ παρὰ τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ κληροδοτηθέντα νομίζει ὡς ἀνέπαφα, ἱερά, καὶ ἀπρόσβλητα, οὐδεμίαν ἀντιποίησιν αὐτῶν ἔχων. Ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ ἔγραψεν ἡ πρυτανεία πρὸς τὴν κυρίαν Ἑλένην Τοσίτζα, συμβίαν τοῦ μακαρίτου. Ἡ κυρία Ἑλένη Τοσίτζα μεθ' ἱκανὴν προσδοκίαν ἐμήνυσε προφορικῶς ἵνα ἀποταθῶμεν πρὸς τοὺς ἐκτελεστὰς τῆς διαθήκης. Ἀλλὰ μετά τινας δικαίας παρατηρήσεις τοῦ πρυτάνεως πρὸς τὸν κύριον Δ. Μανάκην, ἔγραψεν οὗτος ἐξ ὀνόματος τῆς κυρίας Ἑλένης Τοσίτζα πρὸς τὴν πρυτανείαν γράμμα, ἐν ᾧ ἐξηγεῖ τὴν μεγάλην δυσκολίαν εἰς τὰς εἰσπράξεις, ἀλλ' ὑπόσχεται ἐντὸς ὀλίγου τὴν καταβολὴν τῶν χρημάτων.

Οὕτω λοιπὸν, ἐκτός τινων βιβλίων σταλέντων παρὰ τῆς κυρίας Τοσίτζα ἵνα διανεμηθῶσι δωρεάν, τὰ ὁποῖα ἐδέχθη ἡ πρυτανεία μόνον καὶ μόνον ἵνα μὴ ψυχράνῃ τὸν περὶ τὰ καλὰ ζῆλον τῆς κυρίας ταύτης, ἀνοίκειον ἄλλως κρίνουσα νὰ γένῃ διανομεὺς τῶν τυχόντων βιβλίων καὶ φυλλαδίων, ἐκτὸς τῶν βιβλίων τούτων, μέχρι τῆς τριακοστῆς πρώτης Αὐγούστου, τολμῶ δ' εἰπεῖν, καὶ μέχρι τῆς σήμερον οὔτε τὸ ἐλάχιστον τῶν γνωστῶν καὶ ἀφιερωμένων κληροδοτημάτων, οὔτε τὸ μυριοστημόριον τῶν ἄλλων κηρυττομένων ἑκατομμυρίων ἐλάβομεν.

Πέποιθεν ὅμως ἡ πρυτανεία ὅτι ἡ κυρία Ἑλένη Τοσίτζα θέλει φιλοτιμηθῇ νὰ πράξῃ γενναιότερα ἔργα ἐπ' ἀγαθῷ καὶ τοῦ πανεπιστημίου καὶ ἄλλων, καὶ ὅτι τὰ περὶ δωρεῶν βιβλίων καὶ φυλλαδίων εἶναι μόνον μικρὰ προοίμια μεγαλητέρων. Ἐνθυμουμένη δὲ πάντοτε ὅτι ἡ δικαιοσύνη προηγεῖται τῆς γενναιότητος, τάχιστα θέλει ἀποδώσει τὰ δισχίλια τάλληρα, καὶ ἔπειτα θέλει ἀρχίσει τὰ γενναῖα.

19. *Προσφοραί.*

Παντοῖαι καὶ πολυειδεῖς εἰσιν αἱ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο πρός τε τὸ πανεπιστήμιον καὶ τὴν βιβλιοθήκην γενόμεναι προσφοραί. Ἄρχομαι δὲ ἀπὸ τοῦ κυρίου Δ. Βεναρδάκη. Ὁ ἐν Πετρουπόλει μεγάθυμος καὶ φιλογενέστατος οὗτος ὁμογενὴς ἡμῶν, περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὴν ταχυτέραν καὶ εὐκολωτέραν παρ' ἡμῖν διάδοσιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τὴν πρόοδον τῆς ἐν Ἑλλάδι παιδείας, πρῶτον μὲν ἀπεφάσισε τὴν ἀναγκαίαν δαπάνην πρὸς ἔκδοσιν Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων ἐν αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι. Εἶτα δέ, πεισθεὶς εἰς τὰς διὰ τοῦ ὑπουργείου διαβιβασθείσας παρατηρήσεις τῆς πρυτανείας καὶ τῆς συγκλήτου, καὶ ὀρθότερον, κατ' εὐτυχίαν, κρίνων περὶ ἀξιοπρεπείας τῶν ἐργαζομένων, προσέθηκε καὶ χορηγίαν τινὰ πρὸς τοὺς κοπιάζοντας ἐκδότας, τῶν ὁποίων τινὲς ζῶσιν ἀπ' ἄμμου καὶ μέλανος.

Οὕτω λοιπὸν ὁ γενναῖος οὗτος ἀνὴρ ἐπὶ δεκαετίαν ἀπεφάσισε τὴν δαπάνην δισχιλίων ἀργυρῶν δουβλίων ἤτοι ὀκτακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων δραχμῶν κατ' ἔτος πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, πρὸς ἔκδοσιν δηλ. Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων μετὰ ἑλληνικῶν σημειώσεων ἔκ τε τῶν ἀρχαίων σχολιαστῶν καὶ ἐκ τῶν νεωτέρων φιλολόγων. Ἡ ἀκαδημαϊκὴ σύγκλητος ἀνέθηκε τὸ ἔργον εἰς ἁρμόδια πρόσωπα, ὁρίσασα καὶ τοὺς ἐκδοθησομένους συγγραφεῖς καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐκδόσεως καὶ τὴν χρῆσιν τῶν ἐκδοθέντων.

Τῇ λά Αὐγούστου, τελευταίᾳ ἡμέρᾳ τῆς ἐμῆς πρυτανείας, ἐξαργυρωθέντα τὰ πρὸς τοῦτο σταλέντα συναλλάγματα ἐτέθησαν εἰς τὴν ἐθνικὴν τράπεζαν, ἀτόκως ὅμως, διὰ τὴν περίσσειαν τοῦ ἐν αὐτῇ μεταλλικοῦ. Ἀλλ' ὡς ἰσότιμον τῶν δισχιλίων ἀργυρῶν δουβλίων, ἀντὶ ὀκτακισχιλίων ὀκτακοσίων δραχμῶν, κατ' ἀναλογίαν συνήθη τοῦ νομίσματος, ἦσαν μόνον δραχμαὶ ἑπτακισχίλιαι. Ἡ πρυτανεία ἔσπευσε, κατὰ χρέος, νὰ γράψῃ περὶ τούτου εἰς τὸ ὑπουργεῖον (*). Τὸ ὑπουργεῖον ἐζήτησε παρὰ τῆς πρυτανείας πληροφορίας ποῦ εὑρίσκονται τὰ ἔργα ἑνὸς ἑκάστου τῶν ἀναδεξαμένων τὴν ἔκδοσιν τῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων, ἵνα ἀναγγείλῃ πρὸς τὸν ἐν Πετρουπόλει ἐργοδότην· ὁ δὲ διάδοχός μου θέλει φροντίσει νὰ δώσῃ αὐτὰς ἐν καιρῷ τῷ δέοντι.

Νομίσματα.

Ὁλόκληρος ἔκθεσις περὶ τούτου ὑπὸ τοῦ ἐφόρου τοῦ νομισματικοῦ μουσείου ἐκδεδομένη, εἰς ἁπάντων εὑρισκομένη τὰς χεῖρας, ἀπαλλάττει με τοῦ κόπου ἵνα ἐνδιατρίψω εἰς τοῦτο παραπολύ. Ἐν αὐτῇ ἕκαστος βλέπει ἐκ τίνων μικρῶν ἀρχῶν ὁρμηθεῖσα ἡ συλλογὴ αὕτη εἰς τίνα βαθμὸν ἔφθασε, διὰ προσφορῶν, δι' ἀγορᾶς καὶ ἀνταλλαγῆς.

Ἐκ τῶν τριῶν προσφορῶν τοῦ παρελθόντος ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1856—1857, ἡ τῆς κυρίας Λουτσίκας Α. Λουριώτου σύγκειται ὅλη ἐξ ἀργυρῶν, ἐκ δραχμῶν καὶ τετραδράχμων Ἀθηνῶν, Φιλίππου καὶ Ἀλεξάνδρου· τὸ ὅλον εἶναι νομίσματα μικρὰ καὶ μεγάλα 61.

Ἡ τοῦ κυρίου Σωτηρίου Λαφαζάνη σύγκειται ἐκ πέντε ἀργυρῶν καὶ 51 χαλκίνων.

Ἡ τοῦ βαρόνου κυρίου Ἀντωνίου Πρόκεσχ σύγκειται ἐκ 12 ἀργυρῶν καὶ 129 χαλκίνων.

Μετὰ τὴν τύπωσιν τῆς ἐκθέσεως προσετέθησαν τοῖς προηγουμένοις καὶ ἄλλα ἔκ τε ἀγορᾶς καὶ ἀνταλλαγῆς, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχουσι καί τινα ἀ-

(*) Μετὰ τὸν λόγον ἐστάλη καὶ τὸ ἐλλεῖπον ποσὸν τῶν χρημάτων, ἵνα γένῃ πλῆρες τὸ ἰσότιμον τῶν δισχιλίων ἀργυρῶν δουβλίων.

ξιομνημόνευτα τῆς Ἴμβρου, Θάσου, Αἰγιάλης, Ἀμοργοῦ, Πάρου, Σίφνου, τῶν Ἱεροσολύμων ἐπὶ Τιβερίου, τῶν Ἀρσακιδῶν τῆς Παρθίας, καὶ ἄλλα ἰδιαιτέρας περιγραφῆς χρήζοντα καὶ ἐν ἰδιαιτέρᾳ σημειώσει περιλαμβανόμενα.

Βιβλία.

Καὶ ὁ καιρὸς ἤθελεν ἐπιλείψει με καὶ ἡ φωνή μου ἤθελε ταχέως ἀποκοπῆ καὶ τὸ ἀκροατήριον ἤθελα παραπολὺ βαρύνει, εἰ ἀπεπειρώμην καὶ μόνην τὴν λεπτομερῆ ἀπαρίθμησιν τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1856—1857 εἴς τε τὴν δημοσίαν καὶ πανεπιστημιακὴν βιβλιοθήκην παρά τε ξένων καὶ ὁμογενῶν προσφερθέντων βιβλίων. Διὰ τοῦτο παραπέμπων εἰς τὸν ἐν τέλει τῆς ἐκθέσεως προσαρτώμενον πίνακα, ἐάν ποτε τυπωθῇ, θέλω ἀναφέρει τὰ γενικώτερα μόνον ἐνταῦθα.

Προσφοραὶ ξένων.

Ἡ Γαλλία, ὀρθὰς εὑροῦσα τὰς παρατηρήσεις τοῦ ἐφόρου τῶν ἡμετέρων βιβλιοθηκῶν, πέμπει ἐν διαφόροις ἀποστολαῖς βιβλίων ἀξιολογωτάτων καὶ περιεργοτάτων τόμους. 59

Φιλέλληνες τῶν ὁμοσπόνδων πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἔπεμψαν	3
Ἀγγλίας φιλέλληνες καὶ ἑταιρίαι	7
Τὸ Βέλγιον	9
Ἱσπανίας πανεπιστήμιον	1
Ἰταλίας ἰδιῶται καὶ κυβερνήσεις	989
Δανία	19
Πρωσσία	179
Σαξονία	70
Αὐστρία	45
Ῥωσσία	22
Βαυαρία	2
	1405

Προσφοραὶ Ἑλλήνων.

Διεξοδικώτερον θέλω λαλήσει περὶ τῶν προσφορῶν τῶν ὁμογενῶν, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα, παραλειπομένων τῶν μικροτέρων, μόνον αἱ μείζονες καὶ ἐπισημότεραι μνημονεύονται.

Λουτσίκα Α. Λουριώτου.

Ἡ κυρία Λουτσίκα Α. Λουριώτου, εὐγενικωτάτῳ αἰσθήματι κινουμένη, μετὰ τὰ προμνημονευθέντα νομίσματα προσήνεγκεν εἰς τὴν δημοσίαν βιβλιοθήκην ἀξιόλογον συλλογὴν βιβλίων, ἐκ τόμων συγκειμένην 257, καλῶς ἐστιχωμένων τῶν πλείστων καὶ καλῶς διατετηρημένων, ἀρχαίους ἐνδόξους συγγραφεῖς περιεχόντων εἰς καλὰς ἐκδόσεις, ἔτι δὲ καὶ διάφορα λατινικά, γαλλικὰ καὶ ἀγγλικὰ συγγράμματα.

Εὐτυχήσας δὲ νὰ γνωρίσω τὰς ἀρετάς, τὴν διάθεσιν καὶ τὸν ἀκραιφνῆ πατριωτισμὸν τῆς κυρίας ταύτης, πέποιθα ὅτι, πρὶν ἔτι παρέλθῃ πολὺς καιρός, θέλομεν κηρύξει καὶ ἄλλας αὐτῆς ἀγαθοεργίας πρός τε τὸ πανεπιστήμιον καὶ τὴν βιβλιοθήκην, καὶ οὕτω θέλομεν λάβει καὶ ἐντεῦθεν ἀφορμὴν νὰ θαυμάσωμεν τὴν θείαν πρόνοιαν ἥτις, τρέπουσα τὰς ἐναρέτους ψυχὰς πρὸς τοιαύτας πράξεις, ἀφίγει ὁδοὺς λήθης προηγουμένων θλίψεων καὶ ὀδυνῶν, χριστιανικὴν παρηγορίαν ἐπιχέουσα.

Ἐλπίζω δὲ ὅτι καὶ πολλαὶ ἄλλαι κυρίαι, κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς κυρίας Λουριώτου, τό τε πανεπιστήμιον καὶ τὴν βιβλιοθήκην πλουτίζουσαι διὰ τῶν γενναίων αὐτῶν προσφορῶν, θέλουσιν ἐπιταχύνει τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν οἱ συνεχῶς ἐπισκεπτόμενοι τὴν Ἑλλάδα ξένοι νὰ μὴ ζητῶσι μόνον ἀρχαίας τέχνης λείψανα, ἀλλὰ καί τι πρὸς τούτοις νεωτέρας ἱστορίας μνημεῖον, συγγράμματα δηλ. Ἑλληνίδων, εἰ μὲν ὄχι κατὰ πάντα ὁμοίων εὐθὺς ἐν ἀρχῇ, μιμουμένων τοὐλάχιστον τὰ τῆς Στάελ, Βάσσης, Σχοπενάουερ, Στούης. Ἡ δὲ μετέπειτα γραφθησομένη ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ πανεπιστημίου δὲν θέλει ἀρνηθῆ τὸν ὀφειλόμενον αὐταῖς ἔπαινον.

Τιμολέων Φιλήμων.

Ὁ χρηστὸς νέος Τιμολέων Φιλήμων, υἱὸς Ι. Φιλήμονος, ἐκδότης νῦν τῆς ἐφημερίδος Αἰῶνος, προσήνεγκεν εἰς τὴν δημοσίαν βιβλιοθήκην τὰ *Ὑπομνήματα Τριβουλτίου* (Trévoux), συλλογὴν περίφημον κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑκατονταετηρίδα, ἐκ τόμων 240, εἰς 8ον, ὁλοδερματίνῳ στιχώματι. Ἄρχονται δὲ ἐκ τοῦ 1701 καὶ φθάνουσι μέχρι τοῦ 1756 (*).

Πέτρος Πινιατέλης.

Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἰατρὸς Πέτρος Πινιατέλης, παλαιὸς συσχολαστὴς ἐν Γερμανίᾳ, προσήνεγκεν ὡσαύτως εἰς τὴν δημοσίαν βιβλιοθήκην διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει προξένου τῆς Ἑλλάδος Κ. Ἀριστείδου Παλαιολόγου, πολύτιμον συλλογὴν παλαιῶν ἰατρικῶν συγγραμμάτων, γερμανικῶν, γαλλικῶν καὶ ἑλληνικῶν, ὡς καὶ πολλῶν περιοδικῶν συγγραμμάτων, γερμανικῶν καὶ γαλλικῶν, ἐκ τόμων καὶ φυλλαδίων δισχιλίων· πολλὰ ὅμως τούτων εἰσὶν ἀτελῆ καὶ ἐφθαρμένα.

Σπυρίδων Κόμνος.

Σπυρίδων Κόμνος, Κερκυραῖος, καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας καὶ ἱστορίας ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν κυριότητα ἐσχάτως περιῆλθον πολλὰ χειρόγραφα ἀξιόλογα, ὧν κατάλογον ὁ αὐτὸς ἐξέδωκε λατινιστί, ἐχάρισε μέχρι τοῦ νῦν εἴκοσι καὶ ἓξ τόμους καὶ δεκαοκτὼ φυλλάδια διαφόρων πονημάτων εἰς τὴν καθομιλουμένην γλῶσσαν,

(*) « Les Mémoires de Trévoux, fondés en 1701 contenaient, comme le Journal étranger et le Journal encyclopédique, de courtes dissertations originales et des critiques des ouvrages nouveaux ; mais les jésuites qui les rédigèrent jusqu'en 1780, mirent tant de partialité dans leurs jugements et tant de violence dans leurs attaques contre ceux qui ne partageaient pas leurs opinions, que cette revue n'a jamais joui d'une autorité bien établie.

Trévoux, si connu par le Dictionnaire universel qui en porte le nom, est un chef-lieu d'arrondissement du dép de l'Ain.» [Encyclopédie des Gens du Monde, etc, Tome vingtième, Paris, 1844.]

τὰ ὁποῖα, ὅσον γίνονται ἀναγκαιότερα πρὸς σύνταξιν τῆς γραμματολογίας τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, τοσοῦτον γίνονται σπανιώτερα καθ' ἑκάστην καὶ ἐκλείπουσι παραμελούμενα. Ἡ ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου ἐπιτροπὴ ζητεῖ τὰ μέχρι τοῦδε συγγεγραμμένα ἢ μεταφρασμένα θεατρικὰ πονήματα εἰς τὴν καθομιλουμένην γλῶσσαν, καὶ ἀμφιβάλλω εἰ ταῦτα ὑπάρχουσιν ἐν τῇ δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ.

Ἡ καλὴ διάθεσις τοῦ κυρίου Κόμνου καὶ ἡ προθυμία τοῦ ὑπουργείου εἰς τὸ πλουτίσαι τὴν μίαν καὶ ἄλλην βιβλιοθήκην χρηστὰς ἐλπίδας παρέχουσιν ὅτι δὲν θέλουσι συγχωρήσει ὥστε τὰ ἐν χερσὶν αὐτοῦ χειρόγραφα νὰ ἐξέλθωσι τῆς Ἑλλάδος, τῆς ὁποίας ἔσονται στολή, ὠφέλεια καὶ ἀνάγκη.

Σπυρίδων Ζαμπέλιος.

Σπυρίδων Ζαμπέλιος, Λευκάδιος, ἄξιος γόνος τοῦ μακαρίτου Ἰωάννου Ζαμπελίου, γνωστοῦ ὡς ποιητοῦ διὰ τὰς ἀξιεπαίνους ἐθνικὰς τραγῳδίας, πολλὰ προσέτι καὶ μετὰ κινδύνου μοχθήσαντος κατὰ τὸν ὑπὲρ αὐτονομίας ἡμῶν ἱερὸν πόλεμον, εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἁμάρτημα καθοσιώσεως ἐλογίζετο καὶ αὐτὸς ὁ ἑλληνισμός, πατρικὴν παραγγελίαν ἐπιτελῶν καὶ ἐπὶ τόκῳ ἀποδιδοὺς τὸ κεφάλαιον, προσήνεγκεν εἰς τὴν δημοσίαν βιβλιοθήκην ἀξιόλογον συλλογὴν βιβλίων ἐκ τόμων συγκειμένων 563, ἐν οἷς καὶ πολλὰ σπάνια, μετὰ γνησίου χρυσοβούλλου τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου *περὶ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἠπείρου*, δι' ὃ ἐν τῇ παγκοσμίῳ τοῦ Λονδίνου Ἀναδείξει προσεφέρθησαν λίραι ἀγγλικαὶ 600.

Ὁ αὐτὸς δὲ ἐπίτηδες ἀγοράσας προσήνεγκε διὰ τοῦ ἐφόρου εἰς τὴν δημοσίαν βιβλιοθήκην τὴν πολύτομον καὶ πολύτιμον Συλλογὴν τῶν *Ὑπομνημάτων τῆς τῶν Ἐπιγραφῶν καὶ τῆς Φιλολογίας Ἀκαδημίας*, τῆς πρώτης καὶ δευτέρας σειρᾶς ἐκ τόμων συγκειμένην 70, ἐν ὁλοδερματίνῳ στιχώματι (*)· τὴν Συλλογὴν τῶν Ἐλέγχων καὶ *Παρεκβολῶν* τῶν χειρογράφων τῆς Βασιλικῆς Βιβλιοθήκης τῶν Παρισσίων ἐκ τόμων 17 (**)· τὸν Θησαυρὸν τοῦ Ἑβρίκου Στεφάνου τῆς ἀγγλικῆς ἐκδόσεως εἰς τόμους δέκα, ὁμοίως ἐστιχωμένον, καὶ πολλὰ συγγράμματα νομισματικὰ καὶ ἄλλα μικρότερα. Ὁ κύριος Σπυρίδων Ζαμπέλιος, καὶ μέχρι τοῦδε οὐ σμικρὰ δείγματα τῆς ἑαυτοῦ ἱκανότητος δούς, καὶ ἄλλα ἐντὸς ὀλίγου πεποίθαμεν ὅτι θέλει δώσει. Ὁ δὲ Μεγαλειότατος ἡμῶν βασιλεὺς ηὐδόκησε νὰ τιμήσῃ τὸν δωρητὴν τῷ χρυσῷ σταυρῷ τοῦ Σωτῆρος.

Ἀντώνιος Καποδίστριας.

Ἀντώνιος Γεωργίου Καποδίστριας, Κερκυραῖος, ἀνεψιὸς τοῦ μακαρίτου Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, μόνος γόνος τῆς οἰκίας ταύτης, προσήνεγκεν εἰς τὴν δημοσίαν βιβλιοθήκην πολύτομον καὶ πολύτιμον συλλογὴν βιβλίων παντοίας ὕλης καὶ ἐν διαφόροις γλώσσαις, ἐκ τόμων συγκειμένην 1830. Μεταξὺ τούτων ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ σπάνια, περίεργα καὶ ἀναγκαιότατα εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν πολυπαθεστάτων νεωτέρων Ἑλλήνων, ὡς ἀναφερόμενα εἰς πολλὰ ἑλληνικῆς γῆς μέρη, ὑπὸ τοὺς Βενετοὺς τότε τελοῦντα. Ἐκ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν Ἑλλάδα πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ νέος κύριος Ἀντώνιος Καποδίστριας θέλει κληρονομήσει καὶ πολλὰς ἄλλας ἀρετὰς τοῦ μακαρίτου θείου του. Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ὁ Βασιλεὺς ἡμῶν ηὐδόκησε νὰ τιμήσῃ τὸν δωρητὴν τῷ ἀργυρῷ σταυρῷ τοῦ Σωτῆρος.

Οἱ ἀδελφοὶ Μελᾶ.

Οἱ ἀδελφοὶ Μελᾶ, κύριοι Λέων, Κωνσταντῖνος, Βασίλειος καὶ Μιχαήλ, ἄξιοι γόνοι τοῦ εὐσεβοῦς αὐτῶν πατρὸς Γεωργίου Μελᾶ, τοῦ τὸ χριστιανικὸν διαγώνισμα θέσαντος, τὰ πατρικὰ ἴχνη ἀκολουθοῦντες ἀκριβῶς, μόλις μαθόντες παρὰ τοῦ πρυτάνεως, τὸν ὁποῖον τιμῶσι τῇ ἑαυτῶν φιλίᾳ, ὅτι ἔχομεν ἐνταῦθα καὶ ἄλλων μὲν βιβλίων καὶ συστηματικῶν συλλογῶν μάλιστα χρείαν, ἔσπευσαν πρὸς συμπλήρωσιν προσφέροντες εἰς τὴν δημοσίαν βιβλιοθήκην δύο ἀξιολόγους καὶ ἐπισήμους ἐν ταύτῳ περιοδικῶν συγγραμμάτων σειράς, τὴν τῆς *Ἐδιμβουργείου ἐξετάσεως* (Edinburgh Review) καὶ τὴν τῆς *Κλασικῆς Ἐφημερίδος* λεγομένης (Classical Journal). Ἡ πρώτη σύγκειται ἐκ τόμων 104, ὧν οἱ τρεῖς περιέχουσι τοὺς πίνακας, λείποντος ἔτι τοῦ τετάρτου, ἵνα συμπληρωθῇ ὁλόκληρος ὁ πίναξ τῶν ἐν τοῖς 101 τόμοις περιεχομένων, καθ' ὅλον τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ 1804—1855. Ἀπόκειται νῦν εἰς τὴν ἐφορίαν τῶν βιβλιοθηκῶν νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς εἰς τὸ ἑξῆς συνεχείας. Ἡ δὲ δευτέρα συλλογὴ τύγκειται ἐκ τόμων 40, ἀπὸ 1810—1829. Εἰσὶ δὲ πάντες οἱ τόμοι κομψότατα ἐστιχωμένοι καὶ διατετηρημένοι ἄριστα. Καὶ διὰ ταῦτα δὲ καὶ διὰ τὴν ποικιλίαν καὶ ἀξίαν τῶν περιεχομένων εἶναι δῶρον πολύτιμον, ἄξιον τῆς κοινῆς εὐγνωμοσύνης.

Αὐξάνει δὲ τὴν ἀξίαν τοῦ δώρου ἡ μεγίστη μετριοφροσύνη τῶν δωρητῶν οἵτινες, μικροῦ λόγου ἄξιον κρίνοντες τὰ προσφερόμενα εἰς τὴν πατρίδα, παρεκάλεσαν τὸν πρύτανιν μηδεμίαν νὰ ποιήσῃ μνείαν τούτου ἐν ταῖς ἐφημερίσιν. Ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα οὔτε κρύπτονται, οὔτε ἦτον τοῦτο ἔμοιγε δυνατόν, διότι πρὶν ἐγὼ λόγον εἴπω, ἡ φήμη ἦτον διαδεδομένη.

Περὶ συμπολιτῶν δὲ καὶ φίλων λόγων ποιούμενος δὲν δύναμαι νὰ λησμονήσω καὶ νῦν τὸ πάτριον

(*) Histoire de l'Académie Royale des Inscriptions et Belles-Lettres, depuis son établissement jusqu'à présent, vol. 70 in 4⁰, y comprise la Table générale.

Ὁ τελευταῖος τόμος, εἰκοστὸς τῆς δευτέρας σειρᾶς, περιέχων τὸν γενικὸν πίνακα τῶν Ὑπομνημάτων, ἔχει ἐν τῷ προλόγῳ τὰ περὶ ἀρχῆς καὶ διαφόρων φάσεων τῆς περιφήμου ταύτης Ἀκαδημίας. Ἐπιγράφεται δὲ Table générale et méthodique des Mémoires contenus dans les recueils de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres, et de l'Académie des sciences morales et politiques, par M. Eugène de Rogière et M. Eugène Chatel. Paris, 1856.

(**) Notices et Extraits des Manuscrits de la Bibliothèque du Roi (εἶτα δὲ Nationale· προσετέθη δ' ἐν τέλει τῆς ἐπιγραφῆς εἰς τοὺς τελευταίους τόμους τὸ κατωτέρω et autres Bibliothèques), lus au Comité établi par S. M. dans l'Académie royale des Inscriptions et Belles-Lettres. Paris, 1787—1851. 17 τόμοι in 4⁰.

ἔδαφος. Χαῖρε, φιλτάτη πατρὶς Ἤπειρος, κρείττονος τύχης ἀξία, κραταιοῦ καὶ ἀνδρίζου, τὰ τέκνα σου, πλούσια ὄντα καὶ γενναῖα, θέλουσι συνδράμει σε εἰς τὰς δυσχερείας σου.

Ἐὰν τώρα θελήσωμεν νὰ συγκεφαλαιώσωμεν εἰς τόμους τὸν καθ' ὅλον τὸ παρελθὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος εἰς τὴν μίαν καὶ ἄλλην βιβλιοθήκην προσφερθέντων βιβλίων ἀριθμόν, εὑρίσκομεν ὡς ἑφεξῆς·

Προσφοραὶ ξένων τόμοι	1405
Ἑλλήνων προσφοραὶ	5902
Τὸ ὅλον τόμοι	7307

Εἰς ταῦτα δὲ πρέπει νὰ προσθέσωμεν τὰς ἑξῆς δύο ἄλλας προσφοράς. Ὁ κύριος Μόστρας, δεύτερος διερμηνεὺς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ῥωσσικῆς πρεσβείας διὰ τοῦ διερμηνέως τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλληνικῆς πρεσβείας κυρίου Βαρότζη, προσήνεγκεν εἰς τὴν δημοσίαν βιβλιοθήκην διαφόρων, ἐν διαφόροις γλώσσαις συγγραμμάτων συλλογήν, ἐκ τόμων συγκειμένην ὡς ἔγγιστα ἑξακοσίων, κατὰ τὸν φθάσαντα ἤδη κατάλογον, μετ' οὐ πολὺ περιμενομένων καὶ τῶν βιβλίων (*).

Καὶ αὕτη μὲν ἡ πρώτη, ὑψηλοτέρας δι' ἀρχῆς εἶναι ἡ δευτέρα προσφορά. Τῆς μεγαλειοτάτης ἡμῶν βασιλίσσης, ἥτις, καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος οὖσα, πάντοτε καὶ ἀπανταχοῦ δεικνύει τὴν βασιλικὴν αὐτῆς μέριμναν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, ἐν τῇ πατρικῇ οἰκίᾳ εὑρισκομένης, ἦτον ἀδύνατον νὰ διαφύγῃ τοὺς περὶ αὐτὴν καὶ ὁ περὶ πλουτισμὸν τῆς ἡμετέρας βιβλιοθήκης ζῆλος. Τοῦτον δὲ νοήσας καὶ τιμῶν ὁ ἔφορος τῆς ἐν Ὀλδεμβούργῳ βιβλιοθήκης προσήνεγκεν εἰς τὴν πανεπιστημιακὴν βιβλιοθήκην τῶν Ἀθηνῶν διαφόρων συγγραμμάτων ἀξιολόγων καὶ σπανίων συλλογὴν περὶ ἄλλων τε καὶ περὶ ἀρχαίων πολιτειῶν διαφόρων ἐθνῶν καὶ πόλεων τῆς Εὐρώπης, ἐκ τόμων συγκειμένην 37 τῶν πάντων ἢ τῶν πλείστων τῆς κομψοτάτης ἐλζεβιρείου ἐκδόσεως (**). Ἡ μεγαλειοτάτη βασίλισσα κυδόκησε νὰ δεχθῇ εὐμενῶς τὴν προσφορὰν ταύτην. Ὁ κατάλογος εἶναι ἤδη παρ' ἡμῖν, τὰ δὲ βιβλία ἐντὸς ὀλίγου ἐρχόμενα θέλουσι στολίσει τὴν ἡμετέραν βιβλιοθήκην.

Τῶν δύο τούτων προσφορῶν προστιθεμένων τοῖς προηγουμένοις, ὁ ἀριθμὸς πάντων τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος προσφερθέντων βιβλίων ὑπερβαίνει τοὺς ὀκτακισχιλίους τόμους.

Ὁ ἔφορος καὶ ὁ πρύτανις, ἐπιθυμοῦντες νὰ ἴδωσιν, ὅπον τὸ δυνατόν, τελειοτέραν καὶ πλουσιωτέραν τὴν βιβλιοθήκην, ἵνα μικρόν τι ἀνακουρισθῇ καὶ ἡ κυβέρνησις τῆς συνεχοῦς δαπάνης, ἐστοχάσθησαν νὰ ἀποταθῶσι πρὸς ὁμογενεῖς τῶν ὁποίων ἡ φιλογένεια εἶναι διὰ πάσης δοκιμῆς δεδοκιμασμένη. Ἔγραψαν λοιπὸν πρὸς διαφόρους πλουσίους ὁμογενεῖς περὶ διαφόρων συλλογῶν ἀναγκαίων, λειπουσῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ, καὶ ἐν μέρει δὲν ἀπέτυχον. Ὁ ἐν Τεργέστῃ γενναῖος καὶ παντὸς ἐπαίνου ἄξιος γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κύριος Ἄγγελος Γιαννικέσης ἔδωκεν ἡμῖν οὐχὶ ἐλπίδας, ἀλλὰ ὑπόσχεσιν ὅτι θέλει φροντίσει περὶ τῶν αἰτηθέντων. Ἐμποριακαὶ περιπέτειαι ἐπήνεγκον ἄλλης ἐκ Λονδίνου αἰτηθείσης καὶ ἐλπισθείσης συλλογῆς ἀποτυχίαν· τοῦτο ὅμως οὔτε τὴν προθυμίαν, οὔτε τὴν εἰς τὸ ἑξῆς προσπάθειαν τῶν ἀνωτέρω θέλει κωλύσει, ἐνθυμουμένων τὸ ἐπὶ ἄλλῳ μὲν σκοπῷ ῥηθὲν καὶ ἐνταῦθα ὅμως ἁρμόζον ἰταλικὸν ῥητὸν chi dura vince.

Ἀλλὰ καὶ διὰ πάντων τούτων ἡ βιβλιοθήκη ἀπέχει παραπολὺ τῆς ἐπιθυμητῆς τελειότητος, στερουμένης πολλῶν νέων, ἐπιστημονικῶν μάλιστα, συγγραμμάτων. Ἐπειδὴ δηλ. καὶ οἱ χαρίζοντες χαρίζουσιν ὅσα περισσεύουσιν αὐτοῖς ἢ ὅσα προαιροῦνται, καὶ οὐχὶ ὅσων ἡμεῖς χρήζομεν, καὶ αἱ κατ' αἴτησιν προσφοραὶ δὲν ἐξαρκοῦσι πρὸς τὸν σκοπόν, διὰ τοῦτο οὗτοι μέν, καὶ οἱ πρῶτοι καὶ οἱ δεύτεροι εἶναι πάσης εὐγνωμοσύνης ἄξιοι, ἡμεῖς ὅμως κατὰ αὐτὸν τὸν τρόπον οὐδέποτε θέλομεν ἀποκτήσει βιβλιοθήκην συστηματικήν. Θέλομεν ἔχει σωροὺς βιβλίων, μεταξὺ πολλῶν καλῶν καὶ πλῆθος ὀλίγων χρησίμων ἀνωφελῶς πολλάκις καταργούντων τὸν τόπον, οὐδέποτε ὅμως συγγραμμάτων σειρὰν τακτικήν, ἱκανὴν πρὸς τελείαν, ἰδιαιτέραν καὶ συνεχῆ σπουδὴν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ κλάδου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἡμετέρα βιβλιοθήκη, ὡς βιβλιοθήκη οὐχὶ μόνον τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλά, εἰ θεὸς θέλει, καὶ τῆς Ἀνατολῆς συμπάσης, πρέπει νὰ περιέχῃ μέχρι συλλαβῆς πᾶν ἑλληνικὸν καὶ περὶ ἑλληνικῶν γεγραμμένον, πάσας τὰς ἐπισήμους ἀκαδημαϊκὰς συλλογὰς καὶ πᾶν ἐν γένει πρὸς συστηματικῆς βιβλιοθήκης σύστασιν ἀναγκαῖον, διὰ τοῦτο, ἀντὶ τοῦ μέχρι τοῦδε, ἄλλος τρόπος ζητητέος. Ἐγὼ νομίζω ὅτι δωδεκακισχίλιαι δραχμαὶ κατ' ἔτος ἐπὶ τοιούτῳ σκοπῷ εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖαι.

(*) Εὐτυχῶς ἔφθασαν καὶ τὰ βιβλία ταῦτα εἰς τὴν βιβλιοθήκην.

(**) « Cette famille, (Elzevir κυρίως Elzevier) qui habita Amsterdam et Leyde pendant les années 1592 à 1680, a transmis son nom à la postérité par les belles éditions sorties de ses presses et qui sont encore recherchées des amateurs.

Bien que les Elzevirs aient été surpassés comme érudits, et aussi sous le rapport de leurs éditions grecques et hébraïques, par les Estienne de Paris, ils ont gardé le premier rang pour l'élégance des caractères et la beauté de l'exécution. Leurs éditions de Virgile, de Térence et autres classiques latins, celles du Nouveau - Testament, des psaumes ornés de lettres rouges, sont des chefs - d'œuvre de typographie, tant pour leur bel aspect que leur correction. On raconte que les Elzevirs avaient un principe: c'était de faire corriger leurs épreuves par des femmes dans la pensée qu'elles seraient moins disposées à introduire dans les textes aucune altération qui leur fût propre Les Republiques, recueil de 62 petits volumes in 16 sur la politique et l'histoire, qui ne sont pas tous imprimés par les Elzevirs, ont été conservés non-seulement comme monuments de l'art typographique, mais encore comme intéressants sous le rapport du sujet.» (Encyclopédie des Gens du Monde, etc. Tom. neuvième, Paris, 1837.)

Ταῦτα, εὐκαιρίας δοθείσης, εὐσεβάστως καθυπέβαλον καὶ εἰς τὸν φιλόμουσον ἡμῶν ἡγεμόνα καὶ εἰς τοῦτο, ὡς εἰς πᾶν καλόν, ἔδειξε τὴν βασιλικωτάτην διάθεσιν καὶ προθυμίαν. Εἰς τὸ ὑπουργεῖον, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε θέλει δεχθῇ νὰ μένῃ κατόπιν τοιαύτης διαθέσεως καὶ τοσούτων ἄλλων αὐτοῦ δειγμάτων τῆς περὶ τὰ καλὰ μεριμνης, ἀπόκειται νὰ ἐνεργήσῃ τὰ περαιτέρω· τὰ δὲ βουλευτικὰ σώματα τὰ ὁποῖα πάντοτε, περὶ παιδείας καὶ τιμῆς τῆς Ἑλλάδος ὄντος τοῦ λόγου, οὔτε φειδώ, οὔτε βραδυτῆτα ἔδειξαν, θέλουσι δειχθῆ καὶ εἰς τοῦτο γενναιότατα, παντὸς δισταγμοῦ περὶ τούτου ἀπέχω.

Ἐκ πάντων τούτων ἕκαστος βλέπει ὅτι ἡ βιβλιοθήκη, ἐκ μικρῶν ἀρξαμένη, ἐπὶ μέγα αὔξηται καὶ καθ' ἑκάστην αὐξάνει. Ἀλλ' ἡ αὔξησις καὶ ἡ πληθὺς τῶν βιβλίων δὲν πλατύνει καὶ τὸν τόπον, ἀπ' ἐναντίου καθ' ἑκάστην ἀποδεικνύει αὐτὸν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μικρότερον. Ὁ σχεδιάσας καὶ κτίσας τὸ οἰκοδόμημα τῆς βιβλιοθήκης οὐδέποτε προεῖδε βεβαίως ὅτι τὸ πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν ὡρισμένον μέρος τοῦ πανεπιστημίου θέλει καταντήσει, προϊόντος τοῦ χρόνου, ὅλως διόλου ἀνεπαρκὲς καὶ ἀνίκανον, φέρον προσέτι καί τι δυσάρεστον θέαμα. Καὶ τῷ ὄντι, ὅσῳ εὐάρεστον ἄκουσμα εἶναι ὁ δι' ἀγορᾶς καὶ προσφορᾶς πλουτισμὸς τῆς βιβλιοθήκης, τοσούτῳ λυπηρὸν τὸ βλέπειν τοσαῦτα πολύτιμα βιβλία κατὰ γῆς ἐῤῥιμμένα, δι' ἔλλειψιν τόπου, ὑπὸ κόνεως βλαπτομένων καὶ ὑπὸ τῶν ζωϋφίων καταβιβρωσκομένων. Ἡ εὐφορία θέλει σπεύσει νὰ ἐκθέσῃ τὰ περὶ τούτου εἰς τὸ ὑπουργεῖον, τὸ ὁποῖον, τοσοῦτον σπουδαῖον πρᾶγμα δὲν θέλει παρημελήσει ἀδιόρθωτον.

Ἄγαλμα.

Ὡς ἤρχισα ἐκ τῆς γενναιοτάτης προσφορᾶς τοῦ κυρίου Δ. Βεναρδάκη, οὕτω καὶ περαίνω τὸν περὶ τούτου λόγον δι' ἄλλης λαμπροτάτης προσφορᾶς. Ὁ μοίραρχος κύριος Παναγιώτης Δαλωνᾶς, ζηλωτὴς ὢν τῶν καλῶν, μεγάλως τιμῶν τὰ σωζόμενα λείψανα τῆς προγονικῆς ἡμῶν καλλιτεχνίας, καὶ φιλοτιμούμενος δι' αὐτῶν νὰ κοσμήσῃ τὰ ἡμέτερα καθιδρύματα, εἰλικρινοῦς φιλίας πρὸς ἐμὲ τρέφων αἰσθήματα, προσήνεγκεν, ἐμοὶ χαριζόμενος, εἰς τὴν δημοσίαν βιβλιοθήκην λίθινον ἄγαλμάτιον, κάλλιστον ἀκέραιον καὶ ἀβλαβές, τὸ τελειότερον ἴσως κατὰ τὴν διατήρησιν πάντων τῶν ἐν Ἀθήναις, ἵνα μένῃ διὰ παντὸς αἰώνιον καὶ ἀναφαίρετον αὐτῆς κόσμημα. Ἡ χαρά μου εἶναι ἀνυπέρβλητος, διότι δι' ἐμοῦ ἀπέκτησεν ἡ βιβλιοθήκη τοιοῦτον πολύτιμον δῶρον δὲν δύναμαι ὅμως νὰ σιωπήσω ὅτι ὁ κύριος ὑπουργὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς παιδείας μετ' ἀξιεπαίνου προθυμίας καὶ ζήλου συνήργησεν οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν ταχυτέραν εὐόδωσιν τοῦ πράγματος. Καὶ ὁ μὲν ἔφορος τῶν βιβλιοθηκῶν θέλει φροντίσει περὶ τῆς καταλλήλου ἐντὸς τῆς βιβλιοθήκης θέσεως καὶ ἀσφαλοῦς τοῦ ἀγαλματίου διατηρήσεως, οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα δεινοὶ θέλουσι τὸ περιγράψει, τὸ δὲ κοινὸν, τερπόμενον εἰς τὴν θέαν, θέλει θαυμάσει τὴν ἀρχαίαν τέχνην, θέλει τιμήσει τὴν προσφορὰν τοῦ κυρίου Δαλωνᾶ, καὶ θέλει φιλοτιμηθῆ νὰ μιμηθῆ τὸ παράδειγμά του, ὃς βεβαίως, ἔτι φιλοτιμότερος γενόμενος, δὲν θέλει μένει μέχρι τούτου.

ιθ'. *Ἡ νέα Πανεπιστημιακὴ Σύγκλητος.*

Ἡ νέα πανεπιστημιακὴ σύγκλητος, ἐγκριθέντος πρὸ πολλοῦ ἤδη τοῦ πρυτάνεως καὶ τῶν κοσμητόρων, καὶ ἐκλεχθέντων τῶν τεσσάρων συγκλητικῶν, ἤδη συνεκροτήθη. Οἱ ταύτην συνιστῶντες εἶναι οἱ ἑξῆς·

Πρύτανις	Φίλιππος Ἰωάννου
Ἀντιπρύτανις	Κωνσταντῖνος Ἀσώπιος
Κοσμήτωρ τῆς θεολ. σχολῆς	Διονύσιος Κλεόπας
Τῆς νομικῆς	Βασίλειος Οἰκονομίδης
Τῆς ἰατρικῆς	Νικόλαος Κωστῆς
Τῆς φιλοσοφικῆς	Νικόλαος Κοτζιᾶς
Συγκλητικοὶ ἐκ τῶν ἀρχαίων	Ἀλέξανδρος Βενιζέλος
	Πέτρος Παπαῤῥηγόπουλος
Συγκλητικοὶ ἐκ τῶν νέων	Σπυρίδων Πήλικας
	Γεώργιος Πρινάρης.

Βουλευτὴς τοῦ πανεπιστημίου ἐξελέχθη Ἀλέξανδρος Ῥαγκαβῆς, καθηγητὴς τῆς Ἀρχαιολογίας.

Πεπείσμεθα ὅτι οὔτε εἰς φιλοπονίαν, οὔτε εἰς ζῆλον ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ πανεπιστημίου θέλει ὑποχωρήσει ἡ νέα αὕτη σύγκλητος μετὰ τοῦ βουλευτοῦ τοῦ πανεπιστημίου.

Τὸ πρόγραμμα τῶν μαθημάτων τῶν τεσσάρων σχολῶν τοῦ πανεπιστημίου, πρὸ πολλοῦ ἐκδοθέν, προσκαλεῖ εἰς ἐπιμελῆ ἀκρόασιν τοὺς φιλομαθεῖς νέους, οἵτινες ἀπανταχόθεν ἀπανθίζοντες τὸ χρήσιμον καὶ καλὸν θέλουσι γένει χρήσιμοι ἑαυτοῖς καὶ τίμιοι τῇ πατρίδι.

20. *Τὸ προσδοκώμενον μέλλον.*

Ἔρχομαι νῦν εἰς τὸ εἰκοστὸν καὶ τελευταῖον κεφάλαιον τοῦ λόγου, τὸ προσδοκώμενον μέλλον. Κατὰ τὸν ἀρχαῖον λόγον καὶ κατὰ τὴν ἀλήθειαν ἄδηλον τὸ μέλλον καὶ ἀδιάβατον τῇ ἀνθρωπίνῃ διανοίᾳ καὶ φρονήσει (*). Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ περιστάσεις καθ' ἃς δυνατὸν ἐκ τοῦ παρελθόντος νὰ εἰκάσωμεν, μᾶλλον ἢ ἧττον ἀσφαλῶς, περὶ τοῦ μέλλοντος. Ἐὰν ἀληθεύῃ τὸ ἀξίωμα τοῦ Λεϊβνιτίου ὅτι τὸ μὲν παρελθὸν ἐξηγεῖ τὸ ἐνεστώς, τὸ δὲ παρελθὸν καὶ ἐνεστὼς ἐνδεικνύουσι τὸ μέλλον, πρέπει ἐκ τοῦ παρελθόντος, ἀνθρωπίνως κρίνοντες, νὰ εἰκάσωμεν λαμπρὸν τὸ προσδοκώμενον μέλλον τοῦ πανεπιστημίου Ὄθωνος. Ἡ δὲ λαμπρότης ἄρχεται μετὰ τὴν διόρθωσιν τῶν ἐλλειμμάτων.

Ἔχει ἐλλείμματα τὸ πανεπιστήμιον Ὄθωνος; Ἤθελεν εἶναι ὄντως τὸ ὄγδοον θαῦμα τοῦ κόσμου, εἴπερ Ἰταλοί, Γάλλοι, Ἄγγλοι καὶ Γερμανοί, ἀπ' αἰώνων παιδευόμενοι καὶ πρὸς τὸ τέλειον παρασκευαζόμενοι, παραπονοῦνται καθ' ἑκάστην περὶ τῶν ἐν τοῖς παιδευτηρίοις αὐτῶν ἐλλειμμάτων (**), ἡμεῖς

(*) Ἄδηλον τὸ μέλλον ἅπασιν ἀνθρώποις (Δημ. Ροδίων Ἐλευθερ. θ'.)

(**) Ἐν τῇ προμνημονευθείσῃ Ἐδιμβουργείῳ Ἐξετάσει (ἀρ. 115)

δὲ οἱ χθεσινοί, διὰ θανασίμων λεγομένων πηδημάτων, ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τελειότατον καὶ ἀναμάρτητον. Μετὰ παῤῥησίας ἐξολογοῦμαι ἐνώπιον τοῦ παμπληθοῦς καὶ σεβαστοῦ τούτου ἀκροατηρίου ὅτι, οὔτε πανάριστα τὰ πάντα εὑρίσκων εἶμαι πάμφιλος καὶ πανευφημιστής, οὔτε παγκακιστὴς ὅμως καὶ παμψέκτωρ γίνομαι. Ἐπαινῶ τὰ μέχρι τοῦδε καλά, νομίζω πρόοδον τὴν αἴσθησιν τοῦ ἐλλείμματος, ὡς εἰς τὸν ἄῤῥωστον ἡ αἴσθησις τοῦ ἄλγους εἶναι σημεῖον βελτιώσεως, ἀλλ' ὡς ὁ μέχρι τοῦδε καιρὸς καὶ ἡ σύνεσις διώρθωσε πολλὰ προγενέστερα, οὕτω πείθομαι ὅτι ὁ μέλλων χρόνος καὶ πάλιν ἡ σύνεσις τῶν διεπόντων θέλει διορθώσει καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἄλλα.

Ἐπειδὴ τὸ πανεπιστήμιον λαμβάνει τοὺς διδασκομένους ἐκ τῶν γυμνασίων, ὡς ταῦτα ἐκ τῶν σχολείων, ἡ σύντονος ἐπιμέλεια τοῦ ὑπουργείου περὶ μεταῤῥυθμίσεως τῶν σχολείων καὶ γυμνασίων, θέλει ἐπενεργήσει βεβαίως πρὸς βελτίωσιν τοῦ πανεπιστημίου, διότι ὅσῳ μᾶλλον παρεσκευασμένοι προέρχονται οἱ διδαχθησόμενοι, τοσούτῳ τελειότεροι ἐξελεύσονται.

Ἐπειδὴ μόνον ἐκ των τροφίμων τοῦ φιλολογικοῦ φροντιστηρίου, μάλιστα δὲ τῶν ὑποτρόφων, περιμένονται διδάσκαλοι διὰ τὸ Κράτος καὶ διὰ τὰ ἔξω μέρη, διὰ τοῦτο φανερὸν ὅτι ἡ ἐκλογὴ τῶν τοιούτων καὶ ἡ μετέπειτα περὶ αὐτῶν φροντὶς θέλει φέρει ἀποτελέσματα πολὺ κρείττονα παρὰ τὰ μέχρι τοῦδε. Ἐπειδὴ τὸ ὑπουργεῖον εὕρηκε τὰ νομοθετικὰ σώματα πάντοτε εὐδιάθετα καὶ προθυμότατα καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην δικαίαν αὐτοῦ αἴτησιν καὶ εἰς τὸ περὶ μισθοδοσίας τῶν καθηγητῶν, ὅτι πρέπει νὰ ἀποκατασταθῇ εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν, τοῦτο πράττον καὶ δικαίως καὶ ἐπωφελῶς εἰς τὸ πανεπιστήμιον, οὔτινος ἐπαξίως προΐσταται, θέλει πράξει. Διὰ τῆς δικαίας δὲ ταύτης πράξεως, ἐκτὸς τῶν ἄλλων καλῶν, λείπουσι καὶ τὰ σχόλια τῶν παραπονουμένων ὅτι ἀδικοῦνται· καὶ τοῦτο εἶναι ἀναντιῤῥήτως εὐαρέστησις οὐχὶ μικρά. Ἐπειδὴ τὸ ὑπουργεῖον ἐφρόντισε περὶ κανονισμοῦ τῆς βιβλιοθήκης, πείθομαι ὅτι δὲν θέλει παραμελήσει καὶ εἰς τὸ ἑξῆς τὰ ἐν αὐτῇ διορθώσιμα. Καὶ πρῶτον μὲν, ὡς ἤρχισε τὴν μέριμναν καὶ συνδρομὴν περὶ καταλόγου, διὰ τὸν ὁποῖον φιλοτίμως καὶ μετὰ μόχθων ἀπὸ πολλοῦ προεργάζεται ὁ ὑπέφορος Γεώργιος Ἀποστολίδης, θέλει φέρει καὶ εἰς πέρας ὅλον τοῦτο τὸ σπουδσιότατον ἔργον. Καὶ οὕτω το ὑπουργεῖον τῆς δημοσίας παιδείας θέλει ἔχει τὴν ἀτελεύτητον δόξαν ὅτι κατέστησε τὴν βιβλιοθήκην ἐπωφελῆ, διότι βιβλιοθήκη ἄνευ καταλόγου οὔτε πολὺ χρήσιμος, οὔτε ἀσφαλὴς εἶναι, ἐπαναλαμβάνω οὔτε ἀσφαλής.

Ὡσαύτως πείθομαι ὅτι τὸ φιλόμουσον ὑπουργεῖον θέλει διορθώσει καὶ ἄλλο τι, τὴν βιβλιοθήκην ἀποβλέπον, οὐχὶ μικροῦ λόγου ἄξιον. Ἐν τῇ δημοσίᾳ καὶ πανεπιστημιακῇ βιβλιοθήκῃ ἔχομεν βιβλία τυπωθέντα ἐν Δουβλίνῳ, ἐν Λονδίνῳ, ἐν Παρισίοις, ἐν Ἀμβούργῳ, ἐν Πετρουπόλει, ἐν Μόσχᾳ, ἐν Βοστῶνι, ἐν Φιλαδελφίᾳ τῆς Ἀμερικῆς, κτλ, καὶ λείπουσι βιβλία ἐκδεδομένα ἐν Ἑλλάδι ἢ καὶ ἐν αὐταῖς Ἀθήναις. Ὅταν δὲ ζητήσωμεν αὐτὰ πρὸς σύνταξιν τῆς νεωτέρας ἡμῶν γραμματολογίας, δὲν θέλομεν τὰ εὑρεῖν. Πέποιθα δὲ ὅτι τὸ ὑπουργεῖον τῆς δημοσίας παιδείας, ἄγρυπνον πάντοτε ὂν καὶ πρόθυμον περὶ τὴν διόρθωσιν τῶν μὴ καλῶς ἐχόντων, θέλει ἐνεργήσει διὰ νόμου ἰδιαιτέρου, ἵνα μὴ πωλῆται βιβλίον ἐν ὅλῳ τῷ Κράτει, πρὶν εἰς τὰς βιβλιοθήκας κατατεθῶσι τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζόμενα ἀντίτυπα παντὸς ἐκδιδομένου, ὡς γίνεται εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, ὅπου ὑπάρχουσι βιβλιοθῆκαι δημόσιαι.

Ἔχων τὴν βιβλιοθήκην δευτέραν οἰκίαν μου καὶ ἄλλο τι παρετήρησα οὐχ ἧττον ἄξιον τῆς προσοχῆς τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας. Καὶ ἀναγινώσκοντες καὶ ἄλλως ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ἐργαζόμενοι ταράττονται καὶ κωλύονται ὑπὸ τῶν ἀκαίρων καὶ καθωρινῶν ἐπισκέψεων, οὐχὶ μόνον ἀνθρώπων κοσμίων καὶ ὑπὸ ἀληθοῦς ἔρωτος πρὸς τὰ ἐθνικὰ καθιδρύματα κινουμένων, οἵτινες, θεαταὶ γινόμενοι ἀπροσδοκήτων πραγμάτων, τὰ ὁποῖα οὐδ' ἐφαντάσθησαν βεβαίως οἱ πατέρες καὶ ἡμῶν καὶ αὐτῶν, καὶ τέρπονται καὶ εἰς αὔξησιν αὐτῶν φιλοτιμοῦνται, ἀλλὰ καὶ ἐκείνου τοῦ εἴδους, τὸ ὁποῖον διὰ τοῦ *μόσχου* χαρακτηρίζει τὸ κοινὸν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ γυναικῶν προσέτι μετὰ βρεφῶν θηλαζόντων εἰς τὸ στῆθος. Ἄπαγε τῆς βλασφημίας ὅτι ἐγὼ θέλω νὰ ἐμποδίσω τοῖς θεαταῖς τὴν ἐλευθέραν εἴσοδον, τοὐναντίον καὶ εἰς τὴν βιβλιοθήκην καὶ ἀλλαχοῦ ἐπιθυμῶ νὰ ἦναι τέσσαρες θύραι, εἰ δυνατόν, ἀνοικταί, ἵνα πάντες οἱ χρῄζοντες συνειθίσωσιν εἰς τὴν θέαν τῶν καλῶν, ἐκ δὲ τῆς θέας γοητευθῶσι καὶ εἰς τὰ περαιτέρω. Ὅταν ὅμως οἰκονομηθῇ τὸ πρᾶγμα ὥστε, περιοριζομένων τῶν ἀκαίρων ἐπισκέψεων εἰς ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος ἢ εἰς ὥρας ὡρισμένας τῆς ἡμέρας, τότε καὶ οἱ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ, μένουσιν ἡσυχώτεροι καὶ οἱ θεαταὶ πληροῦσι τὴν ἑαυτῶν περιεργίαν, τιμῶντες μᾶλλον τὸν χρόνον καὶ τὴν τάξιν, τὰ δὲ θεάσιμα γίνονται σεβαστότερα. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι διὰ τοὺς ξένους πρέπει ἐν πάσῃ ὥρᾳ τὰ πάντα νὰ ἦναι ἀνοικτά.

Ἐπειδὴ πολλοὶ ἐπισκεπτόμενοι τὴν βιβλιοθήκην ἐπεθύμουν νὰ ἴδωσι καὶ τὸ μουσεῖον τῆς *Φυσικῆς Ἱστορίας*, ἐσυμφώνησα μετὰ τοῦ προέδρου αὐτοῦ ὅπως τρὶς τῆς ἑβδομάδος εἰς ὥρας τῆς ἡμέρας ὡρισμένας νὰ μένῃ ἀνοικτόν. Ἀλλ' οὔτε γίνεται τοῦτο, οὔτε γινόμενον εἶναι ἀκίνδυνον, διότι πρὸ δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν θεατής, καὶ κατ' εὐτυχίαν οὐχὶ Ἕλλην, ἐπροσπάθει διὰ μαχαιρίου νὰ ἀποκόψῃ ἀπόσχιδας τερατώδους κήτους. Εἶναι λοιπὸν φανερὸν ὅτι καὶ τοῦτο ἀπαιτεῖ διόρθωσιν καὶ ἐξασφάλισιν.

Ἐλπίζω ὅτι ὁ διάδοχός μου, εὐτυχέστερος ἐμοῦ γενόμενος, θέλει ἀναγγείλει βεβαίως ὑμῖν εἰς τοὐπιὸν ἔτος καὶ τούτων καὶ τῶν προηγουμένων ἐπιθυμιῶν τὴν πλήρη ἐκπλήρωσιν. Τούτων δὲ γενομένων, ἄρχεται μετέπειτα, διὰ νέων καλῶν προσθήκης, ἡ ἀληθινὴ τοῦ πανεπιστημίου λαμπρότης.

Μετὰ βεβαιότητος δὲ θέλει προσέτι ἀναγγείλει ὡς τάχιστα ὁ διάδοχός μου, καὶ ἄλλο λαμπρόν, εἰ καὶ οὐχὶ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ πανεπιστήμιον, ἀλλ' εἰς τὴν καλλιτεχνίαν ἀναφερόμενον, δῶρον. Ὁ ἐν Νεαπόλει φιλογενέστατος ὁμογενὴς ἡμῶν στρατηγὸς, κύριος Δ. Λέκκας, διὰ γράμματος, ἐσχάτως πρὸς τὸν ἔφορον τῶν βιβλιοθηκῶν σταλέντος, ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ Μεγαλειότατος βασιλεὺς τῶν δύο Σικελιῶν, εἰς ἄκρον φιλέλλην καὶ νῦν, ὡς ἀείποτε, δεικνύμενος, ηὐδόκησε νὰ διαπράξῃ ἵνα κατασκευασθῶσι καὶ ἄλλων ἀγαλμάτων ἔκτυπα ὡς τὸ τοῦ Φαρνεσιανοῦ Ταύρου διὰ τὸ ἐν Ἀθήναις πολυτεχνεῖον. Τοῦτο εἶναι ὄντως βασιλικὸν δώρημα, παντὸς ἐπαίνου ὑπέρτερον.

Αὕτη ἐστί, κύριοι, ἡ ἐνεστῶσα καὶ ἡ ἐλπιζομένη κατάστασις τοῦ ἡμετέρου πανεπιστημίου, εἰλικρινῶς καὶ μετὰ παῤῥησίας, ὡς ἕκαστος ὁρᾷ, παρ' ἐμοῦ ἐκτεθεῖσα, διότι ἄλλως πράττων καὶ τὸ πανεπιστήμιον ἤθελον ἀδικήσει, καὶ τῆς μεγάλης πρὸς ἐμὲ τῶν συναδέλφων ἐμπιστοσύνης ἤθελον δειχθῆ ἀνάξιος. Νομίζω δὲ ὅτι ἡ τῶν κατὰ καιροὺς χρειῶν τοῦ ἱεροῦ τούτου καθιδρύματος ἐνδειξις εἶναι ἀσυγκρίτῳ λόγῳ χρησιμωτέρα παρὰ τὴν λεπτομερῆ ἀπαρίθμησιν ἄλλων ἐλάττονος λόγου ἀξίων, περὶ ὧν ὀλίγον ἐνδιαφέρεται τὸ κοινόν.

Πρὸς τὴν νέαν γενεὰν ἀποτείνων τώρα τὸν λόγον νομίζω ὅτι εἰς ὀλίγας ἄλλας περιστάσεις ἁρμόζει ὡς ἐνταῦθα, τὸ τοῦ Σωκράτους *τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν λέγειν* (*). Πείθομαι δηλ. ὅτι οὔτε θέαμα τερπνότερον, οὔτε ἄκουσμα ἡδύτερον εἰς τοὺς πτόρθους αὐτῆς εἶναι παρὰ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν δόξαν τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος. Ὡς ἐγκόλπιον μεθ' ἑαυτῶν φέροντες τὸ εἴδωλον τῆς γηραιᾶς ταύτης μητρός, καὶ εἰς τὰς εὐτυχίας αὐτῶν θέλουσιν αἰσθάνεσθαι μείζονα χαράν, ὡς ἱκανώτεροι γενόμενοι βοηθῆσαι αὐτήν, καὶ εἰς τὰς δυσχερείας ὀλιγωτέραν λύπην, ἐνθυμούμενοι ὅτι, τοιοῦτον σύμβολον ἔχοντες, εἰς πᾶσαν δοκιμασίαν πρέπει νὰ ἦναι παρεσκευασμένοι.

Ἐπειδὴ δὲ γενικὸς ὑπάρχει νόμος ὅτι οἷά τις σπείρει, τοιαῦτα καὶ θερίζει, θέλουσι σπείρει βεβαίως καλά, ἵνα θερίσωσι καὶ καλά. Εἰ τὰ παρὰ τῆς πρεσβυτέρας γενεᾶς σπαρέντα ἐπήνεγκον τοὺς σημερινοὺς καρπούς, οὐχὶ βεβαίως εὐκαταφρονήτους, τὰ παρὰ τῆς νεωτέρας σπαρέντα, ἀγλαώτερα ὄντα, θέλουσιν ἐπενέγκει καὶ ἀγλαωτέρους καρπούς.

Τὰ ἔργα τῆς πρεσβυτέρας γενεᾶς εἶναι ἤδη περὶ τὰ τέλη, καὶ ἄρχονται τὰ τῆς νεωτέρας ἥτις, ἀντὶ νὰ ἐπικρίνῃ αὐστηρῶς, πολλάκις ἀδίκως καὶ ἑαυτῇ προσέτι οὐ συμφερόντως, εἶναι καιρὸς νὰ συλλογισθῇ ὅτι, καὶ ἐν τοῖς πράγμασι καὶ ἐν τοῖς γράμμασι διαδεχομένη τὴν πρώην, οὐχὶ κατὰ τὸ πρέπον καὶ δίκαιον, ἀλλὰ κατὰ χρέος πρέπει νὰ γένῃ κρείττων, καὶ τοῦτο εἶναι παντὸς ἀληθινοῦ Ἕλληνος ἐγκάρδιος εὐχή.

Ὁ μέγας καὶ πολυθρύλλητος ἐπικριτὴς τοῦ Ὁμήρου, ὁ ἰταλὸς Καισαρόττιος, καταδικάζει τὸν ποιητὴν ὅτι παρεισάγει τὸν Ἕκτορα εὐχόμενον ὑπὲρ τοῦ ἰδίου υἱοῦ ἵνα δειχθῇ τοῦ *πατρὸς ἀμείνων* (*), καὶ τοῦτο ἐπὶ λόγῳ δῆθεν ὅτι « I diritti dell' amor proprio sono ancor più estesi e delicati di quello dell'amor paterno» ὅτι δηλ. ἡ φιλαυτία ἰσχύει πλέον τῆς πατρικῆς στοργῆς. Μετὰ παῤῥησίας κηρύττων καὶ νῦν, ὡς πάντοτε, ὅτι ὡς ἀβέβας ἄγαμος ὁ Καισαρόττιος οὔτε νὰ αἰσθανθῇ, οὔτε νὰ κρίνῃ ἠδύνατο περὶ πατρότητος καὶ υἱότητος, νομίζω ὅτι ὁ στίχος τοῦ Ὁμήρου, ἐξηγῶν τὴν μεγίστην ταπείνωσιν καὶ μετριοφροσύνην, καὶ οἷον ὁλοκαύτωμα προσφέρων εἰς τὴν πατρικὴν στοργήν, τόσας ἄλλας μεγαλαυχίας τοῦ ἥρωος, εἶναι ἐκ τῶν θαυμασίων τοῦ ποιητοῦ, δεικνυομένου καὶ ἐν τούτοις, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις, μεγάλου καρδιογνώστου, τὴν δὲ περὶ τούτου κρίσιν ἀνατίθεμαι εἰς τὰς καρδίας πάντων τῶν ἀγαθῶν πατέρων.

Τούτου δὲ τοῦ γενικοῦ ἐφαρμοζομένου ἐνταῦθα, ὦ βλαστοὶ τῆς νέας γενεᾶς, ἡμεῖς μὲν καὶ ὡς Ἕλληνες, πρεσβύτεροι, καὶ ὡς διδάσκαλοι, πατέρες ὄντες ὑμέτεροι, ἐπευχόμεθα ὑμῖν τὰ τοῦ Ἕκτορος, ὑμεῖς δέ, ἐκ κρειττόνων ὁρμώμενοι καὶ κρείττον ἔχοντες μέλλον, ὑποχρεοῦσθε πρὸς τοῦτο, καὶ ἤθελεν εἶναι ἐντροπὴ τὸ ἐναντίον.

Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς οἱ πρεσβύτεροι ἔχομεν ἄλλους πατέρας, καὶ οὗτοι πάλιν ἄλλους, ἕως οὗ ἀναβαίνοντες φθάσωμεν εἰς πατέρας πατέρων, εἰς προπάτορας, πολλῶν ἄλλων κρείττονας. Καὶ εἰ λίαν θρασὺ καὶ παράτολμον τὸ εἰπεῖν ὅτι τούτους πρέπει νὰ ἔχητε ἐραμίλλους, πρὸς τούτους πρέπει νὰ διαγωνίζησθε καὶ οὐχὶ πρὸς ἡμᾶς, εὐλογώτατον ὅμως τὸ ἀπαιτῆσαι ὅπως τούτων ἄξιοι ἔκγονοι δειχθῆτε, ὥστε, τὸν μέγαν κόσμον περιερχόμενοι, μετὰ θάῤῥους καὶ μεγαλοφροσύνης νὰ λέγητε *εἶμαι καὶ ἐγὼ Ἕλλην*, ὡς ὁ νέος Ἰταλὸς ἔλεγεν anche io son pittore.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ δέκατος ἔννατος αἰὼν οὐχὶ μόνον ἔχει παρελθὼν τεράστιον, ὡς ἐν τῷ *περὶ Θεμελιώσεως τοῦ Βαρβακείου Λυκείου* λόγῳ ἔλεγον, ἀλλὰ δεικνύει καὶ μέλλον, κατ' ἀναλογίαν, μᾶλλον τεράστιον, λίαν ἐγκυμαῖνον, μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ἐγκυμονοῦν πράγματα, εὐχόμεθα πάντες, Ἕλληνες καὶ Φιλέλληνες, ὅπως τὸ μέλλον τοῦτο ἀποβῇ ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ πανεπιστημίου, ἐπ' ἀγαθῷ καὶ εὐκλείᾳ τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ ἀγαθοῦ αὐτῆς ἡγεμόνος, οὗτινος τῷ ὀνόματι τιμᾶται τὸ πανεπιστήμιον, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς σεβαστῆς ἡμῶν βασιλίσσης ἥτις, τιμῶσα

εὑρίσκεται ἄρθρον ἐπιγραφόμενον The Licence of Modern Novelists ἀρχόμενον ἐκ τῶν ἑξῆς·

« To give the young any direct instruction in morals or politices, unhappily forms no part of the customary and established system of modern English educadion. »

(*) «Καὶ ὁ μὲν Ἱππίας ἀκούσας ταῦτα, ὥσπερ ἐπισκώπτων αὐτόν, ἔτι γὰρ σύ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐκεῖνα τὰ αὐτὰ λέγεις, ἃ ἐγὼ πάλαι ποτέ σου ἤκουσα ; Καὶ ὁ Σωκράτης, Ὃ δέ γε τούτου δεινότερον, ἔφη, ὦ Ἱππία, οὐ μόνον ἀεὶ τὰ αὐτὰ λέγω, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν. Σὺ δ' ἴσως, διὰ τὸ πολυμαθὴς εἶναι, περὶ τῶν αὐτῶν οὐδέποτε τὰ αὐτὰ λέγεις. Ἀμέλει, ἔφη, πειρῶμαι καινόν τι λέγειν ἀεί.» (Ξενοφ. Ἀπομν. Δ', θ).

(*) «Καὶ ποτέ τις εἴπῃσι πατρὸς δ' ὅδε πολλὸν ἀμείνων» (Ἰλ. Ζ, 479).

τὸ γυναικεῖον φῦλον δι' ἀρετῶν τὰς ὁποίας καὶ οἱ ἄλλως φρονοῦντες θαυμάζουσι, καὶ ἐνδημοῦσα καὶ ἀποδημοῦσα ἡγεμονικῶς μετὰ τοῦ βασιλέως μεριμνᾷ περὶ εὐδαιμονίας τοῦ τόπου, ἐπ' ἀγαθῷ, τελευταῖον, ὅλης τῆς μεγάλης ἑλληνικῆς φυλῆς, τῆς ὁποίας μόνον μικρὸν μέρος ἀποτελοῦμεν ἡμεῖς ἐνταῦθα.

ΠΕΡΙ

ΝΗΠΕΝΘΟΥΣ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΑΚΤΙΚΟΥ.

(Nepenthes Distallatoria. Linn.)

—ooo—

Τὸ περιεργότατον καὶ σπάνιον τοῦτο φυτόν, ὡς καὶ τὰ ὁμογενῆ του, φύεται ἐν τῇ Ἰνδικῇ, καὶ τῇ νήσῳ Ταπροβάνῃ (Κεϋλάνῃ) καὶ Μαδαγασκάρῃ εἰς σύσκια καὶ κάθυγρα μέρη. Ἔχει δὲ ὕψος δύω μέχρι τεσσάρων ποδῶν· ρίζαν σαρκώδη καὶ παχεῖαν, ἐξ ἧς βλαστάνει καυλὸς κυλινδρικός, φέρων φύλλα ἄμισχα, κολεοειδῶς περίκαυλα, ἐπαλλάσσοντα, ψιλά, ὠοειδῆ, ὑπομήκη, καὶ ἀκέραια· τὰ πλάγια νεῦρα τούτων εἰσὶ παράλληλα, τὸ δὲ μέσον, τὸ καὶ μᾶλλον ἐξέχον ἐκτείνεται πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ φύλλου ἐν εἴδει ἕλικος, ἥτις μετὰ δύω ἢ τρεῖς σπείρας εὐθύνεται, φέρουσα εἰς τὸ ἄκρον της δοχεῖόν τι ἐν εἴδει κάλπης ἢ θυλακίου, μακρὸν μὲν τρεῖς, ἢ τέσσαρας δακτύλους, διάμετρον δ' ἑνὸς δακτύλου ἔχον, καὶ κλεισμένον ἄνωθεν διὰ πώματος, κινουμένου κατὰ τὰς φυσιολογικὰς ἀνάγκας τοῦ φυτοῦ. Ἡ κάλπη αὕτη, λεία καὶ δερματώδης, φέρει πρὸς τὸ στόμιον αὐτῆς χεῖλος ὑπεξέχον· ἡ δ' ἐσωτερικὴ αὐτῆς κυανίζουσα παρειὰ καλύπτεται ὑπὸ πληθύος ἀδενίσκων, οἵτινες ἐν καιρῷ νυκτὸς (ὅτε καὶ κλείεται τὸ πῶμα τῆς κάλπης) ἀποστάζουσιν ὑγρόν τι δροσερὸν καὶ διαυγές, πληροῦν τὴν κοιλότητα πᾶσαν. Κατὰ δὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, τὸ πῶμα ἀνοίγεται αὐτομάτως, καὶ τὸ ὑγρὸν ἐξατμίζεται, ἢ χρησιμεύει ὡς λουτρὸν διαφόρων ταχυκινήτων καὶ κομψῶν ζωυρίων.

Εἰς ἕτερον εἶδος Νηπενθοῦς, οὗ τινος τὸ εἰδικὸν ὄνομα διαφεύγει τὴν μνήμην μου ταύτην τὴν στιγμὴν, ἡ πλήρης ὑγροῦ κάλπη, πρὶν ἀνοίξῃ τὴν πρωΐαν κινεῖται ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ ἀντιστρέφεται, καὶ ὁ μὲν πυθμὴν αὐτῆς ἐξ οὗ καὶ προσαρτᾶται, διευθύνεται πρὸς τὸν οὐρανόν, τὸ δὲ πῶμα πρὸς τὴν γῆν. Ὅταν δὲ δυνάμει τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἀνοιχθῇ τὸ πῶμα, τὸ ἐν τῇ κάλπῃ ὑγρὸν χύνεται περὶ τὰς ρίζας, καὶ τὸ φυτὸν τοιουτοτρόπως ποτίζεται ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐπαναλαμβάνον τὴν ἰδίαν ἐργασίαν ἀνὰ 24 ὥρας.

Τὰ ἄνθη τούτου τοῦ φυτοῦ εἶναι μικρὰ καὶ ἄμοιρα καλλονῆς. Πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ καυλοῦ ἀναπτύσσονται μία ἢ δύω ἀνθῆλαι (paniculæ) φέρουσαι ταῦτα ἐπὶ ποδίσκων οὐχὶ μακρῶν. Τὰ ἄνθη εἰσὶ *δίοικα*, δηλαδὴ, τὰ μὲν ἄρρενα εὑρίσκονται ἐφ' ἑνὸς φυτοῦ, τὰ δὲ θήλεα ἐφ' ἑτέρου. Καὶ τὰ μὲν ἄρρενα φέρουσι τετραμερῆ κάλυκα, οὗ τὰ σέπαλα εἰσὶ περιφερῆ, ἐπίπεδα, δερματώδη, ἔμμονα, ἔσωθεν μελανοπόρφυρα, καὶ στήμονας δέκα—δώδεκα *μοναδέλφους*, ἤτοι διὰ τῶν νημάτων αὐτῶν συνηνωμένους, ὧν οἱ γειτνιάζοντες ἀνθῆρες σχηματίζουσι κεφάλιον ἡμισφαιρικόν. Τὰ δὲ θήλεα ἄνθη σύγκεινται ὑπὸ κάλυκος ὁμοίας κατασκευῆς τοῦ τῶν ἀρρένων, ἀλλ' ἀντὶ ἀνθήρων φέρουσιν ἐν τῷ μέσῳ ὕπερον ἐπιμήκη τετράπλευρον, ἄνευ στύλου, φέροντα δὲ στίγμα ἐν εἴδει πίλου, τετρα - ὀκτάλοβον.

Ὁ δὲ καρπὸς αὐτοῦ εἶναι κάψα μικρὰ ἐπιμήκης, πρισματικὴ, τετράγωνος, ἐπίπεδος καὶ ὡς τετμημένη

Νηπενθές.

πρὸς τὴν κορυφὴν, τετράθυρος, τετράχωρος, φέρουσα πλῆθος μικρῶν σπερμάτων μεμβρανωδῶν, γωνιωδῶν, κατὰ δύω σειρὰς ἐν τῇ ἐσωτερικῇ γωνίᾳ ἑκάστου χώρου κειμένων.

Τοιοῦτος ἐν γένει εἶναι ὁ ὀργανισμὸς τοῦ περιέργου τούτου φυτοῦ, εἰς τὴν κατάταξιν τοῦ ὁποίου, ἐπὶ πολὺν χρόνον οἱ βοτανικοὶ, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰουσσιεύς, ἐδίστασαν. Καλλιεργεῖται δὲ εἰς τοὺς ἐν Εὐρώπῃ βοτανικοὺς κήπους μετὰ δυσκολίας καὶ ὑπὸ μεγάλους ὑελίνους κώδωνας περικλείοντας ἀτμοσφαῖραν θερμὴν καὶ ὑγράν.

Θεωρεῖται δὲ τὸ Νηπενθὲς ἐν τῇ Ἰνδικῇ ὡς ἓν τῶν θαυμασίων τῆς φύσεως, καὶ πάντοτε ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν ἐντυχόντων αὐτὸ περιηγητῶν, τῶν ὁποίων τὴν δίψαν κατέσβεσε διὰ τοῦ ἐν τοῖς

θηλακίοις τῶν φύλλων του διαφανοῦς ὑγροῦ. Οἱ κάτοικοι τῶν ὀρέων, καθ' ἃ λέγει ὁ Ῥούμφιος καὶ Φλακούρτιος, ἔχουσι προλήψεις τινας παραδόξους περὶ τούτου τοῦ φυτοῦ. Πιστεύουσιν ὅτι ἐὰν κόψωσι τὰ ὑδροφόρα δοχεῖα τῶν φύλλων του, καὶ χύσωσι τὸ ἐν αὐτοῖς ὕδωρ, ἀναμφιβόλως πρέπει νὰ ἐπέλθῃ ἐντὸς τῆς ἡμέρας ἄφθονος βροχή. Διὸ καὶ ὅταν ἡ βροχὴ δύναται νὰ βλάψῃ τὰ τῆς καλλιεργείας των ἀποφεύγουσι μετὰ προσοχῆς νὰ ἐγγίσωσι τὰ θηλάκια ταῦτα. Τοὐναντίον δὲ ἐν καιρῷ ξηρασίας τρέχουσι πάντοθεν πρὸς ζήτησίν των καὶ δραστηρίως κόπτοντες αὐτὰ, χύνουσι τὸ ἐν αὐτοῖς ὑγρὸν, πεπεισμένοι ὅτι δὲν θέλει βραδύνει ἡ ἐμφάνισις τοῦ σωτηρίου ὑετοῦ.

Ἔχουσι προσέτι ἑτέραν τινὰ περὶ τούτου πρόληψιν ἀντιφάσκουσαν γελοιωδῶς πρὸς τὴν ῥηθεῖσαν· διότι δυστυχῶς τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα πλανᾶται ὁσάκις δὲν ἔχει ὁδηγὸν τὸν φωτισμὸν καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον. Πιστεύουσιν ὅτι διὰ νὰ κρατήσωσι τὰ ἀκούσια καθ' ὕπνον οὖρα τῶν τέκνων των ἀρκεῖ νὰ χύσωσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των τὸ ὕδωρ τῶν καλπῶν τοῦ Νηπενθοῦς, ἢ νὰ τὰ ποτίσωσι δι' αὐτοῦ· κατὰ συνέπειαν θεωρεῖται τὸ ὑγρὸν τοῦτο ὡς φάρμακον ἀλάνθαστον κατὰ τῆς πολυουρίας. Ἐκτὸς τούτων, τὴν μὲν ρίζαν τοῦ φυτοῦ θεωροῦσιν ὡς στυπτικὴν, τὸ δὲ ἐξ αὐτῆς ἀποσταζόμενον τεχνικῶς ὕδωρ ὡς ἀλεξητήριον κατὰ τῶν πυρετῶν, ἐσωτερικῶς λαμβανόμενον, ἐξωτερικῶς δὲ ὡς ἀντιφλογιστικὸν κατὰ τῶν φλογώσεων τοῦ δέρματος καὶ τοῦ ἐρυσιπέλατος.

Τὸ ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου «Νηπενθὲς» (Δ,221) εἶναι ἄγνωστον· εἰσέτι φυτὸν τῆς Αἰγύπτου, ὅπου δὲν βλαστάνει τὸ ἡμέτερον. Κατὰ τὴν **Madame Dacier** τὸ ὁμηρικὸν νηπενθὲς δὲν ἦτον φυτὸν, ἀλλὰ τὰ εὐάρεστα καὶ τερπνὰ διηγήματα τῆς Ἑλένης δι' ὧν κατέθελγε τὰ ὦτα τῶν ἀκροατῶν της πρὸς λήθην τῶν πόνων των. Τινὲς δὲ φρονοῦσιν οὐχὶ ἀπιθάνως ὅτι ἦτο μεθυστικόν τι ποτὸν (ἐκ φυτοῦ) τὸ *χασὶς* λ. χ. δι' οὗ ἐπέρχεται εὐκόλως ἡ λήθη τῆς ψυχικῆς ὀδύνης.

Διάφορα εἴδη νηπενθοῦς ἀνεκαλύφθησαν ἐκτὸς τοῦ ἀνωτέρω παρὰ τῶν περιηγουμένων Βοτανικῶν κατὰ διαφόρους καιροὺς, ἐξ αὐτῶν δὲ τὰ

Nepenthes Madagascariensis καὶ
N. Cristata, φύονται ἐν τῇ νήσῳ Μαδαγασκάρῃ.
N. Bafflesiana καὶ
N. ampullacea, βλαστάνουσιν εἰς τὰς ἀνατολικὰς Ἰνδίας.
N. gymnamphora, βλαστάνει εἰς τὴν Ἰαύαν.
N. phyllamphora, φύεται εἰς τὴν Κογχιγχίνην καὶ τὰς Μολουκικὰς νήσους.

Ταῦτα δὲ πάντα διακρίνονται ἀπὸ τοῦ σχήματος καὶ τοῦ μεγέθους τῶν φύλλων των, καὶ ἰδίως τῶν ὑδροφόρων καλπῶν των. Ο.

ΕΛΛΗΝΟΣ ΠΕΡΙΗΓΗΤΟΥ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

Μέρος Β'.

(Τέλος. Ἴδε φυλλάδ. 190, σελ. 511.)

Οὐεσούβιον, Πομπηΐα, Ἡράκλειον. Βίος ἐν Νεαπόλει, ἀξιοθέατα καὶ περίχωρα αὐτῆς. Τὸ βουρβονικὸν Μουσεῖον. Παῖστος. Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι ἐν Ἰταλίᾳ. Τοσκάνη. Λιβόρνον, Πῖσα, Φλωρεντία. Πατρικὴ Συνταγματικὴ Κυβέρνησις. Ὁ Νικόλας. Ἡ Ἀφροδίτη τῶν Μεδίκων καὶ mezza festa. Γεωργία Σάνδη περὶ Ἰταλίας. Ἐπιστολὴ Μελπομένης. Ῥώμη. Κέρκυρα. Σολομός. Γλῶσσα τῶν Ἐφημερίδων.

—ooo—

Α'.

Παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Οὐεσουβίου, εἰς πεδιάδα τερπνοτάτην καὶ ἀλιτενῆ, ὕπνωττεν, ἀληθῶς, αἰῶνας ὅλους ἡ Πομπηΐα καὶ τὸ Ἡράκλειον. Νῦν τῆς μὲν Πομπηΐας πολὺ μέρος ἐξῆλθε τοῦ νεκρικοῦ καλύμματός του, τὸ δὲ Ἡράκλειον, καίτοι καλυπτόμενον ὑπὸ τὴν λάβαν, δὲν κρύπτεται πλέον ἀπὸ τῆς περιεργείας μας. Ὁ μὴ ἰδὼν, ἐξόχως, τὴν Πομπηΐαν δὲν δύναται νὰ λάβῃ ἔννοιαν τοῦ βίου καὶ τῶν τρυφῶν τῶν ἐν παρακμῇ Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων, ὡς δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς τέχνης ὁ μὴ διαβὰς τὰ Προπύλαια τῆς Ἀκροπόλεως καὶ μὴ ἀποκαλύψας τὴν κεφαλήν του ἐνώπιον τοῦ Παρθενῶνος.

Παρατηροῦμεν τὴν περιγραφὴν τῆς ἀναζησάσης πόλεως, ἥτις σώζουσα τὰς οἰκίας της, τὰς λεωφόρους της, τὰς πλατείας της, τοὺς ναούς της τοὺς τάφους της, τὰ παντοῖα πωλητήριά της, λέγεις ὅτι ἠρημώθη ὑπὸ λοιμοῦ καὶ ὅτι περιμένει νέους κατοίκους.

Ἡ καλύπτουσα τὸ εἰσέτι ἀφανὲς μέρος τῆς πόλεως λάβα εἶναι κατάφυτος, καὶ παρέχει παράδοξόν τινα ἐντύπωσιν ἡ ἀντίθεσις αὕτη τῆς βλαστήσεως, τῆς ἐμπλέου ζωῆς, καὶ τῶν νεκρῶν ἐκείνων, οὕτως εἰπεῖν, οἰκοδομῶν, τῶν φαινομένων μὲν σώων ἀλλ' ὄντων ἐρήμων κατοίκων.

Τερπνοτάτη ἡ ἀπὸ Νεαπόλεως φέρουσα εἰς τὴν Πομπηΐαν ὁδός. Ἀλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν Παρθενόπην, τὴν ἀποικίαν τῶν Κυμαίων καὶ Χαλκιδέων.

Εἰς τὸν βλέποντα κατὰ πρῶτον πόλιν εὐρωπαϊκὴν κάτοικον τῆς Ἀνατολῆς, δυσάρεστον σχεδὸν προξενεῖ αἴσθημα τὸ πολυπλθὲς, τὸ θορυβῶδες καὶ τὸ ἀεικίνητον τῆς Νεαπόλεως. Ἀλλὰ παραδοξοτέρα ἡ ἐντύπωσις προσγίνεται, ὅτε διέμεινεν ἐπ' ὀλίγον καὶ ἐγνώρισέ τινα τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τοῦ Νεαπολίτου. Γνωστὸν ὅτι εἰς Νεάπολιν εὕρηται ὁ τύπος τοῦ *Λαζαρόνου*. Καὶ Λαζαρόναι δὲν εἶναι μόνοι οἱ τοῦ ὄχλου. Πᾶσα τάξις τῆς κοινωνίας ἔχει τοὺς ἰδίους της, καὶ δυστυχῶς, πλείστους ὅσους. Ἔτυχον δικηγόρους, ἰατροὺς, δικαστὰς, πωλοῦντας ἀντὶ ὀλίγων χρημάτων, τὸ καθῆκόν των καὶ τὴν συνείδησίν των.

Ἐν τούτοις, ὅσῳ ὁ λαὸς τῆς Σικελίας εἶναι ἄφροντις μὲν ἴσως, ἀλλὰ δύσθυμος, τοσοῦτον εὐθυμος καὶ ταραχώδης ὁ τῆς Νεαπόλεως, μὴ διώκων ἢ τὰς ἡδονὰς, τὰς τρυφὰς, τὰ μακαρόνια καὶ τὸ καταστρεπτικὸν λαχεῖον (Lotto). Ταῦτα λέγων δὲν ἐννοῶ ὅτι δὲν ὑπάρχουν καὶ μεταξὺ τῶν Νεαπολιτῶν ἄνδρες σοφοὶ καὶ φιλοπάτριδες καὶ ἀξιότιμοι. Ἀλλὰ πόσοι, φεῦ!

Βλέπων τῶν διαφόρων λαῶν τὸ εὔθυμον καὶ ἄφροντι σχεδὸν, παρέβαλον πρὸς αὐτοὺς τὸν Ἕλληνα τοῦ ὁποίου ὁ χαρακτὴρ κυρίως εἶναι μελαγχολικός. Ἦν ἄραγε τοιοῦτος καὶ τὸ πάλαι, τοιοῦτος καὶ κατὰ τὰς δουλικὰς ἡμέρας του; Ἀγνοῶ, οὐδὲ δύναμαι εἰσέτι νὰ ἐξηγήσω, διατί καὶ νῦν, ὅτε ὑπολάμπει αὐτῷ μέλλον αἴσιον, καὶ ζῇ ὑπὸ τὸν ὡραιότερον οὐρανὸν τῆς ὑφηλίου, ὁ Ἕλλην σπανίως ἀρίνεται εἰς τὰς ὁρμὰς τῆς χαρᾶς καὶ τῆς διαχύσεως, διατί καὶ αὐτὰ τὰ ἄσματά του τονίζει εἰς ἤχους μελαγχολικούς; Τὸ ψυχολογικὸν τοῦτο φαινόμενον ἄλλοι θέλουν τὸ ἐξηγήσει, ἐγὼ δὲ τὸ ὑποδεικνύω μόνον, φρονῶν ὅτι δὲν ἀπατῶμαι.

Πολλὰ τὰ ἀξιοθέατα ἐν Νεαπόλει. Οἱ ναοὶ, καὶ ἰδίως ὁ τοῦ Ἁγίου Ἰανουαρίου, τὰ δημόσια καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα, τὰ Ἀνάκτορα, τὰ Θέατρα, ἐν οἷς τὸ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον, διὰ τὴν λαμπρότητα καὶ ἔκτασίν του, εἶναι τὸ τοῦ ἁγίου Καρόλου (San Carlo). Τὸ τερπνότερον ὅμως τῶν ἐν Νεαπόλει καλλωπισμάτων εἶναι βεβαίως ὁ περίπατος, ὁ λεγόμενος Villa Reale, ὅθεν ἡ ὁδὸς σὲ φέρει πρὸς τὸ σπήλαιον τοῦ Παυσιλύπου (Grotta de Posilipo) καὶ ἐκεῖθεν διὰ δενδροστοιχιῶν μεταβαίνεις εἰς Ποτυόλας, τὸ Μισηνὸν ἀκρωτήριον, τὰς Βαΐκς, τὸν Ἄορνον (Laco d'Averno). Ἀπέναντί σου δὲ γραφικαὶ ἐγείρονται αἱ νῆσοι Προχύτη καὶ Ἰσχία, Ἐρετριέων καὶ Χαλκιδέων, τὸ πάλαι ἀποικίαι. Ἄνωθεν τοῦ σπηλαίου τοῦ Παυσιλύπου δείκνυται ἐρείπιόν τι χλοερὸν, ἔνθα ὑποτίθεται ὅτι ἦτον ὁ τάφος τοῦ Οὐργιλίου, ποιητικὸν μεγάλου ποιητοῦ μνῆμα!

Ἀλλὰ παρέλιπον τὸν λαμπρότερον τῶν πλούτων τῆς Νεαπόλεως, τὸ *Βουρβονικὸν Μουσεῖον*, ἐνιαῖον εἰς τὸ εἶδός του, διότι περιέχει θησαυροὺς ἀρχαιοτήτων παντοίων, ὅπου κατὰ πᾶν βῆμα ἀναγνωρίζει ὁ θεατὴς καὶ Ἕλληνος καλλιτέχνου ὄνομα, ἐπιγεγραμμένον ἐπὶ τῶν ἀγαλμάτων. Ἐν αὐτῷ παρέχονται ὁ Φαρνέσιος Ταῦρος καὶ ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Φαῦνος καὶ ὁ Ἀριστείδης, καὶ τοσαῦτα ἄλλα τῆς πρωϊγενοῦς ἡμῶν τέχνης ἀριστουργήματα.

Σπεύδω τὴν ἐν τῷ Μουσείῳ πολύτιμον συλλογὴν παπύρων (χειρογράφων) εὑρεθέντων εἰς τὸ Ἡράκλειον, ἐν οἷς ἀνεκαλύφθησαν συγγραφεῖς τινες Ἕλληνες, ὧν τὰ συγγράμματα ἔμενον ἄγνωστα καὶ σπουδῶν προτίθεμαι νὰ πραγματευθῶ ἐν ἄλλοις.

Ἐν ὥρᾳ ἄρας τερπνοτάτη ὄντως ἡ διατριβὴ ἐν Νεαπόλει, διότι περιέχει πλείστας φυσικὰς καλλονὰς, καὶ εὔκολος τότε ἡ μετάβασις εἰς Καστελλαμάρε, εἰς Σορρέντον, πατρίδα τοῦ μεγάλου ποιητοῦ τῆς Ἰταλίας Τάσσου· ἐκεῖθεν πρόκειται τὸ Ἀθήναιον, κατὰ Στράβωνα, ὅ τινες Σειρηνουσῶν ἀκρωτήριον καλοῦσι. Διάπλους δ' ἐνθένδε βραχὺς εἰς Καπρέας νήσους, φωλεὰν τερπνὴν ἀλλ' ἐν ᾗ ἐνεφώλευσε πολυετῶς μία τίγρις — ὁ Τιβέριος.

Ὁ φίλος τῶν ἀρχαιοτήτων θέλει παρατείνει τὰς ἐκδρομὰς αὐτοῦ καὶ μέχρι Παίστου, ἐν ᾧ σώζεται μέχρι τοῦ νῦν σῶος περίβλεπτός τις ναὸς τοῦ Ποσειδῶνος. « Καὶ ἡ πόλις, λέγει ὁ γεωγράφος, Ποσειδωνία Παῖστος καλεῖται, ἐν μέσῳ τῷ κόλπῳ κειμένη ».

Β'.

Ἐπιλείψει μοι ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος ἂν θελήσω νὰ ἐκταθῶ περὶ τῶν Ἰταλιωτικῶν τούτων χωρῶν, αἵτινες περιεῖχον τὸ πάλαι τοσαύτας ὀνομαστὰς Ἑλληνικὰς ἀποικίας. Ἐνταῦθα ἦν ἡ Ἐλέα, πατρὶς τοῦ Ζήνωνος καὶ τοῦ Παρμενίδου, ἡ Ἰταλικὴ Λοκρὶς, πατρὶς ἐνδόξου νομοθέτου τοῦ Ζαλεύκου, ὁ Κρότων τοῦ Χαρώνδα, ὁ νομοθετηθεὶς ὑπὸ τοῦ Πυθαγόρου, καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἡ πλουσία καὶ τρυφηλὴ ἐκείνη Σύβαρις, ἣν προσπαθοῦν σήμερον νὰ μιμηθῶσιν οἱ πεπολισμένοι λαοὶ ἀλλὰ τοσοῦτον οἰκτρῶς καὶ ἀτελῶς.

Μονωθεὶς ἐν Νεαπόλει τῶν συνοδιτῶν μου Ἑλλήνων, δὲν ἐβράδυνα νὰ πάθω τὸ Ἑλληνικὸν πάθος τοῦ νόστου. Δυστυχῶς μὲν ἐμοὶ, εὐτυχῶς δὲ τοῖς Ἕλλησιν, οὐδεὶς σχεδὸν τούτων ὑπάρχει ἐν Νεαπόλει, διότι ἡ διαφθορὰ ἐκεῖ τοσοῦτον εἶναι μεταδοτικὴ εἰς τὸν ξένον, ὥστε ἂν τις ὁμογενὴς διέμεινεν εἰς τὴν πόλιν τῆς Παρθενόπης, ἔγεινεν αὐτόχρημα Λαζαρόνος.

Ἤρχισα λοιπὸν νὰ ποθῶ τὴν Ἑλληνίδα μου, ἔστω μετὰ τοῦ Ἕλληνός της, καὶ εἰπὼν χαῖρε πρὸς τὰς ἀμφιβόλους Νεαπολιτίδας καλλονὰς, καὶ τὴν Villa Reale αὐτῶν καὶ τὴν αἰωνίαν Chiaja, ἐπεβιβάσθην, πλέων εἰς Τοσκάνην, ὅπου ἐγνώριζον διατρίβον εἰσέτι τὸ ἀττικὸν ζεῦγος.

Ἀλλ' ἡ ἀποτυχία, ἡ παρακολουθοῦσά μοι κατὰ πᾶν βῆμα τοῦ βίου μου, ἐνεφανίσθη ἀδυσώπητος καὶ ἐν Τοσκάνῃ. Οἱ Ἕλληνές μου τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν ἀπήρχοντο εἰς Ῥώμην. Ἐξελθὼν εἰς Λιβόρνον, καὶ καταθελχθεὶς ὑπὸ τῆς ὄντως εὐρωπαϊκῆς τὸ σχῆμα ἐκείνης πόλεως, ὅπου πρωτεύουσαι ἐμπορικαὶ οἰκίαι πάλιν εἰσὶν αἱ τῶν ὁμογενῶν, ἀλλ' ὅπου ὁ Ἑρμῆς φαίνεται διδάξας εἰς τοὺς κατοίκους πᾶσαν πονηρίαν καὶ πανουργίαν, ἔσπευσα εἰς τὴν Πίσαν. Ἐκεῖ ἐπεσκέφθην, κατὰ πρῶτον, τὸ Πανεπιστήμιον, εἰς ὃ πολλοὶ ὁμογενεῖς ἠρύσθησαν ἄλλοτε νάματα σοφίας, πολλοὶ δὲ νέοι τῶν καθ' ἡμᾶς δαπανῶσιν ἐπὶ ματαίῳ τὸν χρόνον των, παρακμαζόντων ἤδη τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Πανδιδακτηρίων. Εἶτα περιειργάσθην τ' ἄλλα ἀξιοθέατα τῆς ἰσχυρᾶς ποτε καὶ ἀκμαίας ταύτης πόλεως, καὶ εἶδον μετ' οὐ μικρᾶς τῆς περιεργείας τὸ κεκλιμένον κωδωνοστάσιον τοῦ μητροπολικοῦ ναοῦ (domo), οὗ τὸ βαπτιστήριον περιέχει πλεῖστα λείψανα ἐξαίσια τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς τέχνης.

Ἐξ ὅσων πόλεων ἐπεσκέφθην μέχρις ἐκείνου, ἡ

τὴν ἀρίστην ἐμποιήσασά μοι ἐντύπωσιν ἦτο ἡ Φλωρεντία. Εἰ καὶ ἡ πόλις εἶναι μεσόγειος, καὶ ἐντελῶς μεσαιωνική, ἀλλ' ἔχει τοσαύτην χάριν ὁ ὁρίζων της, τοσαύτην δὲ καὶ τὰ περίχωρά της, ὥστε τὴν προτιμᾷς σχεδὸν καὶ αὐτῆς τῆς Νεαπόλεως. Ἀλλ' ἡ Τοσκάνη ὑπερβαίνει τὰς Ἰταλικὰς χώρας καὶ διὰ τὸ ἤπιον, γλυκὺ καὶ φιλόξενον τῶν κατοίκων της· εἶναι δὲ εὐάρεστος ἰδίως πρὸς Ἕλληνα, διότι οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ ἀπαντᾷ τοσαύτην ὁμοιότητα φυσιογνωμίας πρὸς τὴν πάτριον εἴς τε τῶν ἀνδρῶν καὶ εἰς τῶν περικαλλῶν γυναικῶν της τὰ πρόσωπα. Εὐτυχεῖς οἱ λαοὶ τῆς Τυρρηνίας, οἱ ζῶντες ὑπὸ ἀπόλυτον μὲν ἀλλὰ πατρικὴν κυβέρνησιν! Ποσάκις ἡ ἀπόλυτος αὕτη ἀλλὰ καὶ πατρικὴ Κυβέρνησις εἶναι εὐεργέτημα τῆς Προνοίας « Συνταγματίζει Κύριος λαούς τινας, οὓς βούλεται ἀπολέσαι, » ἤρμοζε νὰ μετατρέψῃ τις τὸ γνωστὸν γραφικὸν ῥητόν. Διὰ τούτων, ἄπαγε! δὲν ἐννοῶ τοὺς Ἕλληνας.

Ἐπειδὴ εἴμεθα ἐν Ἰταλίᾳ, δὲν κρίνω ἄπο σκοποῦ νὰ παραθέσω εἰκόνα τῆς χώρας ταύτης, γραφεῖσαν ὑπὸ τῆς Γεωργίας Σάνδης ἐν τῷ νεωτάτῳ μυθιστορήματι Daniella.

« Ἐπίστευον (ὁμιλεῖ Γάλλος ἱερεὺς), ὅτι δύναταί τις νὰ περιέλθῃ τὴν Ἰταλίαν, μικρᾶς χρήζων δαπάνης. Ἀπάτη. Τὰ ξενοδοχεῖά της εἶναι ληστήρια, οἱ κάτοικοί της πειραταί. Φυλάξου ἀπὸ τοὺς λεμβούχους, τοὺς ἀχθοφόρους, τοὺς ξεναγοὺς, τοὺς ἁμαξηλάτας, τοὺς ξενοδόχους, οἵτινες ὅλοι ζητοῦν νὰ σὲ γυμνώσουν. Ἂν θέλῃς νὰ ἐπισκεφθῇς τὰ Μουσεῖα, τοὺς περιπάτους, τὰ παλάτια, αὐτοὺς τοὺς ναοὺς, πρέπει νὰ κρατῇς εἰς χεῖρας τὸ βαλάντιόν σου. Ὅ,τι καὶ ἂν πράξῃς, χρεωστεῖς νὰ δωροδοκήσῃς ἀστυνόμους, χωροφύλακας, φύλακας, τελώνας, εἰρηνοδίκας. Εἰς πᾶν βῆμά σου σὲ παρακολουθεῖ τὸ δυσειδὲς ἐκεῖνο σμῆνος τῶν ψευδαναπήρων, ὡς ἄλλοτε οἱ τῆς Ἑλλάδος Κραββαρῖται, ἐπαιτῶν. Ὅπου καὶ ἂν στραφῇς, ἀπαντᾷς φυσιογνωμίας ἀνδρῶν ἀγενεῖς καὶ ὑπόπτους, καὶ γύναια ἀγαθὰ καὶ ἀκάθαρτα. Ἐν Ῥώμῃ, οἱ Ἱερεῖς ὑπάγουν εἰς τὸ Θέατρον, οἱ καρδινάλιοι (*) φέρουσι, δίδοντες τὸν βραχίονα, τὰς κυρίας, διὰ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Πέτρου. Τὸ χειρίστον ὅμως πάντων εἰς τὸν ξένον εἶναι αἱ τρίχες, τὰς ὁποίας εὑρίσκεις εἰς τὸν ἄρτον του, τοὺς κανθάρους τοὺς ὁποίους ἐξάγει τὸ κοχλιάριόν του ἐκ τοῦ ζωμοῦ του . . . . καὶ ὁ Θεὸς νὰ πὸν κάμῃ ζωμόν. »

Ἡ ἀμαυρὰ ὄντως αὕτη εἰκὼν, δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι ἔχει τὴν ὑπερβολήν της· ἀλλ' ἂν ἐν μέρει, εἶναι ἀκριβὴς ὡς πρὸς τὴν λοιπὴν Ἰταλίαν, οὐδόλως ὅμως ἐφαρμόζεται εἰς τὴν Τοσκάνην. Ἐνταῦθα ἡ ἀρπαγὴ καὶ ἡ ἀπάτη δὲν στήνουν εἰς τὸν ξένον παγίδας, ὡς ἀλλαχοῦ τῆς Ἰταλίας. Ἐξκιρῶ τὴν Λιβόρνον, πόλιν κατοικημένην ὑπὸ μιγάδος λαοῦ, καὶ ὅπου τὸ τῶν Ἰουδαίων γένος εἶναι πολυάριθμον.

Γ'.

Ὀλιγοήμερος ὑπῆρξεν ἡ διατριβή μου ἐν Φλωρεντίᾳ. Ὁ ἀδυσώπητος πολιτισμὸς, ὁ μεθερμηνευόμενος ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ τῆς βιομηχανίας, διὰ τῶν σιδηροδρόμων, ἀτμόπλοων, ἠλεκτρικῶν τηλεγράφων, μ' ἐκάλει ἄνευ βραδυτῆτος εἰς τὰς ὑποθέσεις μου, ἢ μᾶλλον, εἰς τὰ χρέη μου.

Ἀφικόμην ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτου καὶ κατέλυσα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον la Patria· ὅπερ συνιστῶ εἰς πάντα Ἕλληνα, διότι εἶναι τὸ ξενοδοχεῖον τῶν ἐν Φλωρεντίᾳ Ἑλλήνων, καὶ ἐκεῖ περιμένει αὐτὸν ὁ πολύτιμος καὶ διακριτικὸς *Ἕλληναγὸς* Nicola, ὑπηρέτης ἀνεκτίμητος καὶ ἐμψυχον ἀπομνημόνευμα ὅλων τῶν ἐκ Φλωρεντίας, ἀπὸ εἴκοσι καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν, διελθόντων ὁμογενῶν. Καθιερωθεὶς εἰς τὴν περὶ Ἑλλήνων φροντίδα, οὐδένα ἄλλου ἔθνους στρέφεται νὰ ἴδῃ.

Δὲν ἱκανοῦ ὁ κάλαμός μου νὰ περιγράψῃ πᾶν ὅ,τι ἀξιοθέατον περιέχει ἡ Φλωρεντία. Ὁ ἀτυχὴς ἐγὼ, δὲν ἤρχισα τὴν ἐπίσκεψίν μου ἀπὸ τῶν *Στοῶν* (Galerie). Περιῆλθον κατὰ πρῶτον τοὺς ναοὺς, τὸν Δόμον, τὸ βαπτιστήριον, τὰ παρεκκλήσια, τοὺς κήπους τοῦ Μ. Δουκὸς, τὸ χωρίον Fiesole, ὅθεν θαυμασία ἡ ἄποψις, τὸ Μουσεῖον τῆς φυσικῆς (Specola).

Ἔρχεται ἡ Δευτέρα καὶ ἀποφασίζω μετὰ φίλου τινὸς Φλωρεντινοῦ, γκυκυτάτης φυσιογνωμίας, νὰ μεταβῶ εἰς τὸ Μουσεῖον τῶν *Στοῶν*. Περιεργασθεὶς καθ' ὁδὸν τὰ ἥττονος λόγου ἄξια, φθάνω εἰς τὸ Μουσεῖον ἡμισείαν ὥραν πρὸ τῆς μεσημβρίας, καὶ φρονῶν ὅτι ἔχω ἐνώπιόν μου τρεῖς ὅλας ὥρας, ἵνα ἴδω πάντα τὰ ἐν αὐτῷ θαύματα. βραδύνω, θεώμενος τὰς προτομὰς καὶ τὰς εἰκονογραφίας τῆς πρώτης στοᾶς.

Ἐντεῦθεν εἰσέρχομαι τέλος εἰς τὴν κυκλοτερῆ αἴθουσαν τῆς *Ἀφροδίτης τῶν Μεδίκων*, ἔμπλεως χαρᾶς, ὅτι ἠξιώθην νὰ ἴδω τὸ πολυώνυμον τοῦτο Ἑλληνικὸν ἀριστοτέχνημα . . . .

Εἶμαι πρὸ τῆς μαρμαρίνης Θεᾶς. Ῥίπτω πρῶτον βλέμμα ἐπ' αὐτῆς . . . ὅτε κλείονται αἴφνης τὰ παραπετάσματα τοῦ ὑαλίνου ὀρόφου, καὶ τὸ κατελθὸν σκότος ἀποκρύπτει τῶν ἐκθάμβων ὀφθαλμῶν μου τὴν Ἀφροδίτην καὶ τὴν ἄλλην συνοδίαν της.

— Τί σημαίνει τοῦτο; ἐρωτῶ τὸν φύλακα ἀδημονῶν.

— Εἶναι σήμερον mezza festa, ἀπαντᾷ, καὶ κλείομεν ἀπὸ τῆς μεσημβρίας.

Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπιούσης ἀνεχώρουν εἰς Λιβόρνον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Νεάπολιν, μείνας, οὕτως, ἀθέατος τῆς Ἀφροδίτης καὶ παθὼν αὐτὸ δὴ τοῦτο τοῦ Ταντάλου, ἢ τοῦ περιηγητοῦ, ὅστις ὢν εἰς Ῥώμην, δὲν εἶδε τὸν Πάπαν. Κύριος δὲ φυλάξοι πάντα περιηγητὴν ἀπὸ τὰς mezze feste τῆς Ἰταλίας καὶ τὰς κωδωνοκρουσίας τῶν ναῶν τῆς Μελίτης!

Χάριν τῶν νέων καλλιτεχνῶν μας, σημειῶ ἐνταῦθα τὴν γνώμην καλλιλόγου Γάλλου. Ἐξετάζων οὗτος τὰ περισωθέντα ἀριστουργήματα τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης, τὴν *Ἀφροδίτην τῶν Μεδίκων* τάττει κατωτέρω τῆς ἐν Παρισίοις *Ἀφροδίτης τῆς Μήλου*. Θεωρεῖ δὲ ἄριστον τὸν *Ἀσκόδοντα*, καὶ μάλιστα τὸν κορμὸν (torse) τοῦ *Ἡρακλέους* ἐν Ῥώμῃ

(*) Σ. Μ. καὶ μεταξὺ κόσμων ἴσως καὶ ὁ Καρδινάλιος Πιτσιπίος.

καὶ ἐπὶ πᾶσι τὰ ἀνάγλυφα τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ γείσου τοῦ Παρθενῶνος (α).

Ἐν μέσῳ τῶν ἀποτυχιῶν μου τούτων, ἀπήλαυον καί τινος παρηγορίας. Καθ' ἣν ἡμέραν ἀνεχώρουν ἐκ Λιβόρνου λαμβάνω ἐπιστολὴν τοῦ φίλου μου ζεύγους, δι' ἧς μὲ ἀνήγγελλον ὅτι ἔμελλον μετ' οὐ πολὺ νὰ ἔλθωσιν εἰς Νεάπολιν. Ἐν ὑστερογράφῳ προσέθετεν ἰδία χειρὶ ἡ Μελπομένη τὰ ἑξῆς·

Ὑ. Γ. Φίλε Γοργία,

« Σὲ γράφω ἀπὸ τῆς Ῥώμης, la ville éternelle, κατὰ τοὺς Εὐρωπαίους. Τὰ πάντα σὲ φέρουσιν ἐνταῦθα εἰς θαυμασμόν, αἱ ἀρχαιότητες, αἱ οἰκοδομαί, οἱ ναοί, καὶ ἰδίως, ἡ ἐπικρατοῦσα κατήφεια καὶ νεκρικὴ σιωπή. Ἀλλ' ἀνοίγουσα τὸν Στράβωνά μου, (ὄχι, Κύριε, δὲν εἶναι ἅπασαι αἱ Ἑλληνίδες, ὡς ἀξιοῖτε, *ἀμυθολόγητοι καὶ ἀγεωγράφητοι*) πάντοτε περικαλλὴς ἡ Ῥώμη, καὶ τὰ μνημεῖά της, σωζόμενα ἤδη ὡς ἀναμνήσεις, διεγείρουσι μείζονα μεγαλείου ἐντύπωσιν καὶ μελαγχολικὴν παριστάνουσι τὴν ὄψιν. Ὁ Γεώργιός μου δὲν ἐγκαταλείπει τὴν Ῥώμην, ἂν μὴ πρότερον ἴδῃ τὸν Ἄκρον Ἀρχιερέα. Πιστεύω, ὅτι προτίθεται ν' ἀσπασθῇ τὴν ἀποστολικὴν ἐμβάδα του. Διατί δὲν εἶσαι μεθ' ἡμῶν, ἵνα περιεργασθῇς τὰ θαύματα τοῦ Οὐατικανοῦ, καὶ νὰ θαυμάσῃς τὸν Ἅγιον Πέτρον, τὸ Κολοσσαῖον, τὸ Ἄλβανον . . . καὶ τὰς ἀληθῶς εὐειδεῖς γυναῖκας τῆς Ῥώμης; Ἂν ἔλθῃς, φυλάξου μὴ ἐπαναλάβῃς τοὺς ἀσεβεῖς τούτους στίχους τοῦ ποιητοῦ μας·

« Ῥώμη . . . .
» Ἐχθρὰ πάλαι τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἑλλάδος ἐχθρὰ ἤδη
» Εἰς τὴν ἔπαρσίν σου χλεύην ἡ Ἑλλὰς ἀνταποδίδει.
» Ἀνεξίθρησκος, ἐμπαίζει μετὰ τῶν υἱῶν της ὅλων,
» Τῶν δογμάτων σου τὸ ψεῦδος, τῶν κηρύκων σου τὸν δόλον. »

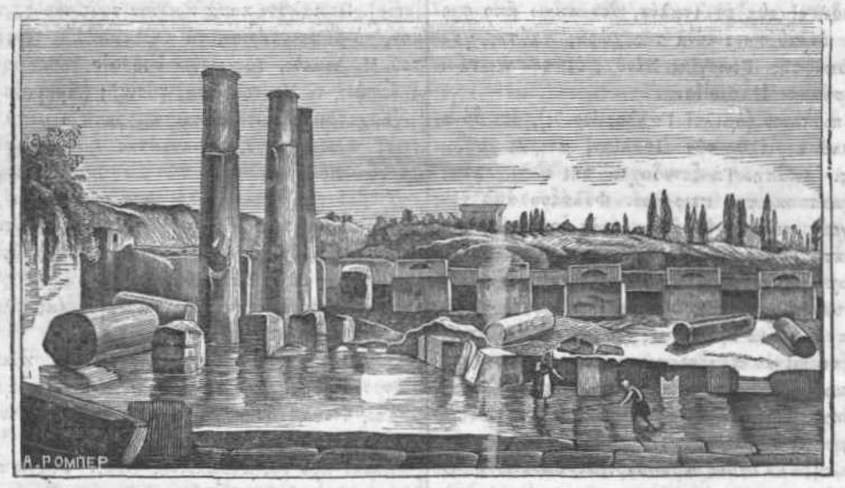

Ναὸς Σαράπιδος ἐν Ποτεόλοις.

ἰδοὺ τί περὶ Ῥώμης ἀναγινώσκω. Παραφράζω αὐτολεξεί· « Κατασκευῶν τὰς πλείστας ἔχει τὸ πεδίον τοῦ Ἄρεως (ὁ λατινίζων Πλούταρχος καλεῖ αὐτὸ Μάρτιον Κάμπον). Οὐ μόνον δὲ τὸ μέγεθος τοῦ πεδίου θαυμαστόν, ἀλλὰ καὶ τὰ περικείμενα ἔργα καὶ τὸ ἔδαφος ποάζον δι' ἔτους· καὶ λόφοι, στεφάνων δίκην, ὑπὲρ τὸν ποταμὸν μέχρι τοῦ ῥείθρου σκηνογραφικὴν ὄψιν ἐπιδεικνύμενοι, δυσαπάλλακτον παρέχουσι τὴν θέαν. Πλησίον δὲ τοῦ πεδίου τούτου κεῖται καὶ ἄλλο πεδίον, καὶ λαός πομπηθὴς καὶ ἄλση, καὶ θέατρα τρία, καὶ ἀμφιθέατρον. Ἀξιολογώτατον δὲ τὸ πρὸς τὸν Τίβεριν ποταμὸν χῶμα, ἄχρι κορυφῆς ὑπ' ἀειθαλῶν δένδρων συνηρεφές, ὄπισθεν δὲ τούτου μέγα ἄλσος, περιπάτους θαυμαστοὺς ἔχον. » Δὲν νομίζει τις ὅτι ἐγράφησαν ταῦτα ὑπὸ χειρὸς ῥωμαντικῆς; Ἐκ τῶν περιγραφομένων δὲ τὰ πλεῖστα ἐφαρμόζονται καὶ σήμερον, διότι

Οὐ παντὸς πλεῖν εἰς Κόρινθον, ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι, πόσοι δὲ τῶν νεωτέρων παρερχόμενοι τὴν Σιβιταβέκιαν, ὀνειρεύονται μόνον μακρόθεν τὴν πόλιν τῶν Καισάρων.!

Δ'.

Ἐκ τῆς ὀλιγοχρονίου ταύτης περιοδείας μου τρία τινὰ ἐπορίσθην. Πρῶτον, ὅτι ὁ Εὐρωπαϊκὸς κόσμος, οὐκ ἔστιν οἷος τὸν φανταζόμεθα, δεύτερον, ὅτι οἱ Ἕλληνες, καίτοι ἔχοντες ἐλλείψεις, εἶναι πάντοτε ἐκ τῶν εὐγενεστέρων λαῶν, ἀναμφισβητήτως δὲ ἐκ τῶν νοημονεστέρων, καὶ τρίτον, κατ' ἐμέ, ὅτι ἡ ὑλικὴ πρόοδος, ἢ μᾶλλον ὁ ἐπιπόλαιος ἐκεῖνος καὶ ὁ ἄνευ θρησκευτικῶν βάσεων ἐξευγενισμός, φέρει τὴν ἠθικὴν ὀπισθοδρόμησιν τῆς ἀνθρωπότητος, ἥτις, Κύριος οἶδε, ποῦ ἔχει ν' ἀπολήξῃ. Ἀρκεῖ νὰ ἐμβλέψῃ τις εἰς τὴν καταβιβρώσκουσαν, πανταχοῦ γῆς, τὸ κοινωνικὸν σῶμα γάγγραιναν τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς πενίας! Ὁ Θεὸς σώσαι τὴν φιλτάτην ἡμῶν πατρίδα ἐκ τοῦ τοιούτου ἐξευγενισμοῦ! Οἱ Ἕλληνες, οἱ ἐ-

(α) Ἀνάγνωθι Revue des deux Mondes τοῦ ἔτους 1856.

λεύθεροι τοὐλάχιστον, διότι δυστυχῶς καὶ εἰς ἀδελφάς τινας νήσους παρατηρεῖται ἡ τιτλομανία, καὶ κατὰ τοῦτο ὑπερτεροῦσι λαούς τινας τῆς Εὐρώπης, καθ' ὅτι εἷς τίτλος, ψευδὴς πολλάκις, μία ταινία εἰς τὴν κομβιοδόχην, τὸ *Κόμης* καὶ *Καβαλιέρος* δὲν εἶναι τὸ κυριώτερον συστατικὸν τοῦ ἀνδρός, καὶ οὐδένα ἡμῶν ἐξιππάζει. Τοσαύτη ἡ ἀθεράπευτος μωρία τῆς ἀνθρωπότητος!

Περιελθὼν, ὡς ἄλλος Ὀδυσσεὺς, κατὰ τὰ μέρη τῆς πλάνης του, ἐρρίφθην κ' ἐγὼ ναυαγὸς σχεδὸν εἰς τὴν φιλόξενον καθ' Ὅμηρον νῆσον τῶν Φαιάκων, καὶ ἐν ἀγαλλιάσει ψυχῆς, ἠσπάσθην Ἑλληνικὴν γῆν ὅθεν ἐξάνοιξα καὶ ἄλλους Ἑλληνικοὺς ὁρίζοντας, ἀλλ' ὅπου, φεῦ! εἰσέτι σιωπηλὰ τὰ πάντα,

« Γιατί τὰ σκιάζει ἡ φοβέρα
» Καὶ τὰ πλακόνει ἡ σκλαβιά, »

ὡς εἶπεν ὁ Σολωμὸς εἰς τὸν ἀθάνατον ὕμνον του περὶ ὅλης τῆς ὑποδούλου ἔτι Ἑλλάδος. Ὁ Σολωμός! Ὢν ἐν τῇ νήσῳ ἐκείνῃ, ἣν ἠγάπα τοσοῦτον καὶ κατῴκησεν ὑπὲρ τὴν εἰκοσαετίαν, ἠρώτησα περὶ αὐτοῦ, ἀποθανόντος πρό τινων μηνῶν . . . καὶ ὀλίγοι ἦσαν οἱ ἀναμιμνησκόμενοι ἔτι αὐτοῦ . . . Ἠρώτησα ποῦ εἶναι τὰ χειρόγραφα ποιήματά του, τὸ *Μεσολόγγι*, ὁ *Λάμπρος*, τὰ *Ψαρρὰ*, καὶ οὐδεὶς ἐγνώριζε νὰ μ' ἀποκριθῇ. Ἐλπίζων νὰ ἐνασχοληθῶ περὶ τὴν βιογραφίαν τοῦ ἐνδόξου τούτου ποιητοῦ μας, παύω ἐνταῦθα τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον.

Τὸ αὐτὸ πράττω καὶ περὶ τῆς τερπνῆς Κερκύρας, περὶ ἧς θέλω ἴσως ἐπανέλθει διεξοδικώτερον. Συμβουλεύω τοὺς Ἕλληνας τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος νὰ παρεπιδημήσωσι, πρὸς καιρὸν, εἰς τὰς ἀδελφὰς ταύτας νήσους, ὅπου νεάζει τὸ Ἑλληνικὸν αἴσθημα. Ἴσως ἐν ταῖς πόλεσιν ἐπιπάσσει ἀκόμη τάξεις τινὰς τῆς κοινωνίας ἡ κονία τοῦ Ἰταλισμοῦ καὶ ἡ γλῶσσα ἡ Ἰταλικὴ, ἀλλ' ὁ Κερκυραῖος ἀποτινάσσει αὐτὴν καθ' ἑκάστην καὶ διασκεδάννυσιν αὐτὴν ὁ πνέων ἐκ τῆς ἐλευθέρας Πατρίδος ζέφυρος. Μὴ καὶ παρ' ἡμῖν δὲν σώζωνται εἰσέτι τουρκισμοῦ μακρυνά τινα ἴχνη; Ἐν Ἑπτανήσῳ δὲν γράφεται πάντοτε ὀρθῶς ἡ γλῶσσα, ἀλλὰ μὴ καὶ ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι, δημοσιογράφοι λόγιοι, καὶ καθηγηταὶ πολλάκις δὲν τυπόνουσιν εἰσέτι, τὰ, *Ἀρίχθη, ἐπιβουλεύεται, κατεχράσθη τῆς, ὠφελοῦμαι τῆς*, καὶ ὅσα ἄλλα σόλοικα καὶ βάρβαρα δυσχερῆ ἤδη νὰ ἐνθυμηθῶ;

Ἔγραφον ἐν Κερκύρᾳ, κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1857.

ΓΟΡΓΙΑΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Πρέπον νὰ παρατηρήσω, ὅτι ὁ Ἕλλην, καίτοι εἴς τινα μέρη τῆς Δύσεως ἀποστερούμενος τῆς ἐλευθέρας τοῦ δόγματός του ἐξασκήσεως, οὐδὲν ἧττον ἔγκειται σταθερῶς εἰς τὴν πάτριον θρησκείαν του. Ἐν Μεσσήνῃ, ὅπου, ὡς ἐν Νεαπόλει, ἀφῃρέθη ἀπὸ τοὺς Ὀρθοδόξους ὁ ναὸς αὐτῶν, οἱ εἴκοσιν, ὄχι εὐκατάστατοι, ὁμογενεῖς, συντηροῦσι Παρεκκλήσιον, κατὰ δύναμιν. Ἐπίσης καὶ τὸ ἐν Μελίτῃ εὐπρεπέστερον Ὀρθόδοξον Παρεκκλήσιον συντηρεῖται ὑπὸ δέκα ἢ πέντε ἀτόμων. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν, ὡς καὶ εἰς πολλὰς αὐτῶν πόσαι προσηλυτισμοῦ παγίδες δὲν στήνονται κατὰ τοῦ Ἕλληνος; Τοιαύτη τις ἐστία προσηλυτισμοῦ ἦτο καὶ εἶναι ἡ ἐν Μελίτῃ Προτεσταντικὴ Σχολὴ, ἐν ᾗ δυστυχῶς γονεῖς ἄφρονες ἀποστέλλουσι τὰ τέκνα των, ἵνα σπουδάσωσιν οὐδ' αὐτοὶ γνωρίζουσι τί. Διατρίβων ἔτι εἰς Μελίτην εἶδον περίεργόν τι, ἀποδεικνύον τὴν λύσσαν τῶν προσηλυτιστῶν. Ἕλλην τις γνήσιος εἰκοσαετὴς μόλις καὶ ἀνήκων εἰς μίαν τῶν ὀρθοδοξοτέρων νήσων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, πλανηθεὶς ἐν Πειραιεῖ, ὑπό τινος τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Κατοχῆς, ἠσπάσθη, ἐπὶ χρηματικῇ ἀμοιβῇ, τὸ δυτικὸν δόγμα. Μετὰ περιηγήσεις του τινὰς, δαπάνῃ τῆς Προπαγάνδας, εἰς Ῥώμην καὶ Γαλλίαν, ὅπου ἔλαβε συνέντευξιν καὶ μετὰ τοῦ *Καρδιναλίου* Πιτσιπίου, ἐπανῆλθεν εἰς Μελίτην, ὅπου ἐφάνη ἐκκλησιαζόμενος εἰς τὸ Παρεκκλήσιον τῶν Ὀρθοδόξων. Ἀγνοῶ ἂν ἦτο *Ἐρωτικὸς*, ὡς ὁ προρρηθεὶς περιώνυμος Καρδινάλιος· ἀλλ' αἴφνης ἠκούσθη, ὅτι ὁ διευθύνων τὴν Προτεσταντικὴν Σχολὴν τῆς Μελίτης, ἐζήτει περὶ τοῦ νέου πληροφορίας, διότι διεπραγματεύετο νὰ τῷ μεταδώσῃ τὸν Προτεσταντισμόν. Ἔλαβε περὶ αὐτοῦ τὰς πλέον δυσαρέστους πληροφορίας, καὶ ὅμως ὁ νέος μετά τινας ἡμέρας, εἰσῆλθεν εἰς τὴν προτεσταντικὴν ἀντὶ 50 Ἀγγλικῶν λιρῶν, καὶ ταύτην ἴσως εὑρίσκεται πλησίον τῶν γονέων του, τέκνον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Εἷς τῶν μεγαλητέρων προσηλύτων τῶν Προτεσταντῶν ἐν Μελίτῃ, εἶναι μάγειρός της ἀγράμματος ἑνὸς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ὀρθοδόξων μοναστηρίων!

ΠΑΡΑΦΡΑΣΙΣ

Κλεπτικοῦ τραγῳδίου δι' Ἑλληνικῶν ἡρωϊκῶν στίχων.

—ooo—

Ἐάν ποτε κάνεις ἄλλοθεν ἐλθὼν εἰς τὴν πόλιν τῆς Κερκύρας ἤθελε κατὰ τύχην παρατείνῃ εἰς αὐτὴν ἐπὶ ποσὸν τὴν διατριβήν του, εὔκολον εἶναι εἰς τοὺς περιπάτους του καὶ γηραιόν τινα ἄνθρωπον νὰ ἀπαντήσῃ κατὰ τὰς ὁδοὺς, χωλὸν καὶ ἀνάπηρον, διεζωσμένον ῥωγαλέον καὶ πιναρὸν ἱμάτιον, ἐπὶ βακτηριῶν βαίνοντα δύο, ἢ ἐν γωνίᾳ που καθεζόμενον παρὰ τὰ πρόστωα τῶν πλατειῶν, καὶ βιβλίον ὑπαναγινώσκοντα συνήθως. Τοῦτον βέβαια ἐκ τῆς ὅλης ἕξεως τοῦ σώματος καὶ ἐκ τοῦ τρόπου καὶ τῆς ποιότητος τῆς περιβολῆς, τῶν πενεστάτων ἤθελεν ὑπολάβῃ ἐκεῖνος ἐπαίτην τινὰ, καὶ τῶν ἐσχάτων τοῦ πολλοῦ καὶ χυδαίου ὄχλου. Ἀλλ' ἐὰν ὅμως κινηθῇ εἰς περιέργειαν, παρατηρῶν αὐτὸν μάλιστα καὶ μετὰ τοῦ βιβλίου κατὰ τύχην εἰς τὰς χεῖρας, νὰ ἐξετάσῃ τὰ περὶ αὐτοῦ, θέλει πληροφορηθῇ παρὰ δόξαν, ὅτι μακρὰν ἀπέχων ὁ γηραιὸς οὗτος

τοῦ νὰ ἦναι τῶν κοινῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἀπὸ τῆς πριόδου τις, ἔμελλεν ἴσως, ἂν μὴ ἡ τύχη τὸν ἐπέβλεπε μὲ βλοσυρὸν ὄμμα, καὶ ἐὰν mens non laeva fuisset, νὰ διαπρέπῃ εἷς καὶ αὐτὸς τὴν σήμερον εἰς τὸν ἀραιὸν θίασον τῶν καθ' ἡμᾶς ὁμογενῶν Ἑλληνιστῶν. Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀνὴρ καλεῖται Ματθαῖος, ἐκ τῆς δυτικῆς ὁρμώμενος Μακεδονίας, ὅστις εἶχε ποτὲ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς αὐτοῦ νεότητος τὴν καλὴν τύχην νὰ λάβῃ σπουδαίαν ἀγωγὴν, ἐκπαιδευθεὶς ἄριστα εἰς τὰ ἀρχαῖα ἡμῶν γράμματα, ἀλλὰ μετέπειτα ὅμως καὶ τὴν χειρίστην νὰ προσβληθῇ δεινῶς εἰς τὸ ἠθικὸν αὐτοῦ ἐκ περιστάσεων εἰς ἡμᾶς ἀγνώστων. Μ' ὅλον τοῦτο εἶναι παράδοξον ὅτι καὶ εἰς τοιαύτην κατάστασιν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν εὑρισκόμενος, αὐτὸς στιχουργεῖ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν τόσον εὐκόλως, ὅσον μετὰ πόνου πολλοῦ, καὶ Παρνασσοὺς ὅλους καὶ ὅλας μετρικὰς φέροντες ἄνω καὶ κάτω, δὲν δύνανται ἴσως ἄλλοι οἱ τὸ φρόνημα ἔχοντες καθεσταμένον. Ἔστω μικρά τις ἀπόδειξις τοῦ λεγομένου ἡ ἑξῆς παράφρασις ἑνὸς τῶν ᾀσμάτων τῆς κλεπτικῆς Μούσης μας, ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὰς ὁδοὺς καθημένου καὶ διανυκτερεύοντος πονηθεῖσα εἰς ἡρωϊκοὺς δωρίζοντας στίχους.

Ἆσμα κλεπτικόν.

« Ἕνα πουλὶ κατέβαινεν ἀπὸ 'ψηλὸ βουνάκι,
κ' οἱ κλέφτες τὸ σταμάτισαν καὶ τὸ πολυρωτοῦσαν·
'πέ μας, 'πέ μας, πουλάκι μου, 'πέ μας χρυσὸ πουλί μου;
Τί νὰ σᾶς 'πῶ, μωρὲ παιδιά, τί νὰ σᾶς 'μολογήσω;
Ὁ Μαῦρος Μῆτρος ἄῤῥωστος βαρειὰ γιὰ ν' ἀπεθάνῃ,
τὸν κλαῖν τὰ παλληκάρια του τὸν κλαίει ὁ ταῖρᾶς του.
Γιὰ σήκου, Μῆτρο, κάθησε, 'πάρε φαγὶ νὰ φάγῃς.
Ἐγὼ σᾶς λέγω δὲν 'μπορῶ, καὶ σεῖς μοῦ λέτε σήκου.
Γιὰ πιάστε με νὰ σηκωθῶ, καὶ βάλτε με νὰ κάτζω,
κ' ἐπάρετε καὶ φέρτε μου τὸν μαῦρον ταμπουρᾶμ μου,
νὰ εἰπῶ τραγούδια θλιβερὰ καὶ παραπονεμένα.»

Παράφρασις Ματθαίου εἰς ἡρωϊκοὺς Ἑλληνικοὺς στίχους.

«Ὄρνις ποικιλόγαρις ὀρείας πόκκ' ἀναπτᾶσα
ἐκ πέτρας γοάοισα διέπτατο δάσκιον ὕλην,
τᾶς λησταὶ λοχόωντες ἀνέπταξαν ποτὶ γῆρυν
μειλιχίοις τ' ἐπέεσσιν ἐπὶ σφέας τὴν ποτιφώνευν.
Δεῦρ' ἄγε ποικιλόφωνε, ἰδ' ἄμμι τέ ἄλγεα φράσδε,
δεῦρ' ἐπὶ τὰν πτελέαν, ὅζοισι κομᾷ ἄνω, ἐκ δὲ
ῥιζόθεν ἦκα ἀνασσίζον ῥέει ἀγλαὸν ὕδωρ,
τίς εἶ; τί δέ τοι ἄλγος ἱκάνει ὥς μέγα, ὄρνις;
Τὼς δ' ἄρα καὶ ὄρνις ποτιλέξατο νυκτὸς ἀλήτᾳ:
δένδρεα μὴ θάλλοντ', ἤ μοι καθαρὸν πρόφερ' ὕδωρ,
ὧδ' ἀπὸ τᾶς πέτρας ἐμὰ τὶν ποταείσομαι ἄλγη.
Μῆτρος ἀνιᾷ, ὁ δύσποτμος μάχεται ἐπὶ νούσῳ,
κῆρες δ' οἱ θανάτοιο μέλαιναι ἀμφιποτῶνται,
τῷ ἔπι δένδρεα φύλλ' ἐμάρανεν, τοῖς δ' ἐπ' ἀηδὼν
ὀξέα κωκύουσα τὰ Μήτρῳ ἄλγεα ἄδει·
οἰκτρὸν τὸν γοάοντι ἐφάμενοι ἐσθλοὶ ἑταῖροι·
Ἔγρεο, Μήτρω, ὦ δύσποτμε, ἀνάσχεο Μήτρω,
τῇ φάγε ὀπτὰ κρέα, καὶ πῖνε τὺ ἁδέα οἶνον,
τὰ μένος ἀνθρώποισι καὶ ἰλαρὸν ἦτορ ἀέξει,
ἐν δ' ὄπα ἄμμι τεὰν ἄρες, ὡς ποκα ὧδε βόησας,
δρυμὸς πᾶς δεδόνατο, ἄχησε δὲ ἄγκεα πάντα.
Τὼς δὲ βαρυστενάχων ποταμεῖβετο Μῆτρος ἀμύμων,
φῆν μένος ὡς οὐκ ἔστι, τὸ δ' ἄλιον ἐξ ἔπος ἔπτα,
δὸς τὰν χεῖρ', ὄπιθεν δ' ἀνακούρισον ἠρέμα ὤμους,
τὺ δ' ἄγ' ἐλὼν φόρμιγγα λίγειαν ἄγ' ἐννεάχορδον,
αἴλινα ὡς κεν ἐλὼν ἐπκείσομαι· ἄγεθ' ἑταῖροι
καδδὲ νόσω λυγρᾶς μοι ἄλκαρ μηχανάασθε.»

Τοιοῦτος ὑπάρχει στιχουργὸς ἄνευ βοηθήματος ἄλλου, εἰμὴ μόνου τοῦ μνημονικοῦ του, ὁ ἀτυχὴς Ματθαῖος. Ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ αὐτοῦ ἤδη ἐποιήσαμεν λόγον, εἶναι δίκαιον νὰ ἀποδώσωμεν εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ τὸν χρεωστούμενον ἔπαινον εἰς καλούς τινας καὶ ἀγαθοὺς μουσοτρεφεῖς νέους, οἵτινες ἀπὸ φιλανθρωπίας αἴσθημα κινούμενοι, καὶ ἀπὸ σεβασμὸν πρὸς τὰ γράμματα, ἔλαβον τὴν εὐγενῆ φιλοτιμίαν τοῦ νὰ προμηθεύσωσιν ἀφ' ἑαυτῶν τε καὶ ἀπ' ἄλλων οἰκτιρμόνων πολιτῶν ἀδρὸν μνηιαῖον ἔρανον πρὸς περίθαλψιν τοῦ ταλαιπώρου τούτου τώρα ἐσχάτως. Ἐλπιζόμενον εἶναι ὅτι, χάρις εἰς τὴν εὐεργεσίαν ταύτην, μὴν ἔχων πλέον εἰς τὸ ἑξῆς ὁ γέρων ἀοιδὸς νὰ παλαίῃ πρὸς τὰς ἀκρασίας τοῦ ἀέρος ἢ πρὸς τὰς ἐλλείψεις τῆς ἀναγκαίας τροφῆς, θέλει διάξῃ ἱλαρωτέρας τὰς ὑστέρας ἡμέρας αὐτοῦ, καὶ τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ ἐπιθυμητὸν, ὀλιγώτερον ἴσως καὶ ἐνοχλουμένας ὑπὸ τῶν ἀλλοκότων τῆς φαντασίας αὐτοῦ συλλήψεων.

Κερκύρᾳ, τῇ 20 Ἰανουαρίου 1858.

Χ. Φ.

ΑΡΧΑΙΟΙ ΝΑΟΙ ΤΗΣ ΣΑΜΟΥ.

Ὑπὸ

Ε. ΚΡΗΤΙΚΙΔΟΥ

Τελειοφοίτου τῆς Ἰατρικῆς.

(Τέλος. Ἴδε φυλλάδ. 166. 179 καὶ 189.)

—ooo—

Γ'. ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ.

Οὗτος ὁ ναὸς ἐπιλεγόμενος *Ὑπαιθρον* συμπεραίνεται ὅτι ἦτον ἱδρυμένος εἰς τὸ παράλιον πλησίον ἢ ἐντὸς τῆς πόλεως Σάμου. Ἦτο μεστὸς ἀνδριάντων τῶν ἀρίστων. Ἐξ αὐτοῦ λαβὼν ὁ Ῥωμαῖος Ἀντώνιος κατὰ τὰ 40 π. Χ., σιμὰ πολλῶν ἄλλων ἀριστουργημάτων, τὰ ἐπὶ μιᾶς βάσεως ἱδρυμένα τρία κολοσσιαῖα ἀγάλματα τοῦ Διὸς, τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ἡρακλέους, ἔργα τοῦ Μύρωνος, μετέφερεν εἰς τὴν Ῥώμην, ἐξ ὧν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ (ἐννοεῖται ὁ Ὀκτάβιος Αὔγουστος) μετ' οὐ πολὺ, ἤτοι κατὰ τὰ 28—25 π. Χ. μετέπεμψεν εἰς τὴν Σάμον τὰ δύο, τὰ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ἡρακλέους κρατήσας τὸν Δία, ὃν ἐτοποθέτησεν εἰς τὸ ἐν Ῥώμῃ Καπιτώλιον κατασκευάσας δι' αὐτὸν ἐπίτηδες ναΐσκον (Στράβ. ΙΔ'. 14).

Δ'. ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΕΠΑΚΤΑΙΟΥ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ.

Οὗτος ἦτον ἱδρυμένος ἐπὶ τοῦ Ποσειδίου ἄκρου (νῦν Καβοκολώνα) ἀντικρύζοντος, κατὰ Στράβωνα ΙΔ'. 14, πρὸς τὸ Τρωγίλιον ἀκρωτήριον τῆς Μυκάλης (Σαμψὼν) καὶ πρὸς τὴν ἐν τῷ ἑπτασταδίῳ πορθμῷ (Νταρμπογάζι) νῆσον Παρθηκίδα (Πατρόσα). Ἐπὶ τοῦ ἄκρου τούτου φαίνονται τὰ ἴχνη τοῦ ναοῦ ἤτοι σωροὶ μαρμαρίνων τεμαχίων, ἐξ ὧν ἦτον ᾠκοδομημένος ὁ ναός, πολλὰ ἕτερα ἀκατέργαστα, πλησίον τούτου ἴχνη πύργου ἀρχαίου ἐκ μαρμάρου, τοὺς κίονας δὲ, βάσεις καὶ κιονόκρανα τούτου μετέφερον πρὸ ἑνὸς καὶ ἡμίσεως περίπου αἰῶνος εἰς τὸν ἐν Βαθεῖ ναὸν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Κοιμήσεως τῆς Παναγίας, καὶ ἐξ αὐτῶν φαίνεται ὅτι ἦτο Δωρικῆς τάξεως.

Ὁ δὲ Pitton de Tournefort ὑποθέτει ἐσφαλμένως, ὅτι ἦταν ὁ κατὰ τὴν Βουρκαρίαν λεγομένην ὑπὸ τοῦ ἰδίου Port des Galères, οὗτινος ἀρκετοὶ κίονες ἐκ φαιοῦ μαρμάρου καὶ ἐρυθρᾶς ἰάσπιδος (σουμακὶ) ἐφαίνοντο τόσον κατὰ τὸ 1702 ὡς καὶ τὴν σήμερον, ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐῤῥιμμένοι, καὶ τοι οἱ πλεῖστοι τούτων ὡς καὶ τεμάχια μαρμάρινα, ἐξ ὧν κύβος ὀγκώδης ἐκ λευκοῦ μαρμάρου περιεῖχεν ἐπιγραφὴν ἣν δυστυχῶς γλυφὴ ἀπαιδεύτου τεχνίτου ἔξεσε, μετεφέρθησαν εἰς τὸν ἐν Διμένι Βαθέος ἀνοικοδομούμενον ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου.

Ε'. ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΙΠΝΟΥΝΤΙΔΟΣ, Η ΙΠΝΟΥΣΙΑΣ ΗΡΑΣ.

Ἦτον ἱδρυμένος, κατὰ Σ. Βυζάντιον ἐν λ. Ἰπνοῦς, κατὰ τὴν Ἰπνοῦντα περίφημον διὰ τὸν ἐν αὐτῇ ναὸν τῆς Ἥρας. Ὁ P. de Tournefort ὑποθέτει, ὁ δὲ Barthélémy θέτει τὸ πόλισμα τοῦτο ἐν τῷ χωρογραφικῷ χάρτῃ πρὸς δεξιὰ τῆς εἰσόδου τοῦ λιμένος Βαθέος καὶ βορειοδυτικῶς τοῦ Μαλαγαρίου, εἰς ὃ δὲν φαίνονται ἴχνη τοῦ ναοῦ τούτου, ἐκτὸς σωρῶν πετρῶν, κεράμων καὶ λίθων ὀρθογωνίων, ἐξ ὧν ἦτον ἐκτισμένον τὸ φρούριον τῆς ἀκροπόλεως καὶ ἐξ ὧν εἶναι ᾠκοδομημένον τὸ ἐξωκκλήσιον τιμώμενον ὑπὸ τὸ ὄνομα « *τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου* » κατὰ τὴν ἄγουσαν πρὸς τὸ Κοκκάριον ὁδόν.

ΣΤ'. ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΧΑΡΙΤΟΔΟΤΟΥ ΕΡΜΟΥ.

Εἰς τοῦτον « ὅτε ἐθυσίαζον οἱ Σάμιοι, κλέπτειν » ἐφοῖτα τῷ βουλομένῳ καὶ λωποδυτεῖν, ὅτι κατὰ » χρησμὸν ἐκ τῆς νήσου μεταστάντες εἰς Μυκάλην » ἀπὸ λῃστείας δέκα ἔτη διεγένοντο, καὶ μετὰ ταῦτα » πλεύσαντες αὖθις εἰς τὴν νῆσον, ἐκράτησαν τῶν » πολεμίων οἱ Σάμιοι » (Πλούταρ. Ζητήμ. Ἑλλην. § 55). Οἱ Σάμιοι εἶχον νόμισμα ἀφ' ἑνὸς τὸν δαίμονα τῆς πόλεως (πρατομὴν κεφαλῆς λέοντος) καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦτον τὸν θεὸν κλέπτοντα καὶ κρατοῦντα εἰς μὲν τὴν δεξιὰν βελάντιον εἰς δὲ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα κηρύκιον (P. de Tournefort T. I. p 429). Ὁ ἴδιος Tournefort γνωματεύει ὅτι ἦτον ἱδρυμένος εἰς τὴν ἀνατολικὴν ὄχθην τοῦ κάτωθεν τοῦ χωρίου Τουρλαίων βορειοδυτικῶς τῆς νήσου ποταμοῦ, ὅπου ὑπάρχει ναὸς λεγόμενος *Παναγία τοῦ ποταμοῦ*, οὗ τὸν θόλον οἱ ὑποβαστάζοντες τέσσαρες κίονες μετὰ τῶν κιονοκράνων Βυζαντινοῦ ῥυθμοῦ καὶ τὰ ἐκ μαρμάρου καὶ ἐρυθρᾶς ἰάσπιδος ὀλίγα τεμάχια εἰτὶ λείψανα κατ' ἐμὴν ἰδέαν ὄχι τοῦ ναοῦ κειμένου κατὰ τὴν πρὸς βορᾶν τοῦ Μεσαίου Καρλοβασίου Ὁσίαν Πελαγίαν, ἀφ' ὅπου μετέφερον ἐκεῖσε ταῦτα οἱ πρῶτοι κτίτορες Καλόγηροι τῆς Μονῆς τοῦ Σιναίου, εἰς ὃ ἀνήκουσιν ἀμφότερα τὰ Μετόχια τῆς τε Παναγίας τοῦ Ποταμοῦ (α) καὶ τῆς Ὁσίας Πελαγίας, ἐμπεριεχούσης τεμάχια ἐκ μαρμάρου καὶ ἐρυθρᾶς ἰάσπιδος, καὶ δύο κιονόκρανα Ἰωνικῆς τάξεως ὑπὸ τὸν θόλον τοῦ ναοῦ.

Εἰς αὐτὴν τὴν μικρὰν κοιλάδα ἀπέχουσαν πολὺ ἀπὸ τὴν Γοργυίαν (Νέον Καρλοβάσιον) ἦτον ἀδύνατον νὰ ἱδρυθῇ ναὸς χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ χωρίον ἢ κώμη, ὧν οὐδὲν ἴχνος φαίνεται, ἐκτὸς τοῦ εἰρημένου Μετοχίου.

Ζ'. ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΝΗΣ ΑΘΗΝΑΣ.

« Ἐργάνη ἡ Ἀθηνᾶ παρ' ὅσον ἔφορός ἐστι τῆς » τῶν γυναικῶν ἐργασίας· ταύτῃ παρ' Ἀθηναίοις καὶ » Σαμίοις εὕρηται. » (Σουΐδας ἐν λ. Ἐργάνη).

Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ἣν ἀντέγραψε κατὰ πρῶτον ὁ Gellius ἀπὸ τὸν προσεγγίζοντα εἰς τὸ Ἡραῖον καὶ τὸ Μετόχιον Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ναΐσκον Ἅγιος Νικόλαος, ἣν ἴδον καὶ ἐγὼ πρὸ δύο ἐτῶν καὶ ἣν ἐξέδωκεν ὁ A.Boech. V. III p. 211.

ΟΡΟC ΤΕ
ΜΕΝΕΟC
ΑΘΗΝΑC
ΑΘΗΝΩΝ
ΜΕΛΕΟΥCΗC

πιθανολογεῖται ὅτι εἰς ταύτην τὴν θέσιν ἦτον ἱδρυμένον τὸ τέμενος τοῦτο συνορεύομενον μὲ τὰς γαῖας τοῦ Ἡραίου.

Η'. ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΠΥΘΙΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ.

Ὁ Μνήσαρχος, πατὴρ τοῦ Πυθαγόρου, ἀποκτήσας πολλὰ πλούτη ἐκ τοῦ ἐμπορίου εἰς τὴν Σιδόνα, καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὴν Σάμον ἐδείματο ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐπιγράψας, « *Τῷ Ἀπόλλωνι Πυθίῳ* » (Ἰάμβ. κερ. Β'. § 9. καὶ Πλουσ. Θ'. 31).

Ἐπὶ Πολυκράτους ἀνῳκοδομήθη, ὡς καὶ ἕτεροι ναοί, ἐπὶ τὸ μεγαλοπρεπέστερον εἰς Ἰωνικὴν τάξιν. Ὁ Πυθαγόρας μετὰ τριακονταοκταετῆ περιπλάνησιν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ Συρίαν, ἐπανελθὼν εἰς τὴν Σά-

(α) Τὸ Μετόχιον τοῦτο, ἐκ τοῦ ναοῦ, τοῦ καταβεβλημένου πύργου καὶ τοῦ ἐπὶ ὑψηλοῦ βράχου μικροῦ φρουρίου ἐμπεριέχοντος μίαν δεξαμενὴν, ναΐσκον καὶ δωμάτια πρὸς προφύλαξιν τῶν καλογήρων ἀπὸ τοὺς πειρατὰς, συμπεραίνεται ὅτι ἐκτίσθη πρὸ τῆς ἐρημώσεως τῆς Σάμου.

μον, ἐσχημάτισε διδασκαλεῖον κληθὲν «*Πυθαγόρου ἡμικύκλιον*,» εἰς ὃ ἤρξατο νὰ διδάσκῃ τὰς φιλοσοφικὰς καὶ ἀστρολογικὰς δοξασίας του ἐναντίας τῶν τοῦ ἐν Σάμῳ διαμένοντος διδασκάλου του Ἀναξιμάνδρου τοῦ Μιλησίου, καὶ εἰς ὃ μετὰ ταῦτα ἐβουλεύοντο οἱ Σάμιοι περὶ τῶν κοινῶν συμφερόντων (Πορφύρ. ἐν β. Πυθαγ. σελ. 20). Ὁ Ἀναξίμανδρος διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν κατηγόρησεν αὐτὸν ὡς ἀσεβῆ ἐντὸς τούτου τοῦ ναοῦ ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῶν ἱερέων τούτου, τοῦ βασιλέως Πολυκράτους, ὅλων τῶν ἐν τοῖς πράγμασι καὶ τῶν πεπαιδευμένων πολιτῶν τῆς Σάμου, καί τοι κατὰ τῆς κατηγορίας ταύτης ὁ Πυθαγόρας ἔκαμε θαυμασίαν καὶ ἰσχυρὰν ἀπολογίαν ἀναφερομένην εἰς τὸν Β'. Τόμον, βιβ. ς'. τῆς Περιηγ. τοῦ Κύρου ὑπὸ Α. Μ. Ῥάμσεως, ἀπέτυχεν ὅμως πληρέστατα, καὶ ἐκ τῆς ἀποτυχίας του ταύτης ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πατρίδα του καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Κρήτην καὶ εἶτα εἰς τὸν Κρότωνα τῆς Ἰταλίας, ὅπου ἐσύστησε τὴν περίφημον σχολὴν ἐπικληθεῖσαν «*Ἱερὸν Δήμητρος*.» Ὁ ναὸς οὗτος ἦτον ἱδρυμένος πρὸς τὴν κατωφέρειαν τῆς Ἀστυπαλαίας (μέγα φρούριον τῆς πόλεως Σάμου) καὶ ἄνω τῆς δεξαμενῆς λεγομένης «*Γλυφάδα*,» ὅπου ἀνεῦρεν ὁ Pocock μεταξὺ ἐρειπίων καὶ ὁ A. Boech ἐξέδωκε, V. III p. 212, τὴν ἑξῆς ἐπιγραφὴν ἐν ᾗ φαίνεται ὅτι ἀφιερώθη εἰς τὸν Πύθιον Ἀπόλλωνα.

ΑΓΑΘΟΔ(ω)ΡΟΣ . . . . .
ΤΟ(υ)Σ ΙΠΠΙΚΟ(υ)Σ ΣΤΕΦΑΝΟ(υ)Σ ΑΠΟΛΛ(ω)ΝΙ ΠΥΘΙΩΙ
. . . . . ΤΟΝ ΑΔΕΛΦΟΝ ΑΠΟΛΛ(ω)Ν ΙΟ(ν) ΜΕΝΤΟΡΟΣ
ΕΠΑΦΡΑ ΚΑΙ . . . . ΕΠΙΓΟΝΟΥ (καὶ ΒΑΣΣΟΥ
ΜΗΤΡΟΦΑΝΟ(ης) . . . . ΕΜΙΟΥ . . . . ΧΟΜΟΥ
ΤΟ . . . . . .
ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΟΥ ΝΙΚΗ.

καὶ ὅπου ὁ κύριος Γρηγόριος Κωσταντᾶς (α) διὰ τῶν ἔργατῶν του ἀνεκάλυψεν εἰς τὸν κάτωθεν τῆς Ἀστυπαλαίας ἀγρόν του ἴχνη ναοῦ καὶ τὴν ἐπὶ ὀρθογωνίου μαρμάρου ἐπομένην ἐπιγραφήν, ἣν πρὸ ὀλίγου μὲ διεβίβασε.

ΚΑΛΛΙΣΤΗ
ΒΑΣΙΛΙΩΝ
ΑΣΚΛΑΣ. . . .
ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ
ΗΡΟΕΣ ΧΡΗ(σ)ΤΟΙ
ΧΑΙΡΕΤΕ
ΩΡΟϹ ΦΑΩΝΟϹ ΚΑΝΩΓΕΤΗϹ
ΑΠΟΛΛΩΝΙ
ΕΥΧΗΝ

Ἕπονται καὶ ἄλλαι σειραὶ γραμμάτων ἐξηλειμμέναι καὶ δυσανάγνωστοι. Τὸ ἄγαλμα τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος, ἐτεχνουργήσαν οἱ υἱοὶ τοῦ Ῥοίκου Θεόδωρος καὶ Τηλεκλῆς καθ' ἣν ἠδιδάχθησαν ἐν Αἰγύπτῳ τέχνην, τὸ μὲν ἥμισυ τούτου ὁ πρῶτος εἰς Ἔφεσον, ὁ δὲ δεύτερος τὸ ἄλλο ἥμισυ εἰς τὴν Σάμον· εἶτα, ἑνώσαντες τὰ μέρη τούτου, τὰ συνήρμοσαν τόσον ἐπιτηδείως, ὥστε ὅλον τὸ σῶμα τοῦ ἀγάλματος ἐφαίνετο ὡς νὰ κατεσκευάσθη ἀπὸ ἕνα μόνον τεχνίτην. (Διόδ. Σικ. βιβ. Α'. κ. 98).

Θ'. ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΓΟΡΓΥΙΕΩΣ, Η ΓΟΡΓΥΡΟΥ (α) ΔΙΟΝΥΣΟΥ.

Οὗτος ἦτον ἱδρυμένος εἰς τὸ πόλισμα Γοργυίαν περίβλεπτον διὰ τὸν ἐν αὐτῷ ναὸν τοῦ Διονύσου, ὡς ἱστορεῖ Δοῦρις ὁ Σάμιος, κειμένην πρὸς βορρᾶν τῆς νήσου ὅπου σήμερον κεῖται τὸ Νεοκαρλοβάσιον κατὰ τὸν τοπογραφικὸν χάρτην τοῦ Barthelémy. Ὁ ναὸς οὗτος ἵστατο ἀναμφιρρήστως ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν λεγομένην ἤδη *Ἀλωράκι*, ἧς εἰσέτι σώζονται τὰ καταβεβλημένα τείχη τοῦ ἀρχαίου φρουρίου ἐντὸς τῆς ἐπαύλεως τῶν δύο σχολῶν (β) καὶ τοῦ ναΐσκου τιμωμένου *Ἁγία Σοφία* ἐμπεριέχοντος ἐν τῷ ἱερῷ βήματι, τῷ νάρθηκι καὶ τῷ προαυλίῳ αὐτοῦ ὀκτὼ κίονας ἐκ κυανοῦ μαρμάρου, δύο κιονόκρανα Δωρικῆς τάξεως, πολλὰ τετράγωνα τεμάχια ἐκ λευκοῦ μαρμάρου ἐν τῷ νάρθηκι καὶ τῷ στομίῳ τοῦ φρέατος. Σώζονται δὲ τοιαῦτα καὶ εἰς τὸ ἐκτὸς τῆς ἐπαύλεως ταύτης φρέαρ τοῦ Ἰω. Αὐγουστῆ, ὡς καὶ ἕτεροι κίονες, δύο ἀγάλματα καὶ δύο σαρκοφάγοι ὑπὸ τὰ θεμέλια τοῦ δεξιοῦ τοίχου τοῦ ναΐσκου καὶ τοῦ κηπαρίου τούτου, ἅτινα ἐκάλυψεν ὁ ἀνοικοδομήσας τοῦτον πρὸ 55-60 ἐτῶν Κωνσταντῖνος Διαμαντῆ ἀπὸ φόβον μὴ ὑπολάβωσιν οἱ Τοῦρκοι ὅτι ἀνεκάλυψε θησαυρὸν καὶ τὸν καταπρέξωσι.

Γ'. ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΤΟΥ ΔΕΞΙΚΡΕΟΝΤΟΣ.

Οὗτο ἐδείματο ὁ Σάμιος Δεξικρέων, ὅστις ὢν πλοίαρχος, κατ' ἄλλους ἔμπορος, ἔπλευσε μὲ τὸ πλοῖόν του εἰς τὴν Κύπρον ἐπὶ σκοπῷ ν' ἀγοράσῃ τι ἐπικερδές. Ἡ Κύπρις Ἀφροδίτη ἐρωτηθεῖσα κατὰ τὸ τότε ἔτος, εἶπε νὰ λάβῃ ὕδωρ ὅσον δύναται καὶ οὐχὶ ἕτερον ἐμπόρευμα. Οὗτος δὲ ὑπακούσας ἐφόρτωσεν ὕδωρ εἰς πίθους καὶ ἀποπλεύσας μετ' ἐπιβατῶν πολλῶν, ἐκεῖθεν, εὗρε γαλήνην εἰς τὸ πέλαγος, εἰς ὃ διέτριψεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας· ἐξοδευθέντος δὲ τοῦ ὕδατος, ἐστενοχωρήθησαν ἅπαντες ναῦται τε καὶ ἐπιβάται, ἀγνοοῦντες τί ἐμπεριεῖχον οἱ πίθοι. Τότε ὁ Δεξικρέων πωλήσας τὸ ὕδωρ, συνήθροισεν ἄπειρα χρήματα, ἐξ ὧν, ἐπανελθὼν εἰς Σάμον, ἔκτισε ναὸν τῆς Ἀφροδίτης (Virg. Arch. §57). Κατὰ δὲ Πλούταρχον Ἑλλην. Ζητήμ. 54, κατεσκεύασε δι' ἐξόδων του ἄγαλμα αὐτῆς, τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη «*ἡ Ἀφροδίτη τοῦ Δεξικρέοντος*», ἥτις ἐσώζετο εἰς τὰ νομίσματα τῶν Σαμίων καὶ τῆς ὁποίας οἱ μεταγενέστεροι Σάμιοι, τῇ συνδρομῇ τοῦ πλουσιωτέρου υἱοῦ τοῦ Πολυκράτους ἔκτισαν ναὸν αὐτῆς. Ἄδηλος εἶναι ἡ θέσις του.

(α) Ὁ λόγιος οὗτος συνετέλεσε τὰ μέγιστα τόσον εἰς τὴν ἀντιγραφὴν τῶν προηγουμένων ἐπιγραφῶν, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τῶν ἀνακαλυφθέντων ἐν τῷ Ἡραίῳ ἀρχαιοτήτων, πρὸς ὃν ἀποστέλλω μυρίας τὰς εὐχαριστήσεις.

(α) Γόργυρος Διόνυσος ἀπὸ Γοργύρας τόπου τῆς Σάμου (Μ. ἐτυμολ. ἐν λ. Γόργυρος).

(β) Τὴν ἔπαυλιν τῶν Σχολῶν τούτων μετὰ τῶν δωματίων ἔκτισεν ὁ Σάμιος Πορφύριος ἐπίσκοπος τῆς Κίρτας (πλησίον τῆς Τρωάδος) καὶ τὰ ἐδώρησεν εἰς τὴν πατρίδα πρὸς αἰωνίαν ἀνάμνησιν.

ΙΑ'. ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΤΩΝ ΚΑΛΑΜΩΝ.

Τοῦτον ἤγειρεν κατὰ πρῶτον ἴσως ἐκ σανίδων αἱ ἐξ Ἀθηνῶν ἀκόλουθοι τοῦ Περικλέους ἑταῖραι δι' ἐξόδων των, ὅτε ἐπολιορκεῖτο ἐννέα μῆνας ἡ Σάμος, καὶ εἶτα ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων στρατηγουμένων ὑπὸ τοῦ Περικλέους κατὰ τὸ 440—141 π. Χ. ἐργασάμεναι ἱκανῶς ἀπὸ τῆς ὥρας, ὡς λέγει ὁ Ἄλεξις ἐν Β' Ὥρων Σαμιακῶν παρ' Ἀθηναίῳ ΙΓ'. 31, ὁ δ' Ἡρόδοτος βιβ. θ'. βεβαιοῖ, ὅτι ἱδρύθη *ἐν Καλάμοις*, ἄλλοι δὲ *ἐν Ἔλει* μεταξὺ τοῦ Ἡραίου καὶ τῆς πόλεως Σάμου, καὶ εἶτα ἀνῳκοδομήθη ἐπὶ τὸ κομψότερον καὶ τελειότερον ὑπὸ τοῦ δήμου τῶν Σαμίων. Τὸ Ἕλος λεγόμενον σήμερον *Ποτόκια* εἶναι γνωστόν, ἀλλ' ἴχνος τούτου οὐδαμοῦ φαίνεται.

ΙΒ'. ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΔΙΟΣ.

Ὁ πρώην γραμματεύς, εἶτα ἐπίτροπος τοῦ Πολυκράτους καὶ μετὰ τὸν θάνατον τούτου διάδοχος Μαιανδρίου Σάμιος ἐδείματο τὸ πρῶτον τὸν ναὸν τοῦτον κατὰ τὰ 522 π. Χ. Ἀφοῦ δ' ἐξηγγέλθη ὁ ὑπὸ τοῦ δολοφόνου Ὀροίτου προξενηθεὶς θάνατος τοῦ Πολυκράτους καὶ ἥρπασεν ὁ Μαιάνδριος τὴν ἐξουσίαν, «Πρῶτα μὲν *Διὸς Ἐλευθερίου* βωμὸν ἱδρύσατο, καὶ τέμενος περὶ αὐτὸν ὥρισε τοῦτο, τὸ νῦν ἐν τῷ προαστείῳ ἐστί,» τὸ ὁποῖον οἱ μετ' αὐτὸν βασιλεῖς Συλοσσῶν Β'., Αἰάκης Β'. Θεομήστωρ καὶ Δημοτέλης ἀνῳκοδόμησαν ἐπὶ τὸ μεγαλοπρεπέστερον καὶ στερεώτερον.

Ἡ θέσις τοῦ εἰρημένου προαστείου εἶναι πασίδηλος, πρὸς βορρᾶν τοῦ λιμένος Τηγανίου καὶ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ πύργου τοῦ Λυκούργου, ὅπου φαίνονται 25-30 κύλινδροι κιόνων ἐκ λευκοῦ μαρμάρου ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐρριμμένοι δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν τῆς ἀγούσης πρὸς τὸ Τηγάνιον ὁδοῦ, καὶ ὅπου ἀνασκαφὴν ποιήσας κατὰ τὸ 1828 καὶ ἑξῆς, ὁ Α. Λυκοῦργος, ἀνεκάλυψεν ἑπτὰ ἀγάλματα κεκολοβωμένα ἐν μέρει, πολλὰ ἀνάγλυφα τὰ ὁποῖα ἀφῄρεσεν ἐκ τοῦ πύργου του κατὰ τὸ 1831, ὅτε μετενάστευσαν μετ' ἐκείνου πολλοὶ Σάμιοι εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὁ Τοῦρκος Χασὰν-Μπεης καὶ μετέφερεν αὐτὰ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Μεταξὺ τούτων ἀνεκάλυψε καὶ μάρμαρα καὶ ἐπιγραφάς, αἵτινες ἴσως ἐκαλύφθησαν ἐκ τοῦ καταπεπτωκότος πύργου, καὶ μόνην τὴν ἑξῆς ἠδυνήθην νὰ εὕρω ἐπὶ μέλανος μαρμάρου ἐν γωνίᾳ τούτου, ἐφ' οὗ ἴσως ὑψοῦτο ἄγαλμα·

. . . . . .
. . . ΚΟΣ ΤΕ ΔΕΚΙΟΝ ΚΑΛΥΔΙΟΝ
. . . ΤΟΝ ΔΙΣ ΥΠΑΤΟΝ ΔΙΣ ΑΥΤΟ
ΚΡΑΤΟΡΑ ΔΗΜΑΡΧΙΚΗ ΣΕ· · · ΟΥΣ
. . ΣΤΟ ΠΕΜΠΤΟΝ ΤΟΝ ΕΥΕΡΓΕΤΗΝ
. . . . . .

ΙΓ'. ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΚΕΧΥΝΟΤΟΣ ΔΙΟΝΥΣΟΥ.

Ὁ ναὸς ἱδρύθη τὸ πρῶτον ἀπὸ τὸν Σάμιον Ἐλπίδα πλοίαρχον, ἀλλ' ἡ θέσις εἶναι ἄγνωστος. Ὁ Πλίνιος Hist. Nat Lib. VIII ch. XVI ἀναφέρει, ὅτι εἰς τὰς ἐν Σικελίᾳ Συρακούσας ὑπῆρχε μία εἰκὼν παριστάνουσα τὸν Ἐλπίδα ἀνέρποντα ἐφ' ἑνὸς δένδρου καὶ λέοντα ὑπὸ τὴν ῥίζαν τούτου χαίνοντα ἐκ τοῦ ἑξῆς περιστατικοῦ. Ὁ Ἐλπὶς ἀποβιβασθεὶς ποτε εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ διερχόμενος τὴν παραλίαν, ἀπήντησε λέοντα χαίνοντα καὶ δεικνύοντα, τὸ στόμα, ὡς νὰ τὸν ἠπείλει· ὁ δὲ πλοίαρχος πάραυτα ἀπὸ φόβον ἔσπευσε ν' ἀνέλθῃ εἰς δένδρον καὶ ἐπεκαλεῖτο μὲ ὑποσχέσεις (ταξίματα) τὸν Θεὸν Βάκχον· ἀλλ' ἀντὶ ὁ λέων νὰ ὁρμήσῃ κατ' αὐτοῦ, προσῆλθεν ἡσύχως καὶ κατεκλίθη ὑπὸ τὸ δένδρον χαίνων καὶ προσβλέπων εἰς τὸ ὕψος τοῦ δένδρου, ὡς νὰ ἐπεκαλεῖτο συνδρομήν. Ὁ λέων ἐφέρετο οὕτω διότι εἶχε προσκεκολλημένον ἐν ὀστοῦν μεταξὺ τῶν ὀδόντων του καὶ ἐβασανίζετο ἕνεκα τούτου ἀπὸ ἀσιτίαν· ἡ ὑγεία του καὶ ἡ ἔλλειψις τῶν φυσικῶν του δυνάμεων ἦσαν διὰ τὸν λέοντα διπλῆ τιμωρία. Ὁ Ἐλπὶς ἀφ' ἑνὸς ἐδίσταζε νὰ πλησιάσῃ τὸ θηρίον, ἐννοήσας τὸ πάθημά του, ἀφ' ἑτέρου ὅμως ἐθύμαζε τὴν ὑποταγήν του· καὶ οὕτω ἐνῷ κατήρχετο, ὁ λέων τῷ ἐπαρουσίασε τὸ πάσχον ἐκ τοῦ ὀστοῦ μέρος. Ὁ Ἐλπὶς κατελθὼν εἰς θέσιν ἐπιτηδείαν διὰ τὴν ἐγχείρισιν, ἀπέσυρε τὸ ὀστοῦν καὶ ἀπήλλαξε τὸν λέοντα ἐκ τῆς ἀσιτίας. Προσθέτει ὁ Πλίνιος, ὅτι ἐνόσῳ διέτριβεν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τὸ πλοῖον τοῦ Ἐλπίδος, ὁ λέων προσήνεγκε κυνήγιον καθεκάστην εἰς τὴν παραλίαν διὰ τὸ πλήρωμα τοῦ πλοίου. Ἐκ τούτου τοῦ συμβάντος ὁ Ἐλπὶς ἐπανελθὼν εἰς Σάμον, ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Βάκχον ναόν, ὃν οἱ Ἕλληνες ἐκάλουν ναὸν *τοῦ Κεχυτύρου Διονυσίου* (Αἰλιαν. περὶ ἰδιότ. τ. Ζώων βιβλ. Ζ'. κεφ. μή).

ΙΔ'. ΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΤΟΥ ΕΡΩΤΟΣ.

Περὶ τούτου ὁ Εἰρξίας ἐν Κολοφωνιακοῖς, παρ' Ἀθηναίῳ ΙΓ'. 12, ἀναφέρει, ὅτι α οἱ Σάμιοι *Γυμνάσιον* ἀναθέντες τῷ *Ἔρωτι*, τὴν διὰ τούτων ἀγομένην ἑορτὴν *Ἐλευθέρια* προσηγόρευσαν, δι' ὃν Θεὸν Ἀθηναῖοι ἐλευθερίας ἔτυχον. Καὶ οἱ Πεισιστρατίδαι ἐκπεσόντες, ἐπεχείρησαν διαβάλλειν πρῶτοι τὰς περὶ τὸν Θεὸν τοῦτον πράξεις.»

ΒΕΡΝΑΡΔΟΣ.

Ἱστορία διὰ τοὺς κυνηγούς.

Ὑπὸ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΔΟΥΜΑ.

(Τέλος. Ἴδε φυλλάδ. 190.)

—ᴏ•ᴏ—

— Ἰδοὺ ὑπάρχει ἀκόμη εὐχαρίστησις ἐπὶ τῆς γῆς.

— Μάλιστα, εἶπεν ὁ ἐπιτηρητής· μόνον ἐὰν ἐξακολουθῇς οὕτω πως, γενναῖέ μου, ὀλίγον χρόνον θὰ διασκεδάσῃς· ἀλλὰ τί ἔχεις εἰς τὴν χεῖρα;

— Ἄ! τίποτε· τὸ ἀχρεῖον ζῶον, εἶχε τόσῳ σκληρὸν τὸ δέρμα ὥστε ἡ μάχαιρά μου ἔκλεισε.

— Καὶ κλείουσα σοῦ ἔκοψε τὸν δάκτυλον, εἶπεν ὁ Κύριος Βιολαίν.

Μάλιστα, ἐπιτηρητά μου. Καὶ τείνας τὴν δεξιὰν ἔδειξεν ὅτι ἔλειπεν ὁ πρῶτος ἁρμὸς τοῦ λιχανοῦ· ἔπειτα ἐν τῷ μέσῳ τῆς σιωπῆς τῆς προελθούσης ἐκ τῆς θέας ταύτης, πλησιάσας τὸν ἐπιτηρητὴν ἐξηκολούθησεν·

— Δικαιότατον ὅ,τι ἔπαθα, Κ. Βιολαίν, διότι διὰ τοῦ δακτύλου τούτου ἐφόνευσα τὸν θεῖόν μου.

— Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐπιμεληθῶμεν τὴν πληγήν σου, Βερνάρδε.

— Νὰ ἐπιμεληθῶμεν τὴν πληγήν! καὶ τί μεγάλον πρᾶγμα! Ἐὰν ἔπνεεν ἄνεμος, ἤθελε ξηρανθῆ ἤδη.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἤνοιξε τὸ μαχαίριόν του, καὶ ἐνήργησε τὴν τομὴν τοσούτῳ ἀταράχως ὡς ἐὰν οὐδὲν συνέβη.

Κατὰ τὴν ἑπομένην θήραν ἐπανῆλθεν, οὐχὶ ὅμως μετὰ μαχαιρίου, ἀλλὰ μετ' ἐγχειριδίου, σχῆμα λόγχης ἔχοντος καὶ κατασκευασθέντος ἐνώπιόν του ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του, ὁπλοποιοῦ τοῦ Βιλλὲρ Κοττερέτ· τὸ ἐγχειρίδιον τοῦτο οὔτε νὰ λυγίσῃ, οὔτε νὰ συντριβῇ, ἀλλ' οὔτε νὰ κλεισθῇ ἠδύνατο.

Ἡ περιγραφεῖσα ἤδη σκηνὴ ἀνενεοῦτο ἑκάστοτε· ἀλλ' ὁ ἀγριόχοιρος ἔμενε πλέον ἀκίνητος, σφαζόμενος ὡς χοῖρος ἁπλοῦς ὑπὸ τοῦ Βερνάρδου, ὅστις ἐξηκολούθει τὴν θήραν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τόσον καλῶς, ὥστε οἱ σύντροφοί του τὸν ὠνόμαζον ἀλλαντοποιόν.

Ἀλλ' ὅλα ταῦτα δὲν ἦσαν ἱκανὰ νὰ τὸν κάμωσι νὰ λησμονήσῃ τὸν θάνατον τοῦ Βερδελίνου· ἐξ ἐναντίας ἐγίνετο ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ σκυθρωπότερος, καὶ συνεχῶς ἔλεγεν εἰς τὸν ἐπιτηρητήν·

— Νὰ ἠξεύρετε, Κύριε Βιολαίν, ὅτι θὰ μὲ συμβῇ δυστύχημα.

Θάνατος τοῦ Βερνάρδου.

Ἀναχωρήσας ἔκτοτε ἐκ τοῦ Βιλλὲρ-Κοττερέτ, ἐπανῆλθον ἐκεῖ μετὰ παρέλευσιν τριῶν ἢ τεσσάρων ἐτῶν διὰ νὰ διατρίψω ὀλίγας ἡμέρας· ἦτο δὲ Δεκέμβριος μὴν, καὶ ἡ γῆ κεκαλυμμένη ὅλη ὑπὸ χιόνος.

Ἀφοῦ δὲ ἐνηγκαλίσθην τὴν μητέρα μου, ἔδραμον πρὸς τὸν Κ. Βιολαίν.

— Ἄ! Ἄ!, ἀνεφώνησε βλέπων με, ἐν καιρῷ ἦλθες, τέκνον, διὰ τὸ κυνήγιον τῶν λύκων.

— Νὰ σᾶς εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, τὸ ἐστοχαζόμην βλέπων τὴν χιόνα, καὶ χαίρω διότι δὲν ἠπατήθην εἰς τὸ προορατικόν μου.

— Ναί, ἔχομεν πληροφορίας περὶ τριῶν ἢ τεσσάρων ἐκ τῶν κυρίων ἐκείνων τοῦ δάσους, καὶ ἐπειδὴ ὑπάρχουν δύω εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ Βερνάρδου, τῷ ἔδωκα τὴν ἄδειαν νὰ τοὺς διώξῃ, προβλέπων ὅτι ἠθέλομεν ὑπάγει καὶ ἡμεῖς αὔριον τὸ πρωΐ.

— Εἰς τὴν Νέαν-Οἰκίαν, πάντοτε;

— Πάντοτε.

— Λοιπόν! τί γίνεται ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος Βερνάρδος; φονεύει πάντοτε ἀγριοχοίρους διὰ τῆς λόγχης του;

— Ὤ! τοὺς ἐξαλόθρευσε μέχρις ἑνός. Ὁ Βερνάρδος τοὺς ἐπεσκέφθη ὅλους.

— Καὶ ἡ ἐξόντωσίς των τὸν παρηγόρησεν;

— Ὄχι, ὁ δυστυχὴς εἶναι σοβαρώτερος καὶ μελαγχολικώτερος ὑπέρ ποτε. Θὰ τὸν ἰδῇς πολὺ μεταβεβλημένον. Ἐν τούτοις ἂν καὶ ἐνήργησα νὰ λάβῃ σύνταξιν ἡ χήρα τοῦ Βερδελίνου, οὐδόλως ὅμως ἠλαττώθη ἡ λύπη του· ἐλυπήθη κατάκαρδα. Καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο εἶναι μᾶλλον ζηλότυπος ἢ ἄλλοτε.

— Καὶ πάντοτε τόσον ἀδίκως;

— Ἡ ταλαίπωρος σύζυγός του εἶναι ἄγγελος.

— Ἄρα καταντᾷ εἶδος μονομανίας. Πλὴν, τοῦτο δὲν ἐμποδίζει τοῦ νὰ ἦναι πάντοτε εἷς τῶν καλλιτέρων μας φυλάκων· δὲν ἔχει οὕτω;

— Ἐξαίρετος.

— Καὶ διὰ τοῦτο φρονῶ ὅτι δὲν θὰ ὑπάγουν αὔριον τοῦ κακοῦ οἱ κόποι μας.

— Σὲ τὸ ἐγγυῶμαι.

— Ὅ,τι ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἔγεινεν· ἀπὸ τὸν καιρὸν ἐξαρτῶνται τὰ λοιπά.

— Ὁ καιρὸς θὰ χειροτερεύσῃ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀρχίζω νὰ πιστεύω, καθὼς αὐτός, ὅτι θὰ τῷ συμβῇ δυστυχία.

— Εἰς τοιαύτην θέσιν εὑρίσκεται;

— Ναί, μὰ τὴν ἀλήθειαν· τὸ κατ' ἐμὲ, ὅ,τι ἠδυνήθην ἔπραξα, ὥστε ἡ συνήδεισίς μου δὲν θὰ μὲ ἐλέγχῃ.

— Καὶ οἱ ἄλλοι πῶς ἔχουν;

— Πολὺ καλά.

— Ὁ Μίλδετ.

— Ἀλλοίμονον εἰς τοὺς λαγωούς!

— Καὶ ὁ Μόνης;

— Προχθὲς ἐκυνηγήσαμεν ὁμοῦ καὶ ἐκτύπησε δεκαεπτὰ ξυλοκότας, χωρὶς νὰ τὸν φύγῃ οὐδεμία.

— Καὶ ὁ Βοβίνος;

— Ὁ Βοβίνος κατασκευάσας τὴν οὐρὰν τοῦ κάπρου του συρίστραν διὰ τοὺς κύνας, διακρούεται ὅτι δὲν θὰ ἡσυχάσῃ οὔτε εἰς τὴν παροῦσαν οὔτε εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν, ἐὰν δὲν ἱππεύσῃ καὶ πάλιν τὸ ὑπόλοιπον τοῦ χοίρου.

— Λοιπὸν, ἐξαιρουμένου τοῦ Βερνάρδου, τὰ πάντα καλῶς ἔχουν.

— Κάλλιστα.

— Ἡ δὲ συνέντευξις;

— Τὸ πρωὶ εἰς τὰς ἕξ, εἰς τὸ ἄκρον τῶν μεγάλων διαδρόμων.

— Θὰ παρευρεθῶμεν.

Ἀφεὶς δὲ τὸν Κ. Βιολαὶν μετέβην διὰ νὰ ἀσπασθῶ ὅλους τοὺς παλαιούς μου φίλους. Μία τῶν εὐτυχιῶν τοῦ κόσμου τούτου εἶναι νὰ γεννηθῇ τις εἰς μικρὰν πόλιν, τῆς ὁποίας πάντας τοὺς κατοίκους γνωρίζει, καὶ δι ἑκάστην οἰκίαν τῆς ὁποίας διατηρεῖ ἐνθύμησίν τινα. Τὸ κατ' ἐμὲ ἐπιστρέφων ἐνίοτε εἰς τὴν μικρὰν ταύτην κωμόπολιν σχεδὸν ἄγνωστος εἰς τὸν λοιπὸν κόσμον, πεζεύω ἡμίσειαν λεύγαν πρὸ τῆς ἀφίξεώς μου, ἔπειτα προχωρῶ πεζὸς ἀναγνωρίζων τὰ δένδρα τῆς ὁδοῦ, ὁμιλῶν πρὸς πάντα διαβάτην, καὶ αἰσθανόμενος συγκίνησιν καὶ δι' αὐτὰ τὰ ἀναίσθητα πράγματα καὶ τὰ ἄψυχα ἀντικείμενα. Ἤλπιζα λοιπὸν νὰ ἀπολαύσω τὴν ἐπαύριον μεγάλην εὐχαρίστησιν εὑρισκόμενος ἐν μέσῳ ὅλων τῶν φυλάκων μου.

Κατὰ τὴν ἕκτην λοιπὸν π. μ. ἐπεσκέφθην ὅλα τὰ παλαιὰ πρόσωπα ὧν τὸ γένειον ἦτο πεγωμένον διότι, καθὼς εἶπα, ἐχιόνιζε τὴν προτεραίαν, καὶ τὸ ψύχος ἦτο δριμύτατον. Ἠσπάσθημεν ἀλλήλους ἀπὸ καρδίας, καὶ ἐλάβομεν τὴν πρὸς τὴν Νέαν-Οἰκίαν ὁδόν. Δὲν εἶχεν ἀκόμη ἐξημερώσει καλά.

Ἀφιχθέντων ἡμῶν εἰς τὸ μέρος τὸ καλούμενον τὸ *Ἅλμα τῆς Ἐλάφου*, διότι, κυνηγοῦντός ποτε τοῦ Δουκὸς τῆς Αὐρηλίας εἰς τὸ δάσος, ἔλαφός τις ἐπήδησεν ἄνωθεν τῆς ὁδοῦ, καὶ συνελήφθη εἰς τὸ μέρος τοῦτο μεταξὺ δύω τοιχίσκων, ἀφιχθέντων ἡμῶν λέγω εἰς τὸ Ἅλμα τῆς Ἐλάφου, ἡ ἡμέρα ἤρχισε νὰ ὑποφώσκῃ. Ὁ δὲ καιρὸς ἦτο ἐξαίρετος πρὸς θήραν, διότι πρὸ δώδεκα ὡρῶν δὲν ἔπιπτε χιών, ὥστε οὐδὲν εἶχε καλύψει τὰ σημεῖα τοῦ κυνηγίου. Οἱ δὲ λύκοι, ἐὰν ἀπεπλανήθησαν παρά τινος, ἦσαν βεβαίως ὑποχείριοί μας.

Διανύσαντες ἡμίσειαν λεύγαν εἰσέτι, ἴδομεν τὴν γωνίαν ὅπου ὁ Βερνάρδος συνείθιζε νὰ μᾶς περιμένῃ· ἀλλὰ δὲν ἦτο.

Ἡ παράβασις αὕτη τῶν συνηθειῶν ἀνθρώπου ποσούτῳ ἀκριβοῦς ἤρχισε νὰ μᾶς ἀνησυχῇ. Ταχύνοντες λοιπὸν τὸ βῆμα ἐρθάσαμεν εἰς τὴν καμπὴν ὅθεν ἐφαίνετο ἡ Νέα-Οἰκία, χίλια μέτρα σχεδὸν ἀπέχουσα.

Χάρις εἰς τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς χιονώδεις τάπητας, τὰ ἀντικείμενα ἅπαντα, καὶ τὰ πλέον μεμακρυσμένα, ἦσαν εὐδιάκριτα. Εἴδομεν τὸν λευκὸν οἰκίσκον, μόλις διακρινόμενον ἐν τῷ μέσῳ τῶν δένδρων, ἐλεφρὰν στύλην καπνοῦ, ἥτις δραπετεύουσα ἐκ τῆς καπνοδόχης ἀνήρχετο εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἄνευ ἀναβάτου ἵππον ἐπισαγμένον καὶ χαλινωμένον, καὶ περιπατοῦντα παρὰ τὴν θύραν· ἀλλ' ὁ Βερνάρδος οὐδαμοῦ ἐφαίνετο.

Μόνον οἱ κύνες αὐτοῦ ἠκούοντο ὠρυόμενοι θρηνωδῶς.

Παρετηρήσαμεν ἀλλήλους, κινήσαντες ὁρμεμφύτως τὴν κεφαλὴν καὶ ἐπεσπεύσαμεν· πλησιάσαντες δὲ τὰ πάντα εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν ἴδομεν.

Μόλις ἀπείχομεν τῆς οἰκίας ἑκατὸν βήματα καὶ ἀκουσίως ἐβραδύναμεν τὸ βάδισμα, φοβούμενοι δυστύχημα· διὰ τοῦτο προχωρήσαντες ὀλίγον ἐστάθημεν.

Ἐν τούτοις, εἶπεν ὁ ἐπιτηρητής, πρέπει νὰ μάθωμεν τί τρέχει.

Ἐπροχωρήσαμεν καὶ πάλιν, ἀλλ' ἐν σιωπῇ, καρδιοκτυποῦντες καὶ ἄλαλοι.

Ὁ ἵππος ἰδὼν ἡμᾶς ἐρχομένους, ἔτεινε τὸν λαιμὸν καὶ ἐχρεμέτισεν.

Οἱ δὲ κύνες ὥρμησαν κατὰ τῶν σιδήρων τοῦ οἰκίσκου των, καὶ τὰ κατέτρωγον σχεδόν.

Δέκα βήματα μακρὰν τῆς οἰκίας ὑπῆρχε λάκκος μετὰ αἵματος καὶ πιστόλα κενή. Ἀπὸ δὲ τοῦ λάκκου τούτου ἐφαίνοντο ἴχνη αἱματηρὰ ἐπὶ τῆς χιόνος τελευτῶντα εἰς τὸν οἰκίσκον. Τότε ἐρωνήσαμεν, ἀλλ' οὐδεὶς ἀπεκρίθη.

— Εἰσέλθωμεν, εἶπεν ὁ ἐπιτηρητής.

Καὶ εἰσελθόντες εὕρομεν τὸν Βερνάρδον, ἐκτάδην κείμενον παρὰ τῇ κλίνῃ του, ἧς τὰς σινδόνας εἶχε περιτυλίξει ἐντὸς τῶν συνεσπασμένων χειρῶν του ἄνωθεν αὐτοῦ. Ἐπὶ τραπέζης ἦσαν δύω βαυκάλια, τὸ μὲν κενὸν τὸ δὲ ἄνευ πώματος· ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς εἶχε πληγὴν μεγάλην, ληχυμένην παρὰ τοῦ εὐνουμένου του κυνός· ἦτο δὲ ἀκόμη θερμὸς, καὶ μόλις πρὸ δέκα λεπτῶν εἶχεν ἐκπνεύσει.

Ἰδοὺ τί συνέβη, ὡς ἐπληροφορήθημεν τὴν ἐπαύριον παρὰ τοῦ γραμματοκομιστοῦ τοῦ πλησιοχώρου χωρίου, παρευρεθέντος συχνὸν εἰς τὸ συμβάν.

Ὁ Βερνάρδος ἦτον εἰς ἄκρον ζηλότυπος· καὶ ἦτο μὲν, ὡς εἴπομεν, ἀδικαιολόγητος ἡ ζηλοτυπία του αὕτη, κύζανεν ὅμως ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον. Τὴν νύκτα ἰδὼν ὅτι ἡ σελήνη ἦτο λαμπροτάτη, ἀνεχώρησεν ὅπως ἀποπλανήσῃ τοὺς δύω ἀνήκοντας εἰς τὴν περιφέρειάν του λύκους.

Παρελθούσης μιᾶς ὥρας μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του ἐλθών τις ἀνήγγειλεν εἰς τὴν γυναῖκά του, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτῆς εἶχε προσβληθῆ ὑπὸ ἀποπληξίας, καὶ ἐζήτει νὰ τὴν ἴδῃ πρὸ τοῦ θανάτου του. Ἡ ταλαίπωρος δὲ αὐτὴ ἐγερθεῖσα ἀνεχώρησεν ἀμέσως, μὴ δυνηθεῖσα νὰ γράψῃ ποῦ ὑπήγαινε· διότι οὔτε αὐτὴ οὔτε ὁ ἀγγελιαφόρος ἐγνώριζε γράμματα.

Ἐπανελθὼν ὁ Βερνάρδος δὲν εὗρε τὴν σύζυγόν του εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ψηλαφήσας τὴν κλίνην εἶδεν ὅτι ἦτο ψυχρά.

— Καλά, εἶπε καθ' ἑαυτόν, δὲν ἐπίστευεν ὅτι θὰ ἐπέστρεφα ἀμέσως, καὶ Κύριος οἶδε, ποῦ τρέχει. Μὲ ἀπατᾷ, καὶ θὰ τὴν φονεύσω.

Καὶ λαβὼν δύω πιστόλας, ἐπλήρωσεν αὐτὰς σφαιριδίων, τὴν μὲν διὰ δεκατεσσάρων τὴν δὲ διὰ δεκαεπτά. Καὶ τὰ μὲν δεκατέσσαρα εἶχον ἀνεύρει ἐπὶ τῆς γεμισμένης πιστόλας, τὰ δὲ δεκαεπτὰ ἐπὶ τοῦ σώματός του.

Ἐπισάξας τὸν ἵππον του, καὶ ἐξαγαγὼν αὐτὸν τοῦ ἱπποροβείου τὸν ἔφερεν ἔμπροσθεν τῆς θύρας του· τότε δὲ λαβὼν τὰς πιστόλας του ἔθεσε μίαν αὐτῶν εἰς τὴν ἀριστερὰν θήκην.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ δεξιὰ θήκη ἦτο στενοτέρα καὶ δὲν προσηρμόζετο ἡ πιστόλα, ἔλαβε καὶ ταύτην καὶ ἐκείνην εἰς χεῖρας καὶ ἠγωνίζετο νὰ τὰς προσαρμόσῃ. Ἀλλ' ἀίρνης ἐκρότησεν ἡ πιστόλα καὶ ὅλα τὰ σφαιρίδια ἐκσφενδονισθέντα ἐνεφώλευσαν εἰς τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν τοῦ ταλαιπώρου Βερνάρδου.

Ὁ γραμματοκομιστὴς διαβαίνων κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἔδραμε πρὸς τὸν κρότον, καὶ εἶδε τὸν κολοσσὸν ἱστάμενον ὄρθιον καὶ στηριζόμενον ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου.

— Θεέ μου! Τί εἶναι, Κύριε Βερνάρδε; ἠρώτησεν.

— Ὅ,τι προεῖδον μὲ συνέβη, καλέ μου Μαρτέν. Διὰ μιᾶς τουφεκιᾶς ἐφόνευσα τὸν θεῖόν μου, καὶ ἤδη ἐφονεύθην διὰ μιᾶς πιστολιᾶς.

— Σεῖς φονευμένος, σεῖς; κύριε. Δὲν ἔχετε τίποτε.

Ἀλλ' ὁ Βερνάρδος ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν πλευράν· τὰ ἐνδύματά του ἐκαίοντο, καὶ τὸ αἷμα ἐπάρλοζεν.

— Ὦ Θεέ μου! Τί νὰ σᾶς κάμω; Θέλετε νὰ ζητήσω ἰατρόν;

— Ἰατρόν! Καὶ τί νὰ μὲ κάμῃ ὁ ἰατρός; Μή πως ὁ ἰατρὸς ἔσωσε τὸν ταλαίπωρον θεῖόν μου Βερδελῖνον;

— Ἀλλά, τοὐλάχιστον πρόσταξέ με τί νὰ κάμω;

— Ὕπαγε νὰ μὲ φέρῃς ἐκ τοῦ ὑπογείου δύω βουκάλια πτισάνης, καὶ λῦσαι τὸν Ῥοκαδόρ.

Ὁ γραμματοκομιστής, ὅστις συχνὰ ἔπινε τὸ πρωϊ μακίον μετὰ τοῦ Βερνάρδου, ἔλαβε τὴν κλεῖδα, κατέβη εἰς τὸ ὑπόγειον, καὶ λαβὼν δύω βουκάλια, ἐπανῆλθε μετὰ τοῦ Ῥοκαδόρ. Καὶ ἐπανελθὼν εὗρε τὸν Βερνάρδον καθήμεναν παρὰ τῇ τραπέζῃ καὶ γράφοντα.

— Ἰδού, εἶπε.

— Καλά, φίλε μου. ἀπεκρίθη ὁ πληγωμένος· θέσε τας εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ὕπαγε εἰς τὸ ἔργον σου.

— Ἀλλά, Βερνάρδε....

— Ὕπαγε σὲ λέγω.

— Λοιπὸν τὸ θέλετε;

— Ναί.

— Καλὴν ἐντάμωσιν.

— Ὑγίαινε.

Ὁ γραμματοκομιστὴς ἀνεχώρησε τότε δρομαῖος, ἐλπίζων ὅτι ὁ Βερνάρδος δὲν ἦτο ἐπικινδύνως πληγωμένος· διότι, πῶς ἤθελέ τις ὑποθέσει ὅτι ἄνθρωπος διατηρῶν τοσαύτην ἀταραξίαν καὶ γαλήνην, εἶναι πληγωμένος θανατηφόρως;

Τί δὲ συνέβη μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ γραμματοκομιστοῦ, οὐδεὶς γινώσκει.

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ὁ Βερνάρδος εἶχε πίει τὸν ἐλλείποντα ἐκ τῶν δύο βουκαλίων οἶνον, ἔπειτα θελήσας νὰ ἀναβῇ εἰς τὴν κλίνην του, ἔπεσε κατὰ γῆς, διότι αἱ δυνάμεις του εἶχον ἐκλείψει καὶ ἐξέπνευσεν εἰς τὴν θέσιν ὅπου εὕρομεν αὐτόν.

Ἐπὶ τῆς τραπέζης ὑπῆρχε χάρτης.

Ἐπὶ δὲ τοῦ χάρτου, κρατουμένου ἔτι διὰ τῆς ἑτέρας τῶν χειρῶν, ἦσαν γεγραμμέναι αἱ ὀλίγαι αὗται γραμμαί·

« Θέλετε εὑρεῖ τὸν ἕνα λύκον εἰς τὸ δάσος Δουκεσίν, ὁ δ' ἄλλος ἐδραπέτευτεν.

« Ὑγίαινε, κύριε Βιολαίν. Δὲν σὲ εἶπα ὅτι θὰ μὲ συμβῇ δυστύχημα;

« Ὁ ὑμέτερος, Βερνάρδος ἀρχιφύλαξ. »

Σᾶς εἶπον λοιπόν, ὅτι ὅ,τι ἔμελλον νὰ διηγηθῶ οὔτε νέον ἦτον, οὔτε δρᾶμα, οὔτε μυθιστόρημα, ἀλλ' ἁπλῆ καταστροφή.

Σᾶς ὀμνύω ὅμως, ὅτι ἡ καταστροφὴ αὕτη ἀφῆκεν εἰς τὸ πνεῦμά μου ἀνεξάλειπτον ἐντύπωσιν.

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟΝ

ΤΗΣ ΚΑΘ ΗΜΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ.

(Ἴδε φυλλάδ. 186, 187, 188, καὶ 189.)

Προσθῆκαι καὶ διορθώσεις.

—ooo—

Ἀγλωσσον. (Φυλλάδ. 186, σελ. 421.) Τῶν ἀρχαίων ἡ ἄγρωσις, ἡ καὶ ἀγριάδα ἀλλαχοῦ λεγομένη.

Ἀμπελοποῦλι. Ἐν Κύπρῳ. Κέγχραμος, ortolan. Ὀνομάζεται δὲ οὕτω διότι διαιτᾶται εἰς τὰς ἀμπέλους τρῶγον τὰ ἐπὶ τῶν κλημάτων διατρέχοντα μικρὰ ἔντομα.

Ἀμπολὴ καὶ *Ἀραβάλλουσα.* (Αὐτ.) Καὶ ἐν Μυκόνῳ ὑπάρχει πηγὴ συγγενὲς ἔχουσα ὄνομα· *Ἀραβολοῦσα.*

Ἀράπαλλον. (Αὐτ.) Ὀρθοτέρα μοὶ φαίνεται σήμερον ἡ γραφὴ τῆς λέξεως οὕτωσί· *ἀράπαλον*, ὡς καὶ ἡ σύνθεσις ἐκ τῆς ἐπιτακτ. προθέσεως *ἀρὰ* καὶ τοῦ ἐπιθ. *ἁπαλόν*· « Ψωμίον ἀνάπαλον, » ἤτοι πολὺ ἁπαλόν, σύνωρον, *φρέσκον.*

Ἀντάρα. (Αὐτ.) Τὴν παροιμίαν ταύτην ἔλεγε γραῖα Χία· « Κοιλιά μ' γομάρι σὲ χρωστῶ κι' ἀς εἶν' καὶ μαύρ' ἀντάρα. » Ἤτοι· Χρεωστῶ, κοιλία μου, νὰ σὲ γεμίσω, καὶ ἀδιάφορον ὁποίου εἴδους θὰ εἶναι ὁ γόμος. Τὸ *ἀντάρα* δὲν σημαίνει ἐνταῦθα ἀνεμοζάλην, ἀλλὰ ζόφον, ὀμίχλην.

Γελάδα ἢ *ἀγελάδα.* Ἀγελάδαν ὠνόμασάν τινες χαριεντιζόμενοι τὴν Ἑλλάδα ὡς ἀλμεγομένην ὑπὸ ὑπηρετῶν οὐχὶ σφόδρα εὐσυνειδήτων. La Grèce engraisse, εἶπε καί τις ξένος. Ἀλλ' ὁ ἐκ τῶν ἡμετέρων σοφῶν ἰατρὸς καὶ ποιητὴς Βηλαρᾶς, δι' ἄλλους λόγους ἐπεκάλεσεν αὐτὴν γελάδαν ἐν τῷ ἑξῆς ἀνεκδότῳ ἐπιγράμματι, τὸ ὑποῖον ἤκουσα ὑπὸ τοῦ πρεσβύτου μὲν ἀλλὰ σώζοντος ὅλην τὴν νεανικὴν εὐφυΐαν καὶ χάριν περὶ τὴν διήγησιν Ἀποστόλου Δούμα.

« Τὴν νέαν τὴν γραμματικὴν Μπαλάνου Ἀναστάση
» Κάποιος φίλος του ποτὲ ἔτυχε νὰ διαβάσῃ.
» Ὦ εὐτυχὴς, ἐφώναξε, τρισευτυχὴς Ἑλλάδα!
» Κατὰ ἀλήθειαν μπορῶ νὰ σὲ εἰπῶ γελάδα.
» Γιατί εὐγάλεις εἰς τὸ φῶς καὶ τρέφις τέτοια βιβλία.
» Πόσον θὰ μᾶς χρησίμευαν τέσσερ' ἀν εἶχαν πέδια! »

Ὁ ἀναγνώστης ἐννοεῖ ὅτι ὁ Ἀναστ. Μπαλάνος εἶχε συντάξει γραμματικὴν ἀξίαν τοιούτου ἐπιγράμματος. Τοῦτο ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην τὸ ἄλλο ἐκεῖνο ἐπιτύμβιον·

« Ἐνταῦθα κεῖται *Μόσχος* ὃν οὐκ εἴασεν ὁ θάνατος βοῦν γενέσθαι. »

Ὁ Μόσχος ἦν μὲν ζῶον λογικόν, ἀλλὰ μικρόν, κατὰ τὸν ἐπιγραμματοποιόν, ἀπολειπόμενον τῶν ἀλόγων.

Δενδρά. Ὀξυτόνως μὲν ἐν Ἀθήναις αἱ ἐλαῖαι, *δένδρα* δέ, παροξυτόνως ἐν Ζακύνθῳ αἱ δρῦς.

Θέμι, θέμι! Ἐπιφώνημα τοῦ πρωτοστάτου τῶν κωπηλατῶν ὁσάκις μετὰ διακοπὴν καθ' ἣν κρατοῦσιν

ἀπηωρημένας ὡς πτέρυγας τὰς κώπας, πρόκειται νὰ ἐπαναληφθῇ παρ' ὅλων συγχρόνως ἡ κωπηλασία.

Καρί. (Φυλλάδ. 187, σελ. 441.) Δὲν εἶναι τὸ brûle - parfum ὅπως ἐξηγήθη. Ἰδοὺ πλατύτερον περὶ αὐτοῦ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει συνείθιζον πρό τινων ἐτῶν, ἴσως δὲ καὶ σήμερον ἐξακολουθεῖ που τὸ ἔθος τοῦτο, μετὰ τὴν πρὸς τοὺς ξένους προσφορὰν τοῦ *γλυκοῦ* καὶ τοῦ *καφέ*, νὰ προσέρχεταί τις πρὸς ἕκαστον ἰδίως αὐτῶν κρατῶν δύο μικρὰ καὶ κομψὰ ἀργυρόχρυσα ἀγγεῖα, ὧν τὸ μὲν ὠνομάζετο *καρί*, τὸ δὲ *καπνιστερόν*. Καὶ τὸ μὲν καπνιστερόν, περιέχον ἄνθρακας ἀνημμένους καὶ ἐπ' αὐτῶν εὐσμόν τινα ὕλην, ὡς ἀγάλλοχον ἢ ἄλλο τι παραπλήσιον, ἐφέρετο ὑπὸ τὴν ῥῖνα τοῦ ξένου, ὅστις διὰ τῆς δεξιᾶς εἵλκυε πρὸς ἑαυτὸν τὸν εὐώδη καπνόν· διὰ δὲ τοῦ *καρίου*, ἐμπεριέχοντος ὕδωρ ἀρωματικόν, οἷον ῥοδόστραμον, ἐρραντίζετο τὸ πρόσωπον τοῦ καπνισθέντος. Ἄρα brûle-parfum εἶναι τὸ καπνιστήριον. Τὸ καρὶ εἶναι λέξις ἀρχαία, κάνειον καὶ κάνεον. « Κάνεια χρύσεα, » λέγει ὁ Ὅμηρος ἐν Ὀδυσ. Κ. 355.

Καρδάρι καὶ *καρδάρα.* Ἰδίως τὸ ἀγγεῖον ἐν ᾧ τίθεται τὸ γάλα ἢ πηγνύεται ὀξύγαλα. Πιθανὸν παρεφθάρη ἢ ἀπὸ τὸ ἀρδέλιον (ἀγγεῖον ὕδατος) ὃ καὶ ἀρδάνιον ἔλεγον οἱ νεώτεροι, ἢ ἀπὸ τὸ καρυάριον, ὡς ἐκ ξύλου καρύας κατασκευαζομένου συνήθως τοῦ καρδαρίου.

Καρτάλι. Κάνυστρον. Ἂν δὲν λανθάνωμαι, ἡ λέξις εὑρίσκεται εἰς τὴν Γραφὴν καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς συγγραφεῖς, γραφομένη κάρταλος καὶ κάρταλλος.

Καταπιάνομαι. Ἔχω τὴν ἐπιτηδειότητα νὰ ἐπιχειρισθῶ, πλὴν τοῦ γνωστοῦ καὶ τακτικοῦ ἔργου μου, καὶ ἄλλο. Παρ. χ. « Καταπιάνομαι καὶ εἰς μαγειρικήν, εἰς κέντημα, κλ. » « Ἐπιτήδειος ἄνθρωπος, εἰς ὅλα καταπιάνεται. » « Ἀκόμη καὶ εἰς αὐτὸ καπιάνεσαι;

Κεφάλι. « Ὡς τόσον δὲν τὰ εὔγαλα εἰς τὸ κεφάλι, » ἤτοι δὲν τὰ κατώρθωσα, δὲν ἠστόχησα. « Νὰ ἰδῶμεν ἂν θὰ εὐγάλῃ εἰς τὸ κεφάλι ὅ,τι ἐπεχείρησε. » Τοῦτο ἐκφράζεται καὶ διὰ τοῦ ῥήματος

Κεφαλόρω. « Δὲν τὰ ἐκεφάλωσε, » δηλ. δὲν ἠστόχησε περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καιριωτάτου, ὁποία εἶναι ἡ κεφαλή.

Κυττάρι. (Φυλλάδ. 187. σελ. 442.) Καὶ ἐν Ζακύνθῳ ὀνομάζεται οὕτως ἡ placenta.

Λάϊνα. Ἐπίθ. Ἐν Ἀθήναις. « Ξύλα λάϊνα » ἤτοι ξύλα ἐλαίας, ἐλάϊνα. Οὕτω καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἐχώριζον τὴν δίφθογγον λέγοντες *ἐλαῖδα* τὸ δένδρον τῆς ἐλαίας, καὶ *ἐλαϊστὴρ* τὸν συγκομίζοντα τὸν καρπὸν αὐτῆς.

Λωρίτης. Ἐν Μυκόνῳ. Εἶδος παιγνιᾶς. Ταύτην παίζοντες νέοι μετὰ νεανίδων, ἐπιτρέπουσι συγχρόνως καὶ εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν νὰ συμπαίξωσιν ἀμοιβαίως, καὶ νὰ συνδεθῶσι διὰ *λωροῦ* συσφιγγομένου μετὰ ταῦτα σπουδαιότερον.

Μόρα. Εἶδος παιγνιᾶς διὰ μόνων τῶν δακτύλων παιζομένης. Ταύτης διεξοδικὴν περιγραφὴν ζήτει ἐν τῷ 32 φυλλαδ. τῆς *Πανδώρας*, ἐν σελ. 916. Αὕτη ἐπαίζετο καὶ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, micare digitis καλουμένη, πρὸ τῆς ἐποχῆς ἔτι τοῦ Κικέρωνος. (Divin. II. 41, Of. III. 19. 23, καὶ Fin. II. 16.) Ἰδὲ καὶ Σουετώνιον (Oct. Aug. 13) καὶ Πετρώνιον (Rom. Satyr.) Ἡ λέξις Κελτογαλατική, ἐκ τῆς meur σημαινούσης τὸν δάκτυλον.

Μουτσουκαρῶ. Ἐν Κωνσταντιν. Ὅταν μὴ βληθέντος ὑπὸ τὴν χύτραν τοῦ ἀναγκαίου πυρός, τὸ ἐν αὐτῇ φαγητόν, μὴ βράζον δεόντως ἐντὸς τοῦ ἀπαιτουμένου χρόνου, μᾶλλον φθείρεται ὑποσυρίζον. « Δὲν ἔβαλες ἀρκετὴν φωτιὰν καὶ ἀφῆκες τὸ φαγητὸν καὶ ἐμουτσουκάρησε. » Λέγεται δὲ καὶ μεταφ. ἐπὶ ἐκείνων οἵτινες διάγοντες μεμονωμένοι ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν, δὲν κοινωνοῦσι, δὲν παρατρίβονται μετὰ τῶν ἄλλων, ἀλλὰ στένουσι καὶ τήκονται. « Τί κάθησαι μόνος καὶ μουτσουκαρεῖς; » Ὅτι ἡ λέξις Ἑλληνικὴ ἀλλὰ παρεφθαρμένη, οὐδεμία, κατ' ἐμέ, ἡ ἀμφιβολία· σύγκειται δὲ ἐκ δύο στοιχείων, τοῦ *μουτσου* καὶ τοῦ *καρῶ*. Τὸ καρῶ εἶναι τὸ κηραίνω (φθείρω) τῶν ἀρχαίων, τροπῇ δωρικῇ τοῦ η εἰς α, καθόσον μάλιστα καὶ καριόω ἐλέγετο. Ἀλλὰ τί τὸ *μουτσου*; Οὕτω εἴδομεν ὅτι καὶ τὸ *τσουρουφλίζω* (φυλλάδ. 190, σελ. 517) ἀνάλογον ἔχει σύνταξιν. Κατ' ἐμέ, τὸ *μουτσου* εἶναι παραφθορὰ τοῦ *μύζω*, ἴσου τῷ στένω, μορμυρίζω, γογγύζω. Ὅθεν λέγοντες ὅτι τὸ φαγητὸν ἢ ὁ ἄνθρωπος *μυζοκαρεῖ*, ἐννοοῦμεν ὅτι τήκεται, φθείρεται μυζῶν, ὑποσυρίζων μῦ, μῦ, ὅστις ἐν ταῖς Θεσμοφ. τοῦ Ἀριστοφάνους (231).

Μοτεύω. Μολύνω δι' ἀκαθαρσίας. « Ἐβρώμησες καὶ μ' ἐμότευσες. »

Μυιόγγιχτος. Μυῖα — ἐγγίζω. Δύο σημασίας ἔχει. Α. « Ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι μυιόγγιχτος, » φύσει ἢ ἀγωγῇ τοσούτῳ ἀσθενὴς τὴν κρᾶσιν, ὥστε καὶ ἡ ἐλαχίστη ἀφορμὴ προσβάλλει τὴν ὑγείαν του. Β. Ὅταν τις εὐκόλως δυσχεραίνῃ (se formalise) νομίζων ἑαυτὸν προσβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ λόγου ἢ τοῦ τρόπου ἄλλου. Διὰ τῆς ἐκφραστικωτάτης ταύτης λέξεως, ἀλλὰ διορθουμένης — μυιέγγικτος — μεταφραστέον τὸ susceptible τῶν Γάλλων.

Ξεφέγγω. Ἐν Ἀθ. ὅπως λέγομεν καὶ ξημερόνω. Καὶ στίχος·

« Ξημέρωσ' ἡ Ἀνατολὴ καὶ ξέφεξεν ἡ δύσι,
» Πᾶν τὰ πουλάκια 'ς τὴ βοσκὴ κ' ἡ ἀγαπῶ 'ς τὴ βρύσι. »

Σταυείδιον. (Φυλλάδ. 187, σελ. 493.) Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ ἀνέγνων ἐγκεχαραγμένον ἐπὶ τοῦ λιθίνου τοίχου τῶν κατηχουμένων ὅπου ἵσταντο αἱ γυναῖκες, ἐξ ἀριστερῶν, εἰσερχομένων ἡμῶν διὰ τῆς μεγάλης πρὸς δυσμὰς πύλης, τὸ ἑξῆς·

« Τόπος Εὐδοξίας τῆς ἐνδόξου πατρικίας. »

Δὲν ἐνθυμοῦμαι δὲ ἐὰν ἀναγιγώσκωνται ταῦτα κατὰ σειρὰν ἢ εἰς στίχους δύο.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

—ooo—

ΤΑΧΥΤΗΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΩΝ. Ὁ λόγος ὃν ἀπήγγειλε τὴν 6 (18) Ἰανουαρίου ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γαλλίας ἐν τῇ Βουλῇ τῶν ἀντιπροσώπων, ἐστάλη εἰς Ἀλγερίαν διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ τηλεγράφου, καὶ τυπωθεὶς ἐτοιχοκολλήθη τὴν ἐπιοῦσαν, ἤτοι τὴν 7(19) ἀπὸ πρωΐας. Τοῦτο εἶναι φαινόμενον ταχύτητος. Ἀλλά, ἵνα ἐννοήσωμεν καλῶς τὰς προόδους τῆς ταχύτητος, ἀνάγκη νὰ συγκρίνωμεν τὸ ἐνεστὼς μετὰ τοῦ παρελθόντος, ἀφοῦ μάλιστα καθ' ἑκάστην λαμβάνομεν ἀφορμὰς νὰ θαυμάζωμεν τὴν ταχύτητα δι' ἧς μεταδίδονται αἱ εἰδήσεις, χάρις εἰς τὸν ἀτμὸν καὶ τὸν ἠλεκτρισμόν. Τὴν ὥραν ταύτην, ἕνεκα τοῦ κατὰ τῆς Ἰνδίας πολέμου, ἀποδεικνύεται πόσον ἰσχυρὰ μέσα δύναται νὰ ἀνακαλύψῃ καὶ θέσῃ εἰς ἐνέργειαν ὁ ἀνθρώπινος νοῦς. Πρὸ δύω ἐτῶν, ἐν καιρῷ τοῦ ἐν Κριμαίᾳ πολέμου, εἶχον δοθῆ δοκίμιά τινα ἀξιόλογα ταχύτητος· διότι αἱ ἀπὸ Σεβαστουπόλεως εἰδήσεις ἔφθανον ἐντὸς 13 ὡρῶν εἰς Παρισίους, εἰ καὶ διεκόπτετο πολλαχοῦ τὸ ἠλεκτρικὸν σύρμα, ὅτε μετεφέροντο ἐκεῖναι ὑπὸ ταχυδρόμου ἐντὸς 12 ὡρῶν. Τὸ διάστημα ἦτον 900 λευγῶν.

Σήμερον αἱ ἀπὸ Ἰνδιῶν εἰς Λονδῖνον εἰδήσεις φθάνουσιν ἐντὸς 25 ἡμερῶν, διατρέχουσαι 5,000 περίπου λευγῶν. Ἰδοὺ δὲ πῶς μεταδίδονται· Τὸ φέρον τὰ ἔγγραφα ἀτμόπλοιον μεταβαίνει ἀπὸ Καλκούτας εἰς Σουέζ ἐντὸς ἡμερῶν 21· ἅμα δὲ ἀφιχθέντος ὁ Βρεταννὸς πρόξενος κοινοποιεῖ διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ σύρματος σύντομον περίληψιν τῶν ἐγγράφων εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἐκεῖθεν δὲ δὲ εἰς Μελίτην δι' ὑποθρυχίου σύρματος, ἐκ Μελίτης εἰς Σαρδηνίαν καὶ Ἀλγερίαν δι' ἄλλων ὑποθρυχίων συρμάτων, ἐξ Ἀλγερίας εἰς Μασσαλίαν διὰ τετάρτου σύρματος, ἐκ Μασσαλίας εἰς Κάλετον διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ τηλεγράφου, ἀπὸ δὲ Καλέτου εἰς Δοῦβρον διὰ πέμπτου ὑποθρυχίου σύρματος, καὶ ἐκ Δούβρου εἰς Λονδῖνον διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ τηλεγράφου. Πᾶσαι δὲ αὗται αἱ ἀποστολαὶ ἐνεργοῦνται ἀπὸ Σουέζης ἐντός τινων ὡρῶν.

Ἴδωμεν ἤδη καὶ διὰ ποίας ταχύτητος ἢ μᾶλλον βραδυτῆτος ἐστέλλοντο ἄλλοτε αἱ εἰδήσεις.

Ἡ περὶ Φοντενουὰ μάχη καθ' ἣν Λοδοβίκος ὁ ΙΕ' καὶ ὁ στρατάρχης τῆς Σαξωνίας ἐνίκησε τοὺς Ἄγγλους, συνεκροτήθη τὴν 11 Μαΐου 1745· ἡ δὲ εἴδησις ἔφθασεν εἰς Παρισίους τὴν 15, ὅ ἐστι μετὰ τέσσαρας ἡμέρας. Ἀνηγγέλθη δὲ ἁπλῶς ὑπὸ τῆς *Ἐφημερίδος τῆς Γαλλίας* μεταξὺ ἄλλων ἀσημάντων εἰδήσεων.

Ἡ περὶ Ἀουστερλίτσιον μάχη, ἥτις ἐγένετο τὴν 2 Δεκεμβρίου 1805, ἀνηγγέλθη ὑπὸ τοῦ *Μηνύτορος* τὴν 12, ἤτοι μετὰ δέκα ἡμέρας, κομισθείσης τῆς εἰδήσεως ὑπὸ τοῦ συνταγματάρχου Lebrun, ὑπασπιστοῦ τοῦ αὐτοκράτορος. Ἡ δὲ περὶ αὐτοῦ λεπτομερὴς ἔκθεσις ἐδημοσιεύθη τὴν 16 τοῦ αὐτοῦ μηνός.

Ἡ Ἀλγερία ἐκυριεύθη τὴν 5 Ἰουλίου 1830· ἡ δὲ εἴδησις ἔφθασεν εἰς Παρισίους τὴν 13 τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸ ἑσπέρας.

Ἄρα, τὸ 1745 ἡ εἴδησις μάχης σπουδαιοτάτης συγκροτηθείσης μόλις 75 λεύγας μακρὰν τῶν Παρισίων, ἔφθασεν εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐντὸς τεσσάρων ἡμερῶν.

Τὸ 1805, ἡ περὶ Ἀουστερλίτσιον μάχη, συγκροτηθεῖσα 400 λεύγας μακρὰν τῶν Παρισίων, ἐγνώσθη ἐνταῦθα ἐντὸς δέκα ἡμερῶν.

Τὸ 1830, ἡ ἐξ Ἀλγερίας εἴδησις ἔφθασεν εἰς Παρισίους ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν.

Τὸ 1855, ἡ εἴδησις τῆς ἁλώσεως τῆς Σεβαστουπόλεως, 900 λεύγας ἀπεχούσης τῶν Παρισίων, ἐγνώσθη ἐνταῦθα ἐντὸς δεκατριῶν ὡρῶν.

Τὸ 1858, αἱ μὲν ἀπὸ Ἰνδίας εἰδήσεις, 5,000 λευγῶν ἀπεχούσης τοῦ Λονδίνου, φθάνουσιν ἐνταῦθα ἐντὸς εἰκοσιπέντε ἡμερῶν, εἷς δὲ λόγος ἐκ τεσσάρων σελίδων φθάνει ἀπὸ Παρισίων εἰς Ἀλγερίαν ἐντὸς δύω ὡρῶν μόνον.

Ἡ σύγκρισις αὕτη μαρτυρεῖ ὅτι ὁ ἀνθρώπινος νοῦς θέλει ταχέως ὑπερβῆ καὶ τὰ ὅρια εἰς ἃ εὑρίσκεται σήμερον.

ΜΙΣΟΓΥΝΑΙ. Εἴπομεν ἄλλοτε ὅτι οἱ Μορμόνες συζῶσι μετὰ πολλῶν γυναικῶν ἐν Ἀμερικῇ· ἀλλ' αἴφνης ἐφάνη παρ' αὐτοῖς ἄλλη αἵρεσις πάντη ἀντίθετος, ἧς οἱ ὀπαδοὶ ὤμοσαν μῖσος ἄσπονδον καθ' ὅλου τοῦ γυναικείου φύλου. Συγκροτηθείσεις ἤδη τῆς ἑταιρείας, τὰ μέλη αὐτῆς εἰσί, καὶ πρέπει νὰ ἶναι, ἢ ἄγαμοι ἢ χῆροι· κατὰ δὲ τὸ καταστατικὸν αὐτῆς πᾶσα ἔνδειξις σεβασμοῦ πρὸς τὰς γυναῖκας ἀπαγορεύεται. Ἐπιβάλλεται δὲ καὶ πρόστιμον εἰς πάντα ὅστις μειδιάσει πρὸς γυναῖκα, ἢ ὁμιλήσει ἢ χαιρετήσει ἢ κἂν ἴδῃ αὐτήν. Ἐν ὑποτροπῇ ἀποβάλλεται ὁ τοιοῦτος διὰ παντός. Οἱ Μισογύναι οὗτοι ἐδημοσίευσαν καὶ πολλὰ φυλλάδια, ἐν οἷς ἡ γυνὴ καταγγέλλεται ὡς τὸ κινδυνωδέστατον πάντων τῶν πλασμάτων. Συνέρχονται δὲ καθ' ἑβδομάδα ἐν αἰθούσῃ ἧς οἱ τοῖχοι καλύπτονται ὑπὸ ἐπιγραφῶν πολυγλώττων καὶ ζωγραφιῶν. Ὁ Σεκεσπὴρ ἴσταται παρὰ τῷ Εὐριπίδῃ, ὁ Ἀδημὰρ, τῆς Φλωρεντίας ποιητὴς, παρὰ τῷ Ἰουβενάλῃ, κλ., ὡς καὶ ὁ ἰδιότροπος ἐκεῖνος Γάλλος ὁ γράψας τὸ ἑξῆς ἐπιτύμβιον·

« *Ἐδῶ κεῖται ἡ γυνή μου,*
» *Κεῖται δὲ κατ' εὐτυχίαν,*
» *Καὶ διὰ τὴν ἐδικήν της*
» *Κ' ἐδικήν μου ἡσυχίαν.* »

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Τοῦ φυλλαδίου 168.

—ooo—

Σελ. 473. στήλ. β'. στίχ. 2. ἀντὶ, ὡς φῶς *τε*, ἀνάγν. ὡς φῶς *τι*. Αὐτ. στίχ. 47. ἀντὶ ν' ἀκούῃ *ἐκεῖνον*, ἀνάγν. *ἐκείνου*. Σελ. 474. στήλ. α. στίχ. 19. ἀντὶ, *καὶ* τοῦ θανάτου, ἀνάγν. *ἢ* τοῦ θανάτου. Αὐτ. στίχ. 24. ἀντὶ, ἀφοῦ ὁ *λύχνος* σβέννυται, ἀνάγν. *ὁ λύχνος*.

—ooo—